AKİS

HAFTALIK AKTÜALİTE MECMUASI

Paranızın

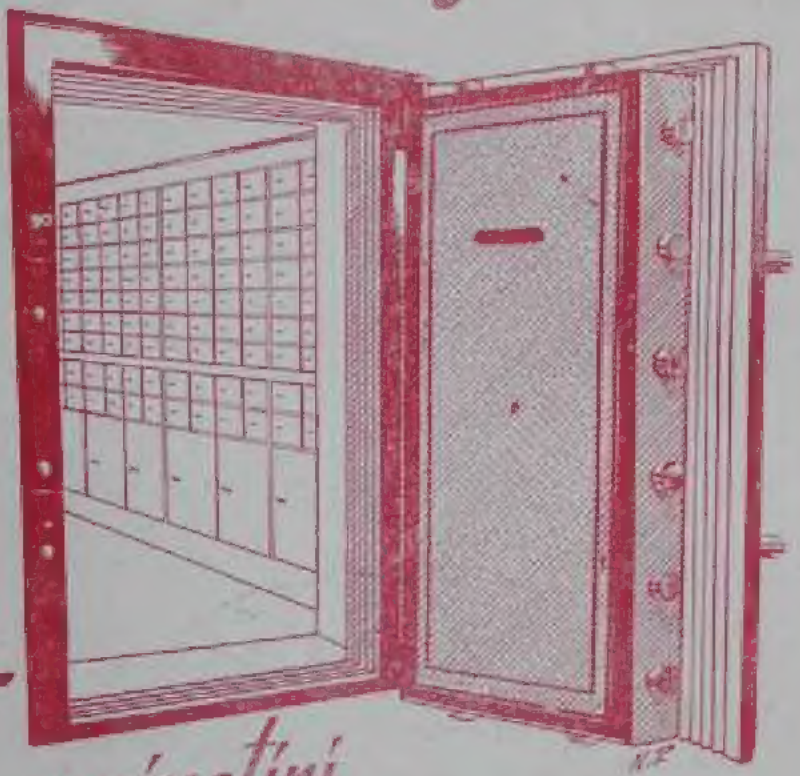

Emniyetini

TÜRKİYE İŞ BANKASI

Sağlar

1954

YILI İKRAMİYE PLÂNI

BAHÇELİ 30 EV

150 LİRALIK BİR KÜÇÜK CÂRİ HESAP

AÇTIRINIZ

AKİS

Haftalık Aktüalite Mecmuası

P.K. 582 — Ankara

Fiyatı: 60 kuruş

AKİS Ortaklığı adına imtiyaz sahibi ve yazı işlerini fiilen idare eden:

Metin TOKER

Bu nüshaya yazı yazanlar:

Metin TOKER — Bedîî FAİK — Mücahid TOPALAK — Orhan Remzi YÜREĞİR — Prof. Fethi ÇELİKBAŞ — Tülya NEMLÛK — Doğan AKYÜREK — Türkân BAYDAR — Seyfi KURTBEK — Dr. Esad EĞİLMEZ — Bilge KARASU — Turhan DİLLİGİL — İzzet ÇETİN — Fikret ÂDİL — Şeref GÜRSOY — Melih BAŞAR — Tevfik ÜNSÎ — Eşfak AYKAÇ — Haydar ÖZAKMAN — Cevdet KARATAŞ

Ressam:

İzzet ÇETİN — AYHAN

Fotoğraf:

Mehmet SÜRENKÖK — Naci YILDIRIM

Klişe:

Kemal ONGAN

Abone Şartları:

3 aylık (12 nüsha) : 6 lira
6 aylık (25 nüsha) : 12 lira
1 senelik (52 nüsha) : 24 lira

Dizildiği ve basıldığı yer;

Güzel Sanatlar Matbaası

Kapak Resmimiz

SERVER SOMUNCUOĞLU

Eski Partide Yeni Sima

Kendi Aramızda

Sevgili AKİS Okuyucuları

AKİS, bir dâvanın, daha doğrusu bir tezin şampiyonu, müdafii olarak çıktı.

Denilir ki: "Türkiyemizde seviyeli bir mecmuanın, çıplak kadın resmi koymayan, cicili bicili olmayan, açık yazılar, karikatürler neşretmeyen, kuvvetini pornografi veya cinayetten almayan bir neşir organının tutunmasına, sürüm yapmasına imkân yoktur."

Bu peşin hüküm, zihinlerde öylesine yer etmiştir ki, işten anlayan profesyoneller, mesleği gazetecilik olan ve gazetecilikte şöhret yapmış, muvaffak olmuş kimseler bile, belki gayri ihtiyarî hükmün tesiri altında kalmışlardır. AKİS'in çıkacağı duyulduğu zaman, en iyi niyetlerle dahi olsa, bir tereddüt izharının, böyle bir harekete girişmenin cüret sayılacağı yolundaki ikazların sebebini biz bunda gördük.

Şimdi, o iyi niyetli insanların, mecmuayı gördükten, onun çok geniş bir alâka çektiğine şahit olduktan, her sayısının bir hâdise olduğunu müşahede ettikten ve talebin mütemadiyen arttığını duyduktan sonra memnuniyetlerini belirtmeleri, bizleri — elbette ki kendimiz için de, ama asıl — müdafaa ettiğimiz dâvanın nam ve hesabına sevince garkediyor.

AKİS, neşir hayatında yepyenidir. Üçüncü sayımızı henüz idrâk ediyoruz, üstelik, biliyoruz ki, mecmualar ilk nüshada alâkasızlıkla karşılanmazlar, onlardan daha sonra lezzet alınmaz hale gelinir. Bunlara rağmen, her bakımdan bize karşı memlekette gösterilen geniş alâkaya dayanarak diyoruz ki: AKİS tecrübesi muvaffak olmuştur. Bundan sonra, aynı başarı yolunda yürümezsek, kabahat doğrudan doğruya AKİS'i çıkaranlarda olacaktır. Yoksa, onun hitap etmek istediği kütlede değil..

Zira bu kütlenin mevcudiyeti anlaşılmıştır.

Hem bu kütle, zannedildiğinden çok daha kalabalıktır ve sayısı dört, beş sıfırlı rakamlarla ölçülmektedir.

Bilir misiniz ki, dünyanın her tarafında, büyük gazeteler başlıca üç faktör gerçekleştiği zaman ortaya çıkmıştır:

1 — Memlekette okuyup yazmasını bilenlerin sayısı arttığı zaman,

2 — Millet, politikayla bilfiil meşgul olmak hakkını kazandığı zaman,

3 — Teknik imkânlar geliştiği zaman.

Bu unsurlardan üçü de, Türkiyemizde gerçekleşmek yolundadır, hattâ ikisi şimdiden gerçekleşmiştir.

Bu hakikati, artık basınımızın idrâk etmesi zamanı gelmiştir ve fırsatı boşuboşuna kaçırmaması sayanı temennidir.

AKİS'in kanaatince muhtelif okuyucu sınıfları memleketimizde teşekkül etmiştir. Bunların telâkkisinde düşülen hata, her sınıfın sadece bir tek mevzu ile ilgilendiği kanaatidir. AKİS böyle düşünmediği için sayfalarını — elinden geldiği kadar —, her mevzua tahsis etmiştir. Fakat, dikkat edilirse, görülür ki her mevzu, aynı muayyen tarzda ele alınmaya çalışılmaktadır. Yani AKİS, mevzu tenevvüü ve seviye birliğini kendisine esas prensip ittihaz etmiştir.

Zira, biz bir sınıfa hitap ediyoruz. O sınıf, tabii kanaatimizce, dünyada olup biten her şeyle ilgilenmektedir. Ama, bir muayyen tarzda.

İşte AKİS, bu tarza en yakın şekilde çıkmak arzusunda bulunduğu için bu sütunu ve "Okuyuculardan Mektuplar" sayfasını açmışlar..

Okuyucularımıza, bize, kendilerinden vâki talebimiz üzerine fikirlerini büyük bir hulûsu kalb ile göndermeye başladıkları için teşekkür borçluyuz. Bunlardan, emin olunsun ki istifade ediyor, dersler çıkarıyoruz. Elbette hepsini yerine getirmeye, maddî imkânlarımız müsait değildir. Fakat hiç olmazsa o yolda yürümekten geri kalmıyoruz.

Bundan geri kalmak niyetinde de değiliz. Her sahada, hakiki bir kıymet ifade eden imzaların yazılarını AKİS'te bulacağımız gibi, her hafta iç ve dış hâdiselerin, İktisadî ve Malî sahada olup bitenlerin, Askerlik âleminde, Tıb âleminde, Kadınlar arasında, Sanat ve Spor muhitlerinde neler cereyan ettiğine dair en cazip ve tarafsız icmalleri okuyacaksınız.

AKİS, bu sayısında sizlere iki parlak imza daha takdim ettiği için bahtiyardır. İşletmeler Vekili Prof. Fethi Çelikbaşın, bilhassa sanayiciler, arasında derin akisler uyandıracak yazısını makale olarak göreceksiniz. Genç neslin en mümtaz simalarının başında geldiğinden şüphe bulunmayan Bedîî Faik de, damlalarını sık sık — inşaallah! — AKİS'e damlatacaktır.

Önümüzdeki sayıda, başka imzalar da bulacaksınız. Bunlardan birini şimdiden açıklamakta fayda vardır: Tanınmış İktisatçı Namik Zeki Aral.

AKİS, kendisine gösterilen büyük alâkaya lâyık olmak için hiçbir şeyden çekinmeyecektir.

Saygılarımızla.

AKİS

İLLER BANKASI

Sermayesi:
Üç yüz milyon T.L.

İl Özel İdareleri, Belediye ve Köylerin Harita, İmâr Plânlariyle Su, Elektrik, Yapı, Proje, İnşa ve Tesisleri

BANKA VE KREDİ
MUAMELE VE HİZMETLERİ
EN MÜSAİT ŞARTLARLA YAPILIR

VE

MEVDUAT HESAPLARI
AÇILIR

YURTTA OLUP BİTENLER

İdare

Siyaset yapan memurlar

Başvekil Adnan Menderes sağ elinin şehadet parmağını ileri doğru uzattı ve o kendine mahsus, ikna edici — bilhassa D. P. Meclis Gurupunu ikna edici — tavrile:

"— Arkadaşlar, dedi, sizlere misaller verebilirim."

Ve, seçimlerden pek kısa bir zaman evvel Vekâletlerde yüksek mevkiler işgal edip, Muhalefet Partisinden adaylıklarını koyar koymaz radyolarda veya mitinglerde, kongrelerde veya hasbihallerde memuriyetleri dolayısile kendilerine tevdi edilmiş sırları, birer bülbül telâkatiyle ortaya döküverenleri; topyekûn mebus namzedi olan Ağır ceza mahkemeleri heyetlerini; bugünden yarına karşı saflara geçen ve daha bir gün önce temsil ettiği hükümetin aleyhinde en ağır ithamlarda bulunmaktan çekinmeyen valileri birer birer saydı.

Çalışma Vekâletinin sırları — daha doğrusu, iç işleri . İstanbul Radyosunda dile sakız edilmiş; Falih Rıfkı Atayı beraat ettirmesiyle şöhret yapan Dazıroğlunun başkanlığındaki heyet C.H.P. adayları olarak umumî efkârın karşısına çıkmış; Demokrat Parti iktidarının Ankaraya vali yaptığı, sonra beceriksizliğinden dolayı Sivasa naklettiği vali Albay Necati Üter muhalefet partisinin namzedi sıfatiyle hükümetin Sivastaki icraatının sıfır olduğunu Sivaslılara propaganda nutku halinde anlatmıştı.

Demokrat Parti Meclis Grupu — seçim kampanyası boyunca bu gibi memurlardan eleman demiş insanlar topluluğu — Başvekil Adnan Menderesi hararetle alkışladı.

Siyaset yapan memurların durumu, 2 Mayısın hemen akabinde, kulislerde ortaya atılmıştı. Bunların, yeniden iş başına dönmeleri gerekiyordu Ellerine tekrar bir takım sırlar tevdi edilecekti. Halbuki dört sene sonra, bir secim daha vardı.

Ne yapılacaktı?

Demokrat Parti içinde "kanunî" ler ve "kanun telâkkisi hafif olanlar" eksik değildir.

Birinciler kanunlara baktılar.

1927 tarihli bir Memurin Kanunu mevcuttu. Bu kanun, memurların, siyasî partilere intisabını menediyordu. Ancak tek parti devrinde bütün Türk milleti gibi memur vatandaşlar da Cumhuriyet Halk Partisinin "TabÎ aza" sı sayıldıklarından ortaya karışık ve garip bir vaziyet çıkmıştı. Aynı İktidarın aynı mevzudaki bu ayrı telâkkisi, günün icaplarına uygun düşse de, herhalde akıl ve mantığa hayli ay. kiriydi.

Diğer taraftan Seçim Kanunu memurlara, vazifelerinden istifa mecburiyeti yüklemeksizin, herhangi bir partiriyor.

Milyonlarla Reyin Manası

METİN TOKER

1954 Genel Seçimlerinin neticeleri, rakkamlar halinde efkârı umumiyeye açıklanmış bulunuyor. Bu rakkamların katiyetle bilinmesinde fayda vardır.

Şimdi anlaşılıyor ki İktidar, tamamın % 58,42'sine tekabül eden 5.313.659; Muhalefet, % 35,11 olan 3.193.471 rey almışlardır. Cumhuriyetçi Millet Partisi ise, % 5,28'i teşkil eden 480.249 reyle sırada üçüncüdür.

Hattâ en masum fikirlerin, hattâ en basit hâdiselerin propaganda unsuru olarak ele alındığı ve çok zaman bir takım demagojik tefsirlere yol açtığı bugünkü iç politika hayatımızda, rakkamlar gibi "cambazlıkla son derece müsait oyuncakların kullanılmaması imkânsızdı. Nitekim Partilerin sözcüleri, kendilerinin ve karşı tarafın aldıkları rey sayısı hakkında, akla gelebilecek en basit neticeye ilk kalemde varmışlar ve — gariptir — bu netice iki taraf için de aynı olmuştur.

Muhalefete göre 5.313.619 rey kandırılmış, veya iğfal edilmiş, için. de yaşadıkları feci hayat şartlarından habersiz 5.313.619 vatandaşın reyidir, İktidar çevreleri ise 3 193.471 kişinin "tezvir ve iftira" lara kapılarak, yanıltılarak, gözleri bağlanarak sandık başına gittiği ve aslında topyekûn milletin Muhalefeti mahkûm ettiği kanaatindedir.

Bu, yanlış ve aynı zamanda Partiler için, bilhassa istikbal bakımından son derece tehlikeli bir telâkki tarzıdır. Gerçi karşı tarafa rey ve. renler hakkında "onlar kandırıldılar" deyip geçivermek ne fikrî, ne bedenî bir zahmete ihtiyaç gösterir. Kolay şeydir. İnsanı yormaz.

Fakat, makbul bir usul değildir.

Demokrasiyle idare edilen memleketlerde, seçim demek sadece bir iktidarı tâyin eden ameliye demek değildir. Seçimler, bir ayna gibi, memleketin siyasî kanaat ve temayül bakımından manzarasını aksettirir. İş başına gelenlerin ve onları kontrol ile vazifelendirilenlerin bu manzarayı çok iyi bilmeleri kendi menfaatleri icabıdır. Nisbî temsil usulünün carî bulunduğu yerlerde memleketin man zarası Parlâmentoda, ekseriyet usulüyle seçim yapan yerlere nazaran daha sadık bir tarzda belirir; Bu bakımdan, oralarda kanaat ve temayülleri kaale almak âdeta mecburî bir hal olur. Fakat Wzim — belki prensibi iyi. tarzı iptidaî — sistemimiz ekalliyette kalana temsilci tanımadığı ve Meclise mebus blokları soktuğu için bu, bir basireti icap etmiyor.

Serbest seçimlere bizden çok evyel geçmiş memleketlerde, Fransada, İngilterede, Amerikada, işte bu yüzden "Seçim Coğrafyası" diye adlandırılan bir ilim teessüs etme yolundadır. Fransada Prof. Andre Siegfried'in hazırladığı "Seçim haritaları" gözlerin önüne öyle hakikatler sermektedir ki bunlar üzerinde mut. laka durup düşünmek gerekir.

Her seçimden sonra hatırlanan bu haritalar yanyana getirildiği zaman muhtelif bölgelerin reylerini muntazaman şu veya bu istikamette kullandıkları görülüyor.

Bu bölgelerin içinde öyleleri vardır ki, makul istikametten daima uzaklaşmaktadır. Meselâ Massif Central'deki küçük arazi sahiplerinin Komünist Partiyi tutmaları, ilk bakışta, anlaşılacak bir hareket tarzı değildir. Onlar hakkında "kandırılmışlar, yanıltılmışlar" deyip geçmek, o kadar basittir ki... Fakat her bir seçimden sonra rakkamlar üzerinde durulduğu takdirde, böyle "garip" davranışların hikmeti ortaya çıkmaktadır.

Amerikada da durum, başka türlü değildir. "Sağlam Cenup" demokratların bir kalesidir; şimal Pasifik sahilleri ise Cumhuriyetçileri desteklemesiyle tanınmıştır. Bunların sebepleri ayrı ayrı incelendiği gibi, bir seçimde oralarda başka netice alındığı zaman pertavsızlar derhal haritanın o noktaları üzerinde durmaktadır; Partiler ona göre tedbirlerini almak. tadır.

Bir memlekette 10.262.063 seçmenden, 9.095.617'si sandık başına giderse, iştirak nisbeti % 88,63 gibi çok yüksek bir seviyeye ulaşırsa, o milletin bir kısmını "iğfal" edilmiş saymak ve her hak ve her hakikatin kendi tarafında bulunduğuna iman edip karşıya giden reylerin hakikî mânasını incelememek ancak deve kuşlarına yakışan bir hareket tarzı olur.

Türkiyemizde, 1954 genel seçimlerinde, bilerek ve istenilerek 5 313.659 rey Demokrat Partiye, 3.193.471 rey Cumhuriyet Halk Partisine verilmiştir. Partiler şu Önümüzdeki dört senelik tutumlarında bu reylerin delalet ettiği mânâyı realist bir şekilde göz önünde bulundurmaz, kendi zaaf ve kuvvetlerini o neticelerin terazi. sinde tartmazlar, bir "Seçim Coğrafyası" nın, iptidaî de olsa temellerini, hiç olmazsa kendi Erkânı Har. biyeleri içinde atmazlarsa dört senenin sonunda akla gelmedik sürprizlerle karşılaşabilirler.

Başvekil Adnan Menderes Meclisteı

Mebuslara tatlı hülyalar veya kâbus dağıtılan yer

tiden namzetliklerini koymak hakkını tanıyordu. Bu gibi kimseler seçim kampanyasına iştirak edebilecekler, propagandalarını yapabilecekler, eğer tercih ettikleri Parti, Muhalefetteyse elbetteki iktidarın aleyhinde bulunacaksandıklar kapanınca kazandılarsa Büyük Millet Meclisine gidecekler, kaybettilerse vazifelerinin başına dönecek lerdi.

Gerçi kanunun siyasî partilerle münasebetleri bakımından memurlara tanıdığı hak bir partinin listesine aday olarak girmekten uzağa gitmiyordu ama, bunun tebiî neticeleri elbette ki aşikârdı.

Halbuki Devlet memurlarını — Hükümet memuru değil, devlet memuru oldukları halde — devlet işlerini tedvir eden hükümet aleyhinde konuşmamalarını âmir Âmme Hukuku da ortadaydı.

İşle, kanunlar böyle diyordu.

"Kanun telâkkisi hafif olanlar" a gelince, onlar kitaplara değil, hali hazır durumun zararlarına baktılar, bizzat uğradıkları müşkülleri hatırladılar, hâdiselerin ahlâk kaideleriyle aykırılığını düşündüler ve seçim kampanyasından dönen muhalif memurların, arasına demir çubuk soktukları devlet mekanizmasına tekrar alınması dâvasının bayraktarlığına başladılar.

Vekâletlerde bazı nahoş vak'alar da olda.

Muhalefet partisine gelince, bir demagoji fırsatını kaçıramazdı. Kaçırmadı. İşi, bilfiil siyaset yapan — Parti listelerine girenler hakkında başka ne tâbir kullanılabilir ki? — memurlar dâvası halinden çıkarıp, kanaat ve temayül itibariyle muhalif memurların tasfiyesi haline getirdi.

Gerçi İktidar Partisinin müfrit çevrelerinde böyle bir arzu yok değildi; bazı kimseler — vur deyince öldüren kimseler — büyük çapta temizliğe, ayıklamaya taraftardılar ama, meselâ Osman Şevki Çiçekdağ, Partide her istediğini yaptıran bir adam değildir.

Bu bakımdan, hakiki mânasını kaybeden dâva, bir polemik mevzuu haline gelmeye başladı.

Halbuki, temayül şudur:

1 — 1954 kampanyası göstermiştir ki, aday olan memurlar kendilerine emanet edilmiş bir takım sırları fütursuzca açığa vuruyorlar.

2 — Öyle memuriyetler var ki — hâkimlik, valilik —, bu makamları işgal edenler seçimlerde şu veya bu partiden namzetliklerini koyarak siyasî âkidelerini açığa vururlarsa, bir kısım vatandaşların kendilerine tam mânasiyle güvenmelerine imkân kalmaz.

3 — Bir seçim kampanyasından hezimete uğramış halde vazifesi başına dönen, Meclisin sıraları yerine tekrar eski sandalyesine oturan adamın — bir insan olarak — içinden gelen bir infiali susturması ve elinde bulunmaksızın dahi olsa işleri — kelime belki fazla kuvvetlidir ama — "sabote" etmemesi pek zordur.

Bu bakımlardan, Seçim Kanununda bir tadilâta mutlaka, lüzum ve ihtiyaç vardır.

Hükümet ne yapmayı düşünüyor, arzu ediyor?

Başvekilin aklındaki şudur: Subaylar gibi, memurlar da, seçim kampanyasına katılmak istedikleri takdirde istifa etsinler.

Kanunun bu şekilde değiştirileceği muhakkaktır.

Fakat 1954 genel seçimlerine aday olarak iştirak edip te, kazanamıyanlar ne olacak? Kısaca, kanun makabline şâmil bulunacak mı?

"Kanunî" ler, bunun aleyhindedirler. Mevzuat değiştirilmediği müddetçe mevzuata aykırı olmayan hareketler — en basit ahlâk kaidesine aykırı da bulunsalar — bir Hukuk Devletinde cezalandırılamaz.

"Kanun telâkkisi hafif olanlar" ise mevcut zararın ortadan kaldırılmasını her şeyin üstünde tutuyorlar. Kanunlar, nihayet bu gayeyle korunmuştur.

İhtimal ki iki kutbun arasında yer alan mutedîller duruma hâkim olacaklar: kanun değiştirilerek. 1954 seçimzedeleri memuriyetlerinden edilmeyip zararsız mevkilere getirilecekler.

Tabiî seçimzedelerin, hangi Parti listesinde yer aldıkları hesaba katılmamalı, prensiplerde bir tefrik yapılmamalıdır.

Kabine

Program

Osabah, — Demokrat Parti Meclis Grupunun Üçüncü Menderes Kabinesinin programını görüşeceği pazar gününün sabahı —, İzmir mebusları Cihad Baban ve Pertev Arat, Kocaeli

Mebusu Ekrem Alican, Ağrı Mebusu Kasım Küfrevî Ankarada yataklarından en erken kalkan kimseler arasındaydılar.

Gittiler ve toplantıda söz alacaklarını başına isimlerini yazdırdılar.

Akıllılık etmişler, zira dört kişi kosustuktan ve Adnan Menderes izahat verdikten sonra müzakere kâfi görülmüş. — Meclis Grupu 494 kişiden müteşekkildir ve 4, 494'de 123.5 kere vardır — nihayet takriri alkışlar arasında kabul olunarak programa alkışlar arasında ve mevcudun ittifakiyle itimad beyan edilmiş, bu itimadı Büyük Millet Meclisi Demokrat Partinin beyaz — lehte —, Muhalefet Partilerinin kırmızı — aleyhte — reyleriyle tekrarlamıştır.

Üçüncü Adnan Menderes Kabinesi, Birinci ve İkinci Adnan Menderes Kabinelerinin başladıkları işleri devam ettirmek üzere memleketin mukadderatını eline almış bulunmaktadır.

Başvekil, programını takdim ederken, büyük bir hulûs ile — bu, Adnan Menderesin sevdiği bir kelimedir — ortaya yeni bir şey getirmediğini, iktidar değişikliği olmadığı ve kabinedeki tâdillerin nazariyattan ibaret bulunduğu cihetle milletin tasdikinden, tasvibinden geçmiş icraata devam olunacağını daha sözlerinin başında beyan etmiştir.

Bundan, umumî efkârın anladığı mâna şudur: Girişilen büyük kalkınma hareketleri, iktisadi hamleler aynı hızla, hattâ daha süratli tempoyla devam edecektir — umumi efkârın reaksiyonu: Geniş memnunluk —; Demokratik nizamı memlekette kanunlarla hâkim kılmak, vatandaş hak ve hürriyetlerini, şimdi olduğu gibi tatbikatın keyfine bırakmayıp daha sağlam esaslara istinat ettirme gayretleri gene "söz" lerden ibaret kalacaktır — umumi efkârın reaksiyonu: hayal sukutu —.

Anlaşılıyor ki bizim memlekette iktidarda bulunan partiler, demokratik reformları, ancak yıprandıklarını anladıkları zaman ele alıyorlar.

Bu bakımdan Meclisteki 500 kişilik ekseriyetle, memlekette aldığı 5 milyon reyle ve muhalefete verilen reyleri telâkki tarzile — tezvir ve iftiralara kapılanların reyleri — Demokrat Parti kendisini hayatının en kuvvetli anında hissetmektedir. Halbuki demokratik kaideler, icraatı güçleştirecek, hiç olmazsa "rahat" halinden ayıracaktır. Memleket ise, her şeyden evvel cesur icraatla topyekûn kalkınmaya muhtaçtır.

İşte, iktidar partisinin en yüksek kademelerine hâkim olan kanaat ve kabinenin programında açıkça ifade edilen zihniyet!

Yıpranma anının geldiğini, Parti liderlerinin herkesten — ve bazan iş işten geçtikten sonra — farkettikleri, tarihin verdiği derslerden biridir.

BİR DAMLA

Tahlil!

Ah bu benim sevgili vatandaşım: Mimarı bırakır, evini kalfaya yaptırır!

Avukatı bırakır, dâvasını arzuhalciye götürür!

Cerrahı bırakır, yarasını çıkıkçıya gösterir!

Disciyi bırakır, dişlerini berbere söktürür!

Hâlâ seçimlerin neticesine şaşıyor musunuz?

Bed'i Faik

Başvekil Muavinliği

Kabinenin programı aynı da olsa, tadilât nazarî de sayılsa Başvekil Muavinliğinin yeniden ihdası bir değişiklik ifade etmektedir.

Başvekil Adnan Menderes bu seferki muavinini — Fatin Rüştü Zorlu —, ilk muavininden — Samed Ağaoğlu — tamamiyle başka ölçülerle seçmiştir,

Samed Ağaoğlu, Partinin içinden gelmişti. Uzun yıllar — muhalefet yılları — teşkilâtta, teşkilâtın yüksek kademelerinde çalışmış, bünyeyi öğrenmiş, kongrelerde, mitinglerde mücadele etmiş, iç politikada ihtisas ve kuvvet sahibi olmuştu. Nitekim Başvekil muavinliğine getirildiğinde kendisine verilen işler iç politikayla alâka işlerdi.

Menderes ve Program
Eski Başvekil — Eski Program

Fatin Rüştü Zorlu, — kelimenin her mânasiyle —, dışardan gelmiştir. Partiye intisabı yenidir, teşkilât tarafından bilinmez, mitinglerde, kongrelerde hiç görünmemistir, iç politika yapmamıştır.

Buna mukabil dış siyaset ve dışyardımlar mevzuunda hem büyük bir tecrübe, hem de vukuf ve ihtisas sahibidir. Hariciye Vekâ'etinin iktisadî kısımlarında uzun yıllar çalışmış olması, siyasi olduğu kadar iktisadî kavrama ihtiyaç gösteren NATO nezdindeki başdelegelik vazifesinde bulunması — Paristen çok Ankarada iş görmesine rağmen — kendisine büyük meziyetler sağlamıştır.

Bu makamında artık iç politikayla karşı karşıya kalacağı ve ona — başka kelime bulmak güç olduğu için — "bulaşmağa" mecbur bırakılacağı aşikârdır. Meşgul olacağı meseleler, dış politika meseleleri de olsa, kabinenin en mesul makamlarından birini işgal etmesi itibariyle Parlâmento hayatına katılması bir zarurettir.

Başvekilin kabine programını okuduğu gün Başvekil Muavininin hükümet sıralarında yer almamış olmasa dikkatli — ve fesat — nazarlardan kaçmamış, yorumlara yol açmıştır.

YURTTA OLUP BİTENLER

Sıhhiye Vekilliği

Açıklandığına göre Sıhhiye Vekili Dr. Behçet Uz, — Cumhuriyet Halk Partisinin eski Sıhhiye ve Ticaret Vekili — kabinenin kurulmasından iki saat önce Demokart Partinin Çankaya ocağına kaydını yaptırmıştır. Dr. Behçet Uz, bir partiye intisabı ile o partinin vekili olması arasında, dünyada, en az zaman geçen politika adamıdır. Bu bakımdan, beynelmilel bir rekor kurmuş bulunuyoruz.

Dr. Behçet Uz, Demokrat Partinin izmir listesinde müstakil aday olarak yer almıştı.

Sıhhiye Vekili, Üçüncü Menderes. Kabinesinin, kısa süren D. P Meclis Grupu içinde en ziyade tenkide maruz bırakılan âzası olmuştur. Bilhassa Ağrı Mebusu Kasım Küfrevi, yaptığı nükteli konuşmasında. Sağlık işlerinde, eski Vekil Dr. Ekrem Hayri Üstündağ'ın başarılarını övdükten sonra, yeni vekilin muvaffakiyetinin eski vekilin yolunda yürümekte göstereceği azim olduğunu belirtmiştir.

Halbuki Dr. Behcet Uz. yepyeni bir icraat programı ile iş başına gelmistir ve bu programı gerçekleştirmeye çalışacaktır.

Programın esası, hastahanelerin dağıtılması değil, tevhididir ve büyük merkezlerdeki büyük sağlık müesseselerinin birbirlerine yollarla bağlanmasıdır.

Kabine programının okunduğu gün Dr. Behçet Uz'un da Demokrat Vekiller arasında bulunmayışı gözden

kaçmamıştır.

"Sıhhiye Vekili salonun sağ gerisinde, kapının yanında yer almıştı.

C. H. P.

Teşkilâttan gelen sesler

Cumhuriyet Halk Partisinin akıbeti yahut vaziyeti kurultay toplanıp da Partinin bugün başında bulunan kimseler salondan içeri girdikleri daolan zihniyetten anlaşılmaktadır.

Delegeler, mutad veçhile, toptan ayağa kalkıp toptan el çırptıkları takdirde, her şey eskisi gibi devam edecek demektir.

Yok, dünyanın diğer medenî memleketlerindeki siyasî partilerde olduğu gibi Cumhuriyet Halk Partisinde de, uğranılan ağır mağlûbiyetin ertesi günü, mağlûbiyetin arefesinde Partinin idaresini elinde tutanlardan demokratik kaidelere uygun olarak hesap sorulursa bu, eski partinin içinde yeni bir ruhun doğdoğunun delili sayılaçaktır.

Ne parti merkezi ne teşkilât yenilen darbenin şaşkınlığından henüz kurtulabilmiştir. Merkezdeki şahıs çekişmeleri, teşkilâttaki kararsızlık devam etmektedir ve bunların Kurultaydan, hiç olmazsa C.H.P. Meclisinden evvel sona ermesi de bahis mevzuu değildir.

Kabine programı tenkidinin hazırlanması, fikir ayrılıklarının yeniden tezahürüne vesile vermiştir. Gerçi yapılacak konuşma Partinin Meclis Grupu adına yapılacaktı, ama Partinin seçimlerden sonra umumî efkâr önünde sesini ilk defa duyurması mânasını taşıdığından sadece G r u p u değil, Genel İdare Kurulunu doğrudan doğruya alâkadar ediyordu.

Cumhuriyet Halk Partisinin Genel İdare Kurulu ise, türlü temayüllerin, kanaatlerin, fikirlerin çarpıştığı yerdir.

Program tenkidi, hakikatte, bir başka programdı: Muhalefetin, önümüzdeki dört yıllık devre içinde nasıl hareket edeceğinin millete izahı!

Adnan Menderes seçimleri kazanmış, Partisine bir zafer sağlamıştı. Millet nazarında makbul görülen siyasetine devam edeceğini bildirmesinden daha tabiî bir şey olamazdı.

Buna mukabil Cumhuriyet Halk Partisi, bir hezimete uğramıştı. Tutulan yolu Genel İdare Kurulu beğense ve uygun görse de, seçmenler, reyleriyle, bu yolu beğenmediklerini açığa vurmuşlardı. Şimdi, yolun değiştiğini bildirmek, başka bir rotanın takip edileceğini açıklamak lâzımdı.

Halbuki Genel İdare Kurulu eski İdare Kuruluydu ve fena politikanın fena olduğunu itiraf, Kurultayın arefesinde bir intihar mânasına gelirdi.

Program tenkidinin hazırlanması partinin prestiji ile Genel İdare Kurulunun prestiji taraftarları arasında bir mücadele şeklini almıştır.

Bu bakımdan, katî hal çaresi için Kurultayı beklemek zarurî hale gelmektedir.

Teşküâtın memnuniyetsizliği aşikârdır. Ankaraya gelecek delegelerin bir hesap sorma niyetiyle başkente ayak basacakları da, Anadolunun muhtelif taraflarında parti saflarına hâkim kikada belli olacaktır.

Ancak seçimlerin arefesinde Cumhuriyet Halk Partisinin 1 numaralı makamını İsmet İnönünün işgal ettiği de bir hakikattir.

Bu, bir "İsmet İnönü meselesi" ortaya çıkarmaktadır.

İsmet İnönü Meselesi

İsmet İnönünün "Değişmez Genel Başkan" sıfatını taşıdığı yıllardan bu yana, köprülerin altından pek çok su akıp gitmiştir. İsmet İnönü, artık serbest reyle partisinin başına getirilen bir liderdir. Fakat "Değişmez Genel Başkan" sıfatı, yerini, belki sıfat olarak değil, ama hâdiselerin zoru ile ve fiiliyatta "Tabii Genel Başkan" a bırakmıştır. Cumhuriyet Halk Partisine, İsmet İnönü siyasî hayattan çekilmediği müddetçe — böyle bir şey düşünmemektedir — başka bir genel başkan tasavvur olunamaz.

Teşkilâtın iç yüzüne vâkıf olanlar gayet iyi bilmektedirler ki her tekerleği ayrı bir istikamete sapma temayülünü gösteren C. H. P. arabası, direksiyonda İsmet İnönü oturduğu için yoluna devam edebilmektedir. İsmet İnönü oradan çekildiği gün, hiç olmazsa bir kaç tekerleğin fırlayıp gitmesi ve Halk Partisinin bölünmesi mukadderdir.

Genel İdare Kuruluna — ve bilhas

C. H. P. nin bir el ilânı
... Hayali cihan değer

İsmet İnönü
Kaybeden Lider

sa Nihad Erime şiddetle muhalif bir Halk Partisi ileri geleni:

"— Bu muhakkak; ama tutulan yolun yanlış olduğu da aynı derecede muhakkak" demiştir.

Teşkilâtın büyük bir kısmının da aynı kanaatte olduğu bilinmektedir.

Vaziyet bir çıkmaz manzarası göste riyor. Partinin şu geçen dört yıl içindeki politikası muvaffak bir politika olmamıştır — seçimlerin neticesi, bunun delilidir —; bundan Genel İdare Kurulu mesuldür; Genel Kurulun başında ise İsmet İnönü vardır; halbuki İsmet İnönünün Genel Başkanlıkta kalması hem tabiidir, hem zarurîdir.

O halde Kurultay nasıl yapsın ki hezimetin mesullerinden hesap sorabilsin, fakat yeni Genel İdare Kurulunun başına, Genel Başkan olarak gene, nihayet o mesullerden biri olması gereken İsmet İnönüyü getirebilsin?

Bu, İsmet İnönünün Kurultayın arefesinde ve Kurultayda tutacağı yola bağlı kalacaktır.

Gazete savaşı

Nihad Erimin "Ulus" kapandıktan sonra Ankarada çıkarmaya başladığı "Yeni Ulus", evvelce ilân edildiği gibi, 23 Mayıstan beri "Halkçı" adiyle intişar ediyor.

Gazete aynı gazete, muharrirleri aynı muharrirler, zihniyet aynı zihniyettir. Ufak hâdiseler demagoji pertavsızı ile büyütülmekte, Adnan Menderesin şahsı hücumlara hedef bırakılmakta, her hareket kötülenmekte, memleket gene, muazzam bir felâketin eşiğindeymiş gibi gösterilmektedir.

Gazete sahibinin muhalefet anlayışı bu olduğuna göre, bir değişiklik beklemek zaten doğru değildi. Nihad Erim, Partide müfrit kanadı temsilde devam edecektir.

Hâdiselerin bu safhasında, bir kaç yıl evvele göz atmamak elden gelmiyor. O zaman, — 1947 yılları —, Cumhuriyet Halk Partisinde bir avuç genç — 35'ler —, devrin müfritlerine karşı — Recep Pekerler, Mümtaz Ökmenler, Falih Rıfkı Ataylar — bayrak açmışlar, Reisicumhur ve Parti Genel Başkam İsmet İnönünün himayesine de mazhar olmuşlardı. 12 Temmuz Beyannamesi o grupun bir zaferi sayılmış, yeni bir ruhun eski parti içine girmiş olması memleket aydınları arasında büyük bir ferahlık uyandırmıştı. Sonradan bu gençler, Şemseddin Günaltay kabinesinde iş başına geçtikleri zaman hakikaten yurtta sahici demokrasinin yerleşmesi için gayret sarfetmisler, ilk kanunî adımları atmışlar, ilk serbest seçimleri yapmışlardı.

Bu gençlerin başında İsmet İnönünün kanadı altında olmakla beraber, Nihad Erim vardı.

O günkü "aydın zihniyet" in, nenin tesiriyle olursa olsun, bugünkü

Dr. Namık Gedik
Tebriklerin en hararetlisi

"müfrit zihniyet" haline gelmesindeki esef verici cihet aşikâr olduğu gibi, o gün müfrit sayılanların bugün Partinin aydınları haline gelmelerindeki garabet de gözden kaçmamaktadır.

Partinin tekrar çıkaracağı "Ulus"un, daha ziyade bu mutedillerin sesini aksettirmesi kuvvetle muhtemeldir. Bir gazete, her şeyden evvel matbaaya lüzum gösterir. Yeni matbaa kurmak ise, hayli uzun zamana ve hayli kabarık masrafa mütevakkıftır. Parti, küçük bir rotatif getiren Cemil Said Barlas'ile temas halindedir. Fakat Cemil Sait Barlasın henüz kendi gazetesini — Son Havadis — dahi bu makinede basmaya başlamamış olma. sı, şüpheler uyandırmaktadır.

Diğer taraftan "Ulus" un hem muhteva, hem şekil itibariyle mükemmele yakın şekilde çıkmaya mecbur olduğu da, işten anlayanlar tarafından bir zaruret halinde kabul edilmektedir. Zira "Feuille de Combat" rolünü "Yeni Ulus" oynamış, o devre kapanmış, onun heyecanı ortadan kaybolmuştur.

Halbuki çıkacak "Ulus", Partinin tanınmış kalemlerinden bir kısmını Nihad Erimin gazetesine kaptırmış vaziyettedir. Gerçi bunlar, Hüseyin Cahid Yalçın gibi Partinin müfrit cephesinde yer almış kimselerdir ama, umumî efkâr C. H. P. sözcüsü olarak onları bellemiştir.

Gazete savaşı şimdiden başlamıştır. "Halkçı" nın "Devletin resmî ilânile satın alınan besleme" derken Cemil Said Barlası ve onun gazetesini kastettiği aşikârdır.

"Son Havadis" te, Kurultayın "Seçim hezimetinin mesullerinden hesap sorması gerektiği ve C. H. P. de bir inkılâba zaruret bulunduğu" yolunda yapılan neşriyatla kimin başının istendiği de Nihad Erimin meçhulü olmasa gerektir.

Bütün bu keşmekeşin halli için de, Kurultayın sonunu beklemek icap ettiği anlaşılmaktadır. Partinin istikbaliyle alâkalı kararların sorumluluğunu taşıyacağı meydanda olan Kurultayın bu yüksek seviyede cereyanı herkes tarafından temenni edilmektedir.

Vekâletler

Tebrikler — Teşekkürler

Kabinenin kurulmasından itibaren tam on gün, Ankarada, yeni Vekiller tebrik kabul etmek ve teşekkür beyan etmekle uğraşmışlardır.

Vekâletlerin hususî kalem odaları dolup taşmış, tebrikçiler bazan saatlerce beklemek zorunda kalmışlar, fakat bu kadar gayret sonunda Vekilleri ancak bir kaç saniye görebilmişlerdir.

Tebrik edilenler sadece yeni Vekil-

Muammer Çavuşoğlu
Kalkanın dostu çok olur

ler olmamıştır. Sıtkı Yırcalı ve Fethi Çelikbaş gibi aynı merdivenin bir başındaki odadan karşı başındaki odaya geçenler, hattâ hiç oda değiştirmeyenler aynı şekilde tebrikçiler akınına maruz kalmışlardır.

Vekiller, bir gün içinde, kendilerini çok seven dostlarının adedinde muazzam bir artış müşahede etmişlerdir.

Bütün gayretlerimize ve geçen bunca yıla rağmen şarka mahsus kötü âdet ve ananelerin bir kısmından henüz kurtulamamış bulunduğumuz, esefle anlaşılıyor. Hususî kalem odalarında meydana gelen kuyruklar, ekseriyetle vekillere işleri düşeceğinden emin kimselerden teşekkül ediyordu. Bu arada, hususî teşebbüs sahipleri ile yeni ve eski mebuslardan bir kısmı hemen her vekâlette birbirleriyle karşılaşıyor, aralarında âdeta bir aşinalık kuruyorlardı. Bilhassa beklerken, insanlar çabuk dost olurlar.

Hafta sonundan haber

Başvekilin Amerika Seyahati

Başvekil Adnan Menderes yarın (30 Mayıs 1954) dört günlük resmî bir ziyaretle bulunmak üzere Amerikaya hareket etmektedir.

Davet Amerika Birleşik Devletleri Hükümetinden gelmiş Washington'da Menderesin Eisenhower ile görüşmesi programa alınmıştır.

Görüşülecek meselelerin başında, iktisadî ve malî hususlar vardır. Nitekim Amerika Hariciye Vekili John Foster Dulles, yaptığı bir basın toplantısında bu hakikati açıklamıştır.

Memleketimizin büyük dış tediye güçlükleri içinde bulunduğu aşikârdır. Döviz sıkıntısı, her geçen gün biraz daha artmakta, borçlarımız yığılmakta, şikâyetler çoğalmakta ve perdesini yükseltmektedir.

Bunların tabiî olduğunu ve Türkiyede cereyan eden hâdisenin iktisat kitaplarında yer alan klâsik hâdiseden ibaret bulunduğunu dışarde herkes teslim etmektedir. Hızla kalkınan, büyük istihsal faaliyetine girişen, bunun için de bol miktarda ve çeşitli sahalarda ithalât yapması gereken bir memleket, o istihsal faaliyeti tam meyvalarını vermeye ve envestismanları tamamlanıncaya kadar mecburen döviz sıkıntısı çekecektir. Yarınki, parlak olması milletçe temenni edilen günlere, bugünkü müşkül durumdan geçmeden varmak kabil değildir.

Yabancı memleketlerde vaziyet, her türlü hissî tesirlerden uzak bir şekilde, objektif olarak mütalea edildiğinden sermayedarlar Türkiyede iş yapmak hussunda hiçbir tereddüt göstermemektedirler. Fakat Türkiye ile iş yapmak bahsinde...

O zaman, daha ihtiyatkâr davranılmak lüzumu ortaya çıkmaktadır.

Bu, ilelebet devam edemezdi ve envestismanlarımızın finansmanı için daha yüksek meblâğda dış kredîye ihtiyaç vardı. Tabiî gözler Amerikaya çevrilecekti.

Çevrilmiştir de...

Kredi ve finansman mevzuunda Amerika ile yapılan müzakereler yeni değildir. Temaslar hayli uzun müddetten beri devam etmekteydi. Bizzat Başvekil Adnan Menderes, Fransız Hükümetinin daveti üzerine Parisi ziyaret ettiğinde, İktisadî işbirliği Teşkilâtının Avrupa temsilcisi ile hususî surette görüşmek fırsatını kaçırmamıştı. Reisicumhur Celâl Bayarın Amerika seyahatinde de bir "zemin yoklaması" ndan çok daha ileri gidilmiş, mesele etraflı şekilde görüşülmüştür. Celâl Bayar resmî şahsiyetlerden başka hususî veya yarı hususî teşkilât mensuplariyle de "gayri resmî müzakereler" de bulunmuş, memleketimize, dış tediye sıkıntılarımızı izah edecek bir kredinin sağlanması hususunda gayret sarfetmiştir.

Daha o zamanlar, hiç olmazsa prensiplerde, bir mutabakata varılmıştır.

Fakat Türkiye, seçimlerin arefesinde bulunuyordu. O esnada yapılacak külliyetli bir yardım, Türk seçmenleri üzerinde bir nevi tesir icrası için yapıldığı — Amerikanın Ankara da bir Demokrat hükümeti, bir Halkçı hükümete tercih ettiği bilinmeyen şey değildir ve bu, hususî şekilde bir çok defa itiraf olunmuştur — şüphesini uyandırabilirdi. Bu bakımdan ihtiyatlı davranılmış, beklemek tercih edilmiştir.

Hatta, hiç bir haberin sızmamasına hazamî gayret sarfedilmiş, bunda muvaffak da olunmuştur. Başvekil Adnan Menderes, kabinesindeki arkadaşlarına bile meseleyi "ayak üstü" açmış, Amerika hükümeti tarafından Washington'a resmî bir ziyaret yapmaya davet edildiğini bildirmiş, fakat "bunca iş" arasında ne zaman gideceğini kestiremediğini söylemiştir.

Heyet, Devlet Vekili ve Başvekil Yardımcısı Fatin Rüştü Zorlu, Millî Müdafaa Vekili Ethem Menderes, Hariciye Vekâleti Müsteşarı Muharrem Nuri Birgi, Kara Kuvvetleri Kumandanı Orgeneral Nureddin Baransel ve Başvekâlet Hususî Kalem Müdürü Muzaffer Ersü'den teşekkül etmektedir.

Haricî politikamızla alâkası bu derece aşikar olan bir seyahate Hariciye Vekilimizin — Prof. Fuad Köprülü — iştirak ettirilmemesi gözden kaçmayacak bir hâdisedir.

Millî Müdafaa Vekili ve Kara Kuvvetleri Kumandanının Başvekil ile beraber Amerikaya gidişleri, yapılacak görüşmelerde askeri meselelerin de ele alınacağına delildir.

Bundan başka Üçlü Balkan Paktının askeri bir andlaşmaya inkılâbı hususunda evvelâ Ankarada Tito ve Türk devlet adamları arasında yapılan, şimdi de Atmada gene Tito ve Yunan devlet adamları arasında devam edecek müzakerelerin Washington'da gayet geniş bir alâkayla takip edildiği bilinmektedir.

Kanunların tefsire ihtiyacı

Türkiye mahkemelerinin birinde üç ay hapis ile cezalandırılan bir suç, bir başka Türk mahkemesinde iki sene ceza yemiştir.

Bu bir vakıadır ve "reaksiyon" u iyi yapılmayan bazı kanunlar yüzünden hem hâkimlerin tefsir yoluna sapmak mecburiyetinde kaldıkları, hem de vatandaşların, doğrusu istenilirse, suç işledikleri takdirde bunun neye mal olacağını katî şekilde tâyin imkânından — ve hakkından — mahrum bırakıldıklarıdır.

Şimdi Türkiye Büyük Millet Meclisi bu gibi kanunları yeniden ele almak ve tefsire de, suitefsire de müsait olmayan bir hale getirmek kararındadır.

Büyük Meclisin bu kararını, Başvekil Adnan Menderes okuduğu hükümet programında Meclisin sayın âzalarına ifade etmiştir.

Yeniden ele alınacak, daha doğrusu yeniden kaleme alınacak kanunların hangileri olduğu henüz açıklanmamıştır. Bunda, bir sıra takibinden ziyade, günün icaplarına uyulacağı anlaşılmaktadır. Mamafih kanun, heyeti umumiyesiyle ceza kanunları olacaktır.

Bu arada, geçen devrede Basın ile ilgili olarak çıkarılan ve hem devletin, hem de vatandaşın şeref ve hayisiyetini korumak gayesini güden kanunun muğlâk sayılıp sayılmayacağı bilinmemektedir Hâkimlerin bu kanunu nasıl tefsir ettikleri hususunda herhangi "Sansasyonel" bir haber işitilmiş olmamakla beraber Adalet mekanizmamımızın başında bulunan Osman Şevki Çiçekdağın, hem de Büyük Millet Meclisinin kürsüsünden:

"— Bütçe denk değildir demek, devletin mali itibarına elbette ki halel getirmektir" şeklindeki İfadesiyle tefsirlere, hem de acaip tefsirlere müsait olduğu anlaşılan bu bahis mevzuu kanunun ne yapılacağı öğrenilmiş değildir.

Meclisten Notlar

(Sayın Hikmet Bayur'a)

Atasözü

«Söz Gümüşse, sükût altındır»

DÜNYADA OLUP BİTENLER

Amerika

Yanlış akseden beyanat

Amerikada günün iki büyük mevzuundan biri önümüzdeki kasımda yapılacak olan seçimleri, ikincisi Hindicini. Aslında bu işe takılı başka dâvalar da yok değil. Meselâ Mc Carthy'nin ordu ile çıkardığı yeni belâ, bu ihtilâfın halledilişi şekil ve yine bunun Başkan Eisenhower ile Mc Carthy ve umumiyetle başkanla Cumhuriyetçi Parti arasındaki münasebetlere yapacağı tesir, seçimlere tesir edecektir.

Bunun gibi,Hindicini meselesinde Amerikanın takip edeceği siyaset bahsinde de hükümette ve Cumhuriyetçi Partide bir gruplanma olduğu anlaşılıyor. Kongredeki Cumhuriyetçi çoğunluğun lideri Knowland, Genel KurmayBaşkanları Heyeti Reisi Amiral Radford ve Başkan Yardımcısı Nixon, simdı "sonuna kadar" siyasetinin mürevvici gibi görünüyorlar. Buna mukabil Başkan Eisenhower ile Hariciye Vekili Foster Dulles muvakkaten olsun Hindiçini heyülâsinin gölgesinden kurtulmuş gibidirler.

Zaten, Güney . Doğu Asyada müttehit cephe kurulması şeklinde Dulles tarafından ortaya atılan "kuvvete müstenit sulh" siyasetini. Amerikanın Hindiçiniye asker göndermesi ihtimalinden bahsetmek suretiyle mesele etrafında çetin bir münakaşa açılmasına sebep olan da Nixon'dur.

Münakaşa devam ederken araya Dien-Bien.Fu hâdisesi girdi. Fransızlar, Cenevrede Hindicini meselesinin müzakeresine gayet zayıf bir durum içinde girdiler. İngilterenin siyaseti, yani Cenevre konferansının neticeleri belli olmadan umumiyetle Güney - Doğu Asyada ve hususiyle Hindiçinide herhangi bir askerî ve siyasî taahhüde girmemek hususundakı kararı değişmemişti. Hattâ Avam Kamarasında sık sık bu siyaset teyit edilıyor, bu konuda müzakere ve temasların taahhüt mânasına gelmiyeceği kemali ehemmiyetle belirtiliyordu.

Hal böyle iken Foster Dulles ve Eisenhower birer nutuk söylediler. Daha doğrusu, Eisenhower bir gün sonra Dulles'in nutkıyle baş gösteren endişeleri tahfif etmeğe çalıştı.

Hâdise şu :

Foster Dulles, 11 mayısta tertiplediği basın konferansında yine mutaden Güney — Doğu Asyada kurulacak olan savunma paktından bahsediyordu. Fakat basın konferansında konuşmak ve bilhassa üzerinde bunca münakaşa edilmiş, didiklenmiş nazik bir mevzuda tam arzu edileni en iyi şekilde ifade etmek zor. Gazetecilerin birbirini kovalayan sualleri çok teki ve tecrübeli devlet adamlarına bile bazan acele bir ifade tarziyle soylemek niyetinde olmadıkları şeyleri de söyletebiliyor.

Dulles demek istemişti ki:

"Hindicini komünistlerin eline düş miyecektir. Bu bölgenin müdafaası için gerekli her şeyin yapılacağına ve yapılmakta olduğuna eminiz. Fakat farzı muhal, Güney - Doğu Asya savunma paktını, Hindicini memleketle-

Aksayan bir Taraf

Mücahit Topalak

Doğu Pakistandan gelen haberler karışıklık; sabotaj ve tevkiflerden bahsediyor. Eyaletin merkezinde, büyük jüt endüstrisi isletmelerinde bir takım hâdiselerin, çatışmaların vuku bulduğu, bu arada yüzlerce kimsenin öldüğü ve yaralandığı bildiriliyor. Mahallî hükümet gerekli tedbirleri alırken, Karaşi'deki merkezî hükümetten de vekiller alelacele Doğu Pakistana hareket etmişlerdir. Bir ara, bir isyan ölçüsü alan ayaklanma ve çarpışmalara ordu müdahale etmek zorunda kalmış, sokağa çıkma yasağı konmuş, içtimalar yasak edilmiştir.

Hâdiselere sebep olarak komünist tahriklerinden bahsedilmektedir. Hayat seviyesi çok düşük (son istatistiklere nazaran vasati 1500 kalori) ve çok kalabalık bir memleket olan Doğu Pakistanda komünist kışkırtmaların, her şeyden evvel, memleketin tek endüstrisi, yegâne ihracat kaynağı olan jüt işletmelerine musallat olması düşünülebilir. Milletlerarası komünizm, bu suretle biraz daha kötüleşecek olan hayat şartlarını kendi manevraları uğruna istismar edebilmeyi tasarlamıştır ve bilhassa bugün Pakistanın batı âlemine gittikçe daha kavi rabıtalarla bağlanmakta olduğu şu sırada bu ihtimal daha da akla yakın görünmektedir.

Bununla beraber, Doğu Pakistanın, küçük komünist partisından çok daha büyük birhoşnutsuzlar kütlesini de barındırdığı ve bilhassa geçen 9 martta yapılan ve halen Pakistan merkezî hükümetine hâkim bulunan "Müslüman Birliği" Partisinin mağlubiyetiyle neticelenen seçimlerden sonra bu hoşnutsuzluğun daha bariz ve faal bir hal aldığını da unutmamak lâzımdır.

Doğu Pakistan, Batı Pakistandan Hind topraklariyle ayrılır. Aradaki mesafe 1200 kilometredir. Bu bölge, batıya nazaran daha küçük bir araziye sahiptir, fakat nüfus bakımından Batı Pakistani tartar. Doğu Pakistanın nüfusu, umumî Pakistan nüfusunun yüzde 56 sidir. Burada, düşük hayat seviyesinin yanı sıra çok çetin etnik meselelerle karşılaşılıyor. Bölgede, ikinci derecede bir eyalet omanın verdiği infialin eseri olarak, ayrıca Karaşi Hükümetine karşı bidayetten beri bir disiplinsizlik müşahede edilmektedir. Pakistanın kurucusu olan "Müslüman Birliği" ne karşı da bir umursamazlık var. Doğu Pakistanlılar, hükümetin vaidlerini yerine getirmediğine kanidirler. Başvekil Muhammed Ali'nin dış siyasetini tasvip etmiyorlar. Bütün bunlara — asal mesele — kötü yaşama şartlan tuz biber ekmektedir.

Bu vaziyet dahilinde, müteaddit defalar geri bırakıldıktan sonra nihayet geçen mart ayında yapılan umumî seçimlerde Başvekil Mehmed Ali'nin Partisi olan "Muslüman Birliği" nin, küçük komünist partisinin iştirak etmediği fakat desteklediği "Birleşik Cephe" adlı muhalefet bloku karşısında ağır bir mağlûbiyete uğradığı görülmüştür. Filhakika 20 milyon seçmenin iştirak ettiği bu seçimler neticesinde, "Müslüman Birliği" eyalet meclisindeki 30 üyelikten ancak 8 ini temin edebilmiştir.

Seçim, umumî Pakistan nüfusunun yüzde 56 sının iradesini aksettirdiği cihetle bittabi Karaşideki merkezî hükümetin durumu güçleşmiş, fakat normal parlâmanter mekanizma işlemediği için hükümet yerinde kalmıştır.

Buna karşı ilk reaksiyonun 26 martta belirdiği görülüyor. Filhakika o tarihte büyük bir miting tertip eden "Birleşik Cephe" taraftarları hükümetin çekilmesini ve aynı zamanda Amerikanın Pakistana yardımını derpiş eden bütün karar ve tedbirlerin iptalini istemişlerdir.

Doğu Pakistan hâdiselerinin en mühim veçhesi de bu noktadadır, yani binnazariye, nüfusun yüzde 56 sını temsil eden "Birleşik Cephe" nin ,Pakistanın batı savunma sistemine bağlanmasını istememesidir.

Şimdi, Amerikanın Güney - Doğu Asyada komünizme karşı bir savunma pakti imkânlarını araştırdığı ve Pakistanın da bu pakt üyeliğine namzet olmağa hazırlandığı şu sırada, Doğu Pakistanda karışıklık çıkması bir bakıma kolay anlaşılan bir keyfiyettir. Güney . Doğu Asya için böyle bir savunma sisteminin kurulmasına ve Pakıstanın herhangi bir şekilde batı camiasına bağlanmasına muarız olanların, aslında büsbütün başka realitelerin eseri olarak bir hoşnutsuzluğu istismardan geri kalmamış olduklarını açıkça göstermektedir.

Başkan Muavini Nixon

Dünyayı kucaklama Politikasının Şampiyonu

rının iştirakı olmadan da kurmak zorunda kalsak, yine bu pakt akdedilecek ve Güney - Doğu Asyanın müdafaası sağlanacaktır "

Talihsizlik şurada oldu kı, Foster Dulles bu sözleri söylerken, cümlenin içindeki birinci fikrı sona bırakarak ikincisini öne aldı ve fikır dünya ajanlarına, oradan da gazete manşetlerine şu suretle ıntikal ettı

"Hındıcını olmadan da Güney Doğu Asya Paktı kurulabılır "

Arkasından yorumlar gecikmedi. "Amerıka, Hındıçınıyi gözden çıkardı "

Eisenhower tavzihe teşebbüs etti

Bir gün sonra basın konferansında Başkan Eısenhower hakikî durumu açıklamaya çalıştı Bu, zarurî ıdı Zıra, haber bılhassa Fransız hukumet çevrelerinde ve Cenevredekı Fransız murahhas heyetinde bır bomba tesırı yapmıştı Nasıl yapmasın kı, Fransa, Hındıcını deki askerî durumun sıkletı altında konferans masasında âdeta ezılırken, son koz olarak Amerıkanın mudahalesı ıhtımalını ileri sürmekte ıdı. Parıste Amerıka ile Fransa arasında, Cenevre konferansı akametle neticelendığı takdırde takıp edılecek hareket tarzını tâyin ıçın muzakereler cereyan ettığı haberı bu maksatla yayılmamış mıydı? Fransa, şımdı, Dulles'ın beyanatıyle son kozunu da kaybedıyor ve konferansta haysıyetlı bır hal tarzı sağlamak ümıtlerı zayıf ıyordu.

Başkan Eısenhower hakıkî durumu açıkladı ve vazıyet zahıren olsun normale ırca olundu Amerıka, Hındıcının elden çıkmasını göze almamıştır Fakat

Büyük bir «fakat»

Durum zahıren olsun normale ırca edıldı ama, bır nokta, müşahıtlerın gözünden kaçmamıştı

Foster Dulles bundan evvelkı nutuklarında daıma şoyle derdı

"Hındıcını elden çıkarsa, bütün Güney Doğu Asya komünıst hâkımıyetı altına girer." Halbukı şımdı Harıcıye Vekılı, Hındıcını elden çıksa da Guney Doğu Asyanın yine de müdafaa edılebıleceğı fikrında

Eısenhower'ın açıklaması, Dulles'ın nutkundan doğan endışeleri bır dereceye kadar tahfif etmış, fakat açıkça anlaşılan şu kevfiyete temas etmemıştır

"Hındıcını Amerıka ıçın "mühım" olmakta devam edıyor, fakat artık "hayatı" olmaktan çıkmıştır

Trieste

Yeniden aktüaliteye giriş

Dünya efkârı Cenevre ile, Hındıcını ile ve "Fransanın dramı" denen dâva ile meşgulken, Trieste meselesinde de yeni yeni hareketler görülüyor Dokuz senedenberı askıda kalan bu dâva yenıden aktüalıtenın ılk plânına geçıyor Bırkaç bertıyı şu suretle sıralamak mümkün

A – Amerıka Harıcıye Vekılı Foster Dulles, Cenevreden Vaşıngtona dönmeden evvel İtalyadan kıvrıldı ve Mılânoda İtalyan Beşvekılı Scelba ile bır görüşme yaptı Şüphesiz kı bu görüşmede yalnız Trieste meselesi görüşülmüş değıldır, fakat bu bahsin incelendığı muhakkaktır Bılhassa Scelbanın ılk defa olarak Avrupa savunma camıasının İtalyan Meclısınde tasdıkı meselesını Trieste meselesının halli ile bırlıkte mütalâa ettığı anlaşılıyor.

İtalyan Hükümetı bu iki işı şımdıye kadar hıçbır zaman bırbırıne bağlamış değıldır En azdan resmi beyanat bunu gosterıyor Fakat İtalyanın, alt. Avrupa memleketının ıştırakıyle kurulacak Avrupa ordusuna gırmesi memleket ıçın hayatî derecede ehemmıyetlı bır karar teşkıl eder. Boy

le bir kararın Scelba Hükümetinin Mecliste sahip bulunduğu küçük çoğunlukla alınmasının caiz olmadığı, Foster Dulle e anlatılmıştır Bu çoğunluğu genişletmek için yapılacak iş de sağ cenah partilerinin müzaheretini sağlamaktır Halbuki kralcılar, İtalyanın Avrupa savunma camiasına girmesine taraftar olmakla beraber, bu iş için Trieste meselesinin hallini şart koşuyorlar Durum bu merkezdedir Bina enaleyh Trieste meselesi ister istemez Avrupa savunma camiasının uygun bir şekilde tasdiki için bir şart haline gelmiştir

B — Dulles - Scelba mülakatından sonra, İtalyan Hariciye Müsteşarı Stafaro, Trieste'yi ve «A» bölgesini ziyaret etti. 3u ziyaret «malûmat toplamak ve durumu görmek için» yapılıyordu İşin resmî veçhesi bu idi Müsteşar, seyahati sırasında müttefik askerî kumandanlarla ve sivil İtalyan makamlarıyle görüştü İtalyan Hükümeti, Trieste ihtilâfının başlangıcından beri ilk defa olarak böyle bir teşebbüse girişiyordu

C — Öte yandan Mareşal Tito, New-York Times gazetesi muhabirine beyanatta bulunarak Trieste meselesinin halledilmesine bazı şartlar dahilinde razı olacağını bildirdi.

D Bunun uzerine İngiltere Hükümeti sözcüsü, beyanatta bulunarak, Mareşal Tito'nun vaktinden evvel konuşmuş olmasından ötürü üzüntü duyulduğunu, kanaatince bu gibi beyanatın halen cereyan etmekte olan diplomatik temaslara halel verebileceğini söyledi

Değişen roller

İki aydanberi Londra ve Vaşingtonda Trieste hakkında muzakerelerin cereyan ettiği bilinıyordu, iki işgal devletinin İtalyaya karşı girmiş oldukları taahhütleri şu veya bu şekilde mevkii tatbika koyabilecek ve iki tarafça da kabul edilebilecek bir formül aranmakta idi Bu taahhütler nelerdir? Trieste'nın «A» bölgesinin İtalyaya verilmesi,«B» bölgesinin de Yugoslsvyaya bırakılması

Müzakereler ilerliyordu, fakat şu şekilde: Amerika ve İngiltere Hariciyeleri bu müzakerelerde esas itibariyle Yugoslavyayı muhatap tutuyorlardı Belgrat, görüşmelerin en ince teferruatına kadar vâkıftı Buna mukabil Roma, ancak müzakerelerin umumî hatlarından haberdar ediliyordu

Filnakika durum 1953 sonbaharından beri haylı gelişmişti O zamana kadar dâvâlı durumunda olan Belgrat şimdi davacı vaziyetine geçmişti Buna sebep yukarıda bahsolunan batılı taahhütleri olmuştur. Yanı batılılar 8 ekim 953 de «A» bolgesini İtalyaya vermek kararına vardıkları zaman durum değişmiştir

Fakat değişıklığe sebep yalnız bu değildir. O zamanlar İtalya Başvekili olan Pella'nın hududa asker göndermesi de vaziyetin bozulmasında büyük ölçude âmil olmuştu

İki tarafın görüşü

Mareşal Tıto mütalebelerini şu suretle hülâsa etti: «A» bölgesinin bir kısmıyle Trieste İtalyaya verilecek «A» bölgesinin diğer kısmıyle «B» bölgesi Yugoslavyanın olacak İtalyanın bilâhare ileri süreceği muhtemel mütalebelere karşı batılı devletler teminat verecekler

Buna mukabil İtalyanlar ne diyor?

Aslını aramak gerekirse, İtalya şimdiden katı bir tavır takınmak istemiyor. İtalyan Hariciyesinin yarı resmi olarak yayınladığı notadan bu anlaşılmaktadır Notada deniyor ki

"İtalyanın Trieste toprakları hakkındaki noktai nazarı müttefik hükumetlerce gereği kadar bilinmektedir Yine müttefik hükümetlerce malumdur ki, halen cereyan etmekte olan sondajların neticeleri kendisine verilınçe İtalya Hukumeti bunları cevaplandırmak hakkını mahfuz tutmaktadır "

Yanı, diğer bir ifade ile, İtalya Londra ve Vaşıngtona suretı nazikânede şu hususu hatırlatmaktadır ki, İtalya Hükümeti, Belgratla cereyan eden temaslardan sonra varılacak prensip anlaşmalarıyle kendisini bağlı addetmiyecektir ve bundan böyle klâsik ve diplomatik usullere dönmek niyetindedir

1948 ve 1953 de İtalya lehine alınan kararlar birer "ölü mesele" haline gelince, şimdi Roma, munakaşayı alenî kılmaktan çekinir olmuştur

İtalyanların her ne pahasına olursa olsun, hattâ zor kullanarak toprak ilhak etmek sevdasına kapıldıkları günler artık çok gerilerde kalmıştır

Diplomasi

Doğu ile Batı arasındaki kara kedi

Batı ile Doğu arasındaki münasebetlerin merkezi halen Cenevre konferansıdır Bu konferansta konuşulan Hindıçını ve Kore meseleleri, dolayısıyle Asya dâvasının heyeti umumiyesidir Bu dâvaya ne kadar ehemmiyet verilse az, zira Lenin'ın vaktiyle çizdiği ve bugün de komünist idarecilerin takip eder göründükleri büyük Asya plânı ortada Evvelâ Asya

Hakikaten, son hâdiselerde, komünizmin kapitalist rejimlere evvelâ Asyada bir büyük, en büyük darbeyi vurmağa hazırlandığı intibaını uyandırıyor

Fakat nasıl bir darbe? birçok şey gösteriyor ki, Kremlin bu darbeye klâsik bir dünya savaşı şeklinde teşebbüs etmek niyetinde değildir. Asyada, bugünkü şartlar içinde, batılılar — çoğu kendilerinin tevalı eden hataları yüzünden — öyle bir duruma düşmüşlerdir ki, onların her kıpırdanışları biraz daha gerilemelerine ve dolayısıyle komunizmin biraz daha ilerlemesine yol açıyor. Bu itibarla Kremlinin harp açmağa ihtiyacı yok gibi görünüyor Harbı açarsa belki batılılar açar; O da en büyük felâketi önlemek mülâhazasıyle .

Nitekim bugün, Cenevre konferansı akım kaldığı takdirde ne yapılacağı, nasıl bir yol tutulacağı meselesi muzakere konusu olmaktadır Amerika, Hindıçınıye müdahale durumuna çok

Sinyor Toggliatti
Şampanya içen Komünist

yaklaşmıştır

Fakat Hındıçınıye Amerikanın müdahalesi, elbetteki komünist Çinın de aynı ölçüde müdahalesini davet edecektir Komünist Çın, 950 tarihli dostluk ve ittifak andlaşmasıyle Sovyet Rusyaya bağlıdır Bu ittifakın mekanizması berekete geçmese bile, komünist blok Hındıçınıde de bir Kore durumunu ihdas ve idame edebilecektir Bu ise, bugünkü mahallî çıkmazı milletlerarası sahaya naklet mekten başka bir şey olmaz Ta ki taraflardan biri topyekûn savaşa karar versin, Yanı atom ve hidrojen bombalarıyle hasmının hayatı merkezlerine saldırsın Hidrojen bombası ile açılacak bir savaşın mesuliyetini üzerine alacak kimse var mı?. .

Şimdilik ortada böyle bir kimse görünmüyor. Binaenaleyh savaşın göze alınamadığı yerde diplomasiye başvurmaktan başka çare yoktur ve mademki bugünkü şartlar içinde Hındıçınıde taraflardan birinin diğerine tam mağlûbiyet sayılabilecek bir hal tarzını kabul ettirmesine de imkân görülmüyor, o takdirde bir "uzlaşma" emri vâkidir

Uzlaşma ve pazarlık

Bidayette iki taraf plânlarını ileriye sürünce bu plânlar arasındaki barız aykırılık ilk ağızda, Hındıçini meselesinin çıkmaza girdiğini düşündürdü. Batılı tezinde evvelâ ateş kesilmesi, mütarekenin beynelmilel bîr heyetçe murakabe edilmesi ve nihayet anlaşmanın, konferansa iştirak eden memleketler tarafından teminat altına alınması isteniyordu

Buna mukabil Vietmin mütarekenin beynelmilel bir heyet tarafından murakabesine taraftar görünmüyordu Mütareke bizzat muharipler tarafından kontrol edilecekti

Bundan başka, askerî sahada avantajlı durumda olan Vietmin doğrudan doğruya bir mütareke esasına yanaşmıyor, Mütarekenin, meseleye bulunacak siyasî hal tarzıyle birlikte kararlaştırılmasını istiyordu

Durum bu merkezde iken müzakerelerin gizli celselerde devam etmesi kararlaştırıldı ve bu kararın verildiği günden itibaren, tabiatıyle müzakereleri de bir esrar perdesi burüdü. Ne tebliğ neşrediliyor, ne de daha evvel olduğu gibi muhtelif murahhas heyetleri sözcüleri basın konferansı tertip ediyorlar Yalnız ara sıra, nadiren sızan haberlerden anlaşılıyor ki pazarlık durmamıştır, Kırışılıyor

Nasıl bir kırışma?

Elde en azdan bir esas var. O da, gizli toplantılara karar verildiği gün Molotofun söylediği sözlerdir

Molotof iki noktaya temas etmiştir: 1) Mütarekenin tarafsız memleketler murahhasları tarafından kontrolü; 2) Anlaşmanın Cenevre konferansına iştirak eden memleketlerce teminat altına alınması

Molotofun ileri sürdüğü bu iki teklif batılıların plânına uygundur Hattâ birincisi Vietmin tezine de aykırıdır

Yoksa komünist blokta ayrılık mı var?

Dünyanın Bahsettiği Adam

Cu En Lai

Kızıl *Mandarin*

Cenevre konferansına iştirak eden diplomatların en şayanı dikkat olanı ve en ehemmiyetlisi hiç şüphesiz Çin Halk Cumhuriyetinin Hariciye Vekili Çu En Lai'dir Bir zamanlar Çan Key Şek'ın komutanı olduğu Whampoa askerî akademisinde, komünist talebenin siyasî komiserliği vazifesini gören ve politika hayatına bu suretle Lai, Kızıl Çinin başlıyan Çu En bu "pembe renkli toprak reformcu şu", şimdi konferans masasında batılılara karşı oynamakta üstadı bulunduğu "elâstikî ve gerilla usulü politika" oyununu tekrar etmektedir Çinin yeni efendilerini çok iyi tanıyan Amerikalı gazeteci Edgar Snow'un bildirdiğine göre, bundan bir sene önce Çu, Pekinde bir toplantıda konuşurken Amerikan dış politikasını tahlil ederek bu politikanın kuvveti üzerinde durmuş, fakat aynı zamanda "uzun ve oyalayıcı tâli meseleler mevzuu bahis edildiği ve bu meseleler üzerinde can sıkıcı konuşmalar yapıldığı zaman Amerikalıların tahammüllerinin kaybolduğunu ve böylece onların mağlûp edileceğini" söylemiş ve bu nevi diplomasiye de "Gerilla usulü politika" ismini vermiştir. Bir Çinli olan Çu, bu uzak doğunun komünist Talleyrand'ı, ırkından dolayı da bu usuldeki politikanın kurucudur ve Cenevrede şimdi aynı metodunu kullanarak hem Amerikalıları bezdirmeye ve hem de Amerikalılar ile Avrupalıların işbirliğini parçalamaya çalışmaktadır.

Litvinof gibi yaşamayı seven, Vişinski gibi süratle fikrini ifade edebilen, Molotof gibi sert ve hissiz olan Çu, bugün Kızıl Çinin başında bulunan diğer şefler misalı ne proletarya sınıfından ve ne de fakir köylü topluluğundan gelmiştir Çu nun ailesi Mandarındır ve bu ailenin tarihi Konfiçius devrine kadar uzanır. Bazı sinologlar yedi bin sene önce Çinde hüküm süren imparator Çu'nun, şimdiki Kızıl Çin Hariciye Nazırının atası olduğunu söylemektedirler. Çu En Lai (En Lai, çincede lûtufkâr insan" mânasına gelir) bir taraftan Konfiçius doktrinini öğrenirken, diğer taraftan modern edebiyatı ve bu arada Marksizmi hazmetmiş, evvelce ateşli bir komünist talebe olan ve bundan dolayı hapse giren karısı Teng Ying Chao da Çu'nun tam bir komünist olması için onun üzerinde bîr hayli emek sarfetmiştir

Bu, aşağı yukarı otuz sene önce Avrupaya gelerek Parisite garson, Şimalî Fransada ve Ruhr bölgesinde maden amelesi olarak çalışmış, daha sonraları Almanya ve İngilterede üniversite tahsili yapmıştır. Komünist Çu, Cinde o meşhur yedi bin kilometrelik "büyük yürüş"e de katılmış ve böylece idamdan kurtulmuştur, Çu, meslekten yetişme bir ihtilâlci, bir organizatör, bir politikacıdır ve Mao'nun sağ koludur. Dikkate şayan olan nokta şurasıdır ki, Mao, Stalinvarî bir hisle etrafındaki arkadaşlarına karşı asla bir emniyetsizlik beslemez ve onlardan şüphe etmez Bundan dolayı Kızıl Çinin şefleri arasında bir temizleme hareketi duyulmamıştır Çin komünistleri kendi terrör idarelerinde milyonlarca insanı oldurmuşler, yoketmişlerdir Fakat, idarenin başında bulunanlar daima beraber kalmışlardır Bu bakımdan bugün kızıl Çini idare etmekte olan Mao Çe tung, Çu Lai Çu teh triumvirası bir "kollektif idare tarzı" nın en enteresan misalini vermektedir ve Çu En Lai da bu takımda kaptan Mao'dan sonra ikinci olarak gelmektedir Bir çokları Çu'ya, Mao'nun halefi olarak bakıyor

Batılılar arasında olduğu gibi, komünistler arasında da zaman zaman bazı meselelerde görüş ayrılıklarının zuhuru tabiidir. Fakat buna derhal ayrılık denebilir mi? Hatırlamak lâ-

(Devamı 34 üncü sayfada)

İKTİSADİ ve MALİ SAHADA

Hariçle Temasımız

Almanyayla anlaşmamız

Harb sonrası Avrupasının birinci plânında yer alan mümtaz devlet adamı Federal Almanya Şansölyesi Dr. Conrad Adeneaur'ın, geçen mart içinde Türkiyeye yaptığı ziyaretin müsbet ve feyizli neticeleri alınmak üzeredir. Ziyareti esnasında, Dr Adenauer, Türkiyeyi idare eden devlet adamlarımızı yakından tanımak ve aynı zamanda, Türk milletinin heyecan içinde kalkınma azim ve kararıyle, yurdumuzun geniş imkânlarını bizzat görmek fırsatını elde etmişti.

Turkiye, hele bugunku seri kalkınma devresi içinde, istihsal ve ihraç imkânlarını azamî hadlerine çıkaran Almanya için, kuçumsenecek bir partoner almaktan çıkmıştır. Bunu, yerinde müşahede etmek, değerli Alman Başvekili, üzerinde müsbet bir kanaat hâsil etmiş olmalı ki, halledilemiyecek gibi görünen bazı pürüzlü meseleler dahi, bugün artık hal yoluna girmiş bulunuyor.

Memnuniyetle haber alıyoruz ki, halen Bonn'da, Büyükelçimiz Suat Hayri Ürgüplü'nün reisliği altında çalışmakta olan Türk heyetile salahiyetli Alman mümessilleri arasında cereyan eden müzakereler, her iki tarafı da memnun eden inkişaflar kaydetmektedir. Misafirimizin Türkiyeyi ziyareti esnasındaki tavır ve hareketleriyle, Bonndaki müzakerelerin seyrinden, öyle anlaşılıyor ki, Türkiye ile olan iktisadi ve ticari münasebetlerin sevk ve idaresi teşebbüsünü, artık değerli Alman Başvekili bizzat eline almıştır. Bunu, her iki memleketin bugünkü ve yarınki menfaatleri zaviyesinden takdirle karşılamamak mümkün değildir.

Alman firmalarının Türkiyeye vaki ihracatlarından müteheassil alacaklarının süratle tesviyesi, her iki memleket için de, aynı derecede, lüzumlu ve faydalı sayılan bir husus idi. Öyle görünüyor ki, bu hususta, Almanyanın, memleketimizden olan ithalâtını arttırmak ve süratlendirmek suretiyle hallolunmak şıkkı üzerinde bir prensip mutabakatına varıldıktan sonra, Bonndaki müzakerelerin takiben, derhal mevkii tatbike konulabilecek bir tarzı tesviye bulunmuş olacaktır. Türkiye, unutmamak lâzım gelir ki, Almanyanın hariçten devamlı olarak ithal etmek mecburiyetinde bulunduğu bazı ham ve ham maddelerin müstahsil ve ihracatçısıdır. Hububat, pamuk, tütün, fındık, üzüm, incir, krom bakır, manganez, memleketimizin belli başlı ve mühim ihraç maddelerindendir. Almanya ise, bu maddelerin ithalâtçısıdır. Şu halde, mal mubayaası suretiyle, alacaklarının tesviyesini arzu ayan bir memleket için, bu maddelerin mubayaasını Türkiye'ye doğru tevcih etmek, aynı zamanda ithalâtı da süratlendirmek ilk akla gelmiş tedbirlerdir. Türkiyenin, herhangi bir memleketle devamlı olarak alış verişte bulunabilmesinin ancak o memlekete ihracat yapmak ve ihracatını arttırmakla mumkun olabileceğini kabul etmek âkilâne bir hareket olur. İstihsalleri artıp ihracat imkânları gelişen memleketler için, bugünkü Türkiye dikkatle tetkik edilmeğe değer bir piyasadır. İşte Federal Almanya Şansölyesi, Türkiyeyi ziyaretinde bu hakikati bizzat görmüştür.

Sanayileşme Davamız

Prof. Fethi Çelikbaş
(İşletmeler Vekili)

Muasır iktisatta hâkim olan telâkkiye göre, millî iktisatları uzvî (organik) birer varlık olarak göz önünde bulundurmak ve iktisadî politikayı, bu zaviyeden, birbirini ikmal eden ve tamamlıyan tedbirler manzumesi içerisinde yürütmek en doğru ve isabetli bir hareket tarzıdır. Çünkü, ancak bu suretle sağlam, sıhhatli ve nisbî bir istikrar içinde seyreden bir millî iktisat nizamının kurulması mümkün olabilmektedir. Vakialar göstermiştir ki, bugünkü ileri, rasyonel ve dinamik teknik devrinde, ziraat ekonomisinin sanayisiz, ne de, aksine, sanayi ekonomisinin ziraatsiz gelişip serpilmesi kabil değildir.

Demokrat parti iktidarının, memleket realitelerini görerek, dört yıldanberî, ziraatımızı kalkındırmak mevzuunda aldığı şümullu tedbirler, iktisadî icaplara uygun olarak, yani muayyen ve makul bir gümrük himayesi arkasında faal rekabet şartları içinde kârlı (rantabl) olarak çalışabilecek bir millî sanayiin kurulması ve gelişmesine elverişli zemini hazırlamış bulunmaktadır. Umumi iktisadî ve içtimaî kalkınmamızın âdeta manivelası yerinde olan ziraatımız için geçen devrede tatbikine girişilen müessir tedbirlere devam olunmak tabii bulunduğuna göre, sanayi mamulleri emin ve müstakar bir iç pazara kavuşmuş olmaktadır ki, sadece bu hususî vaziyet dahi, sanayileşme hareketleri için küçümsenemiyecek bir teşvik unsuru telâkki edilmek lâzım gelir. Kaldı ki, dört yıllık çalışmaların neticesi bundan da ibaret değildir ve filhakika, sanayi erbabının şiddetle muhtaç olduğu tam bir emniyet ve istikrar havası da artık memlekette teessüs etmiştir. Hükümetin, süratle, yollar, köprüler ve limanlarımızı inşa etmek suretiyle münakale şebekesinin ikmal ve ıslahı, termik ve idroelektrik santrallar kurulması gibi iktisadî cihazlanmamızın biran evvel vücude getirilmesi için girıştiği büyük teşebbüsler de sanayi erbabımızın çalışmalarını geniş ölçüde müsmir kılacak tedbirler cümlesindendir. Bütün bunlara, dış ticaret politikamızın ve tatbikatın da, her yönden, yerli sanayii korumak maksadını istihdaf ettiği ilâve edilecek olursa, iş adamlarımıza ve sermaye sahiplerimize, halen Türkiye sanayiinde geniş imkânlar açılmış olduğu görülür. Vakıa, mevzuatımızda, artık kaldırılması veya tadil olunması bir zaman ve imkân meselesi olan sanayii köstekleyici engeller yok değildir. Ama, buna rağmen, Türkiyenin tarihimizin hiçbir devrinde, bugün olduğu kadar, sınaî inkişafa elverişli bir manzara arzetmediği de bir hakikattir.

İktisadi hayatta, piyasa tutmanın, müşteri elde etmenin ve marka tanıtmanın ehemmiyeti büyük olduğuna göre, erken fabrika kuran, mamullerini muhtemel rakiplerinden evvel piyasada tanıtan sanayii erbabının diğer şartlar aynı kaldığı takdirde, bütün çalışmaları boyunca iktisadî bir imtiyazın sahibi olacakları aşikârdır. Böyle bir imtiyaz ise, rekabet ekonomisi içinde, firmalar için hayatî bir ehemmiyet arzeder.

İş adamlarımızın ve sermaye erbabımızın, iç pazar şartları ve imkânlarını yakından takip ve tetkik ederek, zaman kaybetmeden sınai teşebbüslere geçmeleri fikrini daima telkin etmekte fayda görmekteyiz. Çünkü, milli iktisadımızın istekleri bunu âmir olduğu gibi, bizzat sermaye sahiplerimizin devamlı menfaati de, bu yolda yürümeyi icap ettirmektedir. Unutmamak lâzımgelir ki, iktisadî hayatta ancak, kendi menfaatlerini umumi menfaatlerle bağdaştırabilen teşebbüsler paydar olmakta, buna mukabil umum menfaatlerle ahenkli olmıyan veya çatışan teşebbüs ve firmalar da, ergeç tasfiyeye uğrayarak yok olup gitmektedir.

Türkiye, halen, hummalı bir kuruluş ve cihazlanma devresi içindedir. Hükumet, kuruluş ve cihazlanma noksanlarını süratle ikmal etmek ve vatandaşların çalışmalarını daha müsmir kılmak için geniş bir yatırım programını tahakkuk ettirmek yolundadır. Bu programın tahakkukunda da, Federal Almanya, bugünkünden daha faal bir siyaset takip etmek suretiyle, Turkiyenin iktisadi kuruluş ve cihazlanmasında rol ala

Suad Hayri Ürgüplü

Alman dostlarla çevrili bir buyuk elçi

bılır Fransa bu mevzuda, hattâ kredı teşebbüslerın yatırım programlarını dahi kolayca gerçekleştırmek ımkânlarını verecek şümullü bır yatırım kredısı açmak suretiyle, ılk müspet mısalı vermıs, bulunuyor, Almanya, Dr. Adenauer ın başında bulundu.ğu hükûmetın takıp ettığı sıyaset sayesınde, ıkıncı dünya harbından sonra, süratlı ve muazzam bır ıktısadî kalk.nmaya sahne olmuştur. Alman sanayıı, bugün, her zamandan zıyade ıhracat yapmak ve mevcut ıhracatını çoğa.tmak zorundadır Berı tarafta da, Türkıye, uzun senelerın ihmalını süratle te.âfi etmek maksadıyle, devlet sektörunde ve hususî sektörde, genış ye süratlı bır yatırım programı takıp etmektedir Yanı yatırım malzemesı ve (madde.erı ıthal etmektedır Türkıyenın ihtıyaçları ve Almanyanın ımkânları bır arada muta.âa edılecek olursa, Almanyanın da, Fransa gıbı, Turkıyeye yatırım kredısı açmasını beklemek yerınde olur. Bu hareket, hıç şüphe yok kı, her ıkı memleketın, hem bugunku hem de ılerıdekı menfaatlerıne uygun bır şey olur. Türkıyede ve Almanya da ış adamları muhıtının, Bonn muzakerelerını alâka ile takıp etmelerının bır sebebı de budur Beklıyelım

İkinci Beynelmilel imalâtçılar Kongresi

Bu ay ıçerısınde Perıste 14 memlekete mensup 300 ış adamının katılacağ. Mılletlererası ıkıncı büyük ımalâtçılar kongresi toplanacaktır. Bu şekıldekı ılk konferans, 1951 yılının Aralık ayında New Yorkta ve Amerıkan Mıllî İmalâtçılar Cemıyetının hımayesi altında toplanmıştı Bu seferkı konferansı tertıp ve tanz.m eden teşekkül ise, Avrupa Sınaî Federasyonlar Konseyının mesul, organıdır Bu Konseye 13 memlekete mensup 23 mıllî teşekkül dahil bulunmaktadır

Kongreye, A. B. D den, 162 seçkın ış adamı katılacaktır Aşağı yukarı aynı sayıda temsılcı de Almanya, Avusturya, Belçıka, İngiltere, Fransa, Danımarka, Fınlandıya, İtalya, Lüksemburg, Norveç, İsveç, Hol.anda ve İsvıçreden gelecektir Toplantılar, Parıstekı meşhur Palaıs d'Orsay otelınde ve 23 Mayıs ile 25 Mayıs tarıhlerı arasında yapılacaktır

Kongre, tertıp edenlerın ıfadesıne göre, dört mühım hususun konuşulması ıçın toplanacaktır Evvelâ, sanayıde beşerî münasebetler meselesı ele alınacak, bu cümleden olarak modern sevku ıdare teknığıne aıt metodlar, ışveren - ışçı munasebetlerıne aıt meseleler, memur ve müstahdemın eğıtımı ve terfî ve tefeyyüz ışlerıne dâir modern görüşler münakaşa edılecektır İkıncı olarak, hayat standardının yukseltılmesı ve istıhdamda ıstıkrarın temını mesıleleri derpiş olunacaktır Bu konuya dahil olarak, ücret polıtıkaları, verımlılık meselesı, teknık ışsızlık dâvası,, ış değıştırme meselesı ile ücretlerın azaltılması dâvaları ele alınacak tır. Üçüncü mevzu ıse, devletin ıktısadî hayattakı rolünün ıncelenmesınden .barettir Bu kısımda, devletın hususı teşebbüse musaıt bır hava yaratmak bakımından mesulıyetlerının nelerden ıbaret olduğu hususu ile, vergılendırme, kredı sıyasetı ve benzerlerı mu nakaşa edılecektır. Dördüncü münakaşa konusunu, pazarların genışletılmesı, yenı pıyasaların açılması çarelerının görüşulmesı teşkıl eyleyecektır Bu cümleden olmak üzere, denız aşırı yatırımlar meselesı ile mı.letlerarası tıcarete konu.makta olan manıaların gıderılmesı hususları münakaşa edılecektır

Kongrenın gündemıne gıren meseleler o kadar mühım ve bızım ıçın hayatî kıymetı haız şeyler kı, gonül, müşahıt sıfatıyle de olsa bu ışlerle ılgılenen mahdut sayıdakı müteha ssıs.arımızdan müteşekkil bır heyetın bu kongerede hazır olmasını çok ısterdı. İktısaden hızla kalkınmakta olan Turkıyenin en mühım dâvası, bu kalkınma hızına muvazı olarak müteha ssıs teknık eleman yetıştırmek; bu kalkınmanın yol açacağı yepyenı ıktısadî, ıçtımaî ve teknık problemlere çare bu.acak ehıl kımselere sahıp olabılmektır Kalkınma hareketımız, ancak .htısas sah.bı Türk elemanlarının yeter sayı ve vasıfta olması ile başarılacak, devamlı bır karakter taşıyacaktır İşte, gerek bu şekılde yenı elemanların yetışmesı, gerekse sayıları pek az olan mevcutların bılgı ve görgülerının yenılenıp genışletılmesı ıçın bu gıbı kongrelerın kaçırılmaz fırsatlar oldu-

ğuna inanıyoruz Kaldı ki, sayılarının çok az olduğunu söylediğimiz bu mütehassıslarımız . içinde çok değerli ve dünya çapında bir şöhrete sahip olan, lan da vardır Onlara da tebliğde bulunmak, müzâkerelere katılmak suretiyle dünyaya sesimizi duyurmak şansını vermek herhalde yerinde olur du Bu yola gidilmediğine göre, hiç olmazsa, kongre müzakeratına ve tebliğlerine ait dokümanları getirterek bir fikir edinmek, herhalde bu işlerle meşgul tatbikatçılarımız ve ilim adamlarımız için çok faydalı bir hareket olur, sanırız.

Memleketimizi ziyaret eden Amerikan iş adamları gittiler

Geçen sayıda bahsettiğimiz 52 kişilik Amerikan iş adamlarından mürekkep bir ziyaretçi gurupu İstanbulda üç günlük bir ikametten sonra memleketlerine müteveccihen yurdumuzdan ayrılmışlardır. Detroit Ticaret Odası Başkanı Mr. Willis H. Hall un başkanlığında olan heyet, çok müsbet intibalarla Amerikaya dönmüş bulunmaktadır. İstanbul Ticaret Odası Başkanı Sait İbrahim Esmin yakın alâka ve gayretleri sayesinde heyete, İstanbulun bütün güzellikleri gösterilmiş, yabancı sermaye bakımından Türkiyenin arzettiği uçsuz bucaksız imkânlar gözleri önüne serilmiştir.

Heyet âzalarının hepsi, ziyaretlerinin pek kısa sürdüğünü, ilk fırsatta tekrar Turkiyeye gelerek çok daha uzun kalacaklarını ve beraberlerinde müsbet iş teklifleri getireceklerini ısrarla belirtmişlerdir Heyet mensupları, İstanbul Ticaret Odasında tüccar ve iş adamlarımızla yaptıkları toplantıda Turk iş âlemine mensup mümtaz simalarımızla tanışmak ve karşılıklı fikir teati eylemek imkânını da bulmuşlardır

Gene gecen hafta içerisinde, Amerikanın Ve dünyanın en meşhur inşaat firması olan Morrison-Knudsen şirketinin sahiplerinden ve İdare Meclisi Reisi Mr Morrison da memleketimizden ayrılarak Beyruta gitmiştir. Bu firma halen, Seyhan barajının inşaatı işini üzerine almıştır. Mr Morrison, hem baraj inşaatını mahallinde görmek, hem de Türkiyede firması namına girişebileceği diğer taahhüt işleri hakkında bir fikir edinmek üzere memleketimize kısa bir ziyarette bulunmustur. Gerek yurdumuzda gördüğü kalkınma hamlelerinden, gerekse baraj inşaatının mükemmel bir şekilde ilerlemesinden ziyadesiyle memnun kalan Mr. Morrison, İstanbulda inşa edilecek asma köprü işine de firmasının memnuniyetle talip olacağına işaret eylemiştir

Kanunun, seçim kampanyası boyunca ileri sürüldüğü gibi bir kapitulâsyon mahiyetinde olmadığı böylece daha iyi anlaşılmaktadır. Zira karar verme bahsinde son hak, daima devlete kalmaktadır ve devlet bu hakkı istediği gibi kullanmaktadır

İç Haberler

Yabancı Sermaye Kanununun tesirleri kendisini göstermeğe başladı

Yeni kabul edilmiş olan Yabancı Sermayeyi Teşvik Kanunu hükümlerine uyarak Vekiller Heyeti yeniden ikı yabancı firmaya memleketimizde yatırım yapıp teşebbuse geçmek müsaadesini vermiştir Bu firmalardan birisi Amerikan diğeri ise Fransız sermayedarlarına aittir. Amerikan firması, Avrupa ve Amerika tipinde peynir imal edecek bir fabrika inşası yoluna gidecek, lüzumlu tesisat ve sermayeyi Amerikadan getirecektir Fransız firması ise, elektrik makinelerinin her çeşidi için, lüzumlu " olan muhtelif tipte kömür istihsaline yarayacak bir fabrika inşa edecektir; bu iş için sözü geçen firma 3 milyar 125 milyon frank kapital koyacaktır

Gene bu kanunun sağladığı kolaylık ve imkânlardan faydalanmak suretiyle, Türk ve İngiliz sermayedarlarının işbirliği ile muhtelit karakterce bir münakale şirketi kurulacaktır "Yıldız Havacılık ve Turizm Şirketi" ismini taşıyan bu şirket, memleket dahilinde ve haricinde uçakla yolcu ve yaş sebze ile taze meyva naklıyatı yapacaktır. Şirketin kuruluş gayeleri arasında, ayrıca Erzurum dan İstanbul ve Ankara gibi istihlâk merkezlerine keslmiş kasaplık hayvan naklıyatı ile Türkiyeden İngiltereye kesilmiş kümes hayvanları ihracatı da yer almaktadır Bu muhtelit teşebbüs, bütün bu faaliyetler dışında, her gün sahası büyük bir hızla genişleyen ekim bölgelerimizde havadan haşarat ile mücadele edilmesi işini de üzerine alacaktır Gerek bu sonuncusu, gerekse bundan evvelki gayeler, tahakkuk ettirildiği takdirde memleketimiz için büyük bir fayda sağlayacaktır. Ekonomisinin temeli zıraat ve zıraî mahsuller olan Türkiyemizde, bu temele müstenit bir imalât ve naklıyat sanayiinin süratle kurulup gelişmesi her bakımdan memnunluk uyandıracak bir haldir

Halen Vekiller Heyetinin elinde tetkik edilmekte ona otuz kadar yabancı sermaye yatırım teklifi vardır Hükümet bu müracaatları da süratle ve büyük bir dikkatle tetkik ederek kanunun hükümlerine ve bilhassa memleketimizin menfaat ve kalkınma politikasına uygun olanlarının tatbiki için gereken müsaadeyi verecektir

Pirinçlerimize olan talepler arttı

İyi bir mahsul yılından sonra, müsait kalite ve fiyat karşısında yabancı alıcılarımızın pirinçlerimize olan rağbetinin hergün arttığı müşahede olunmaktadır Halen Japonlar ve Ingilizlerle pirinç satışı için müzakereler devam etmektedir. İngiliz firmalarıyle olan konuşmalar sona ermek üzeredir Yakında İngiltereye 100 ton tutarında pirinç satılmasına dair bir anlaşma imza edilecektir. Japon firmaları ile olan müzakereler, henüz fiyatların, sondaj edilmesi ve teklifler istenilmesi mahiyetindedir.

Pirinç piyasalarımızda ekstra malların kilosu toptan 73 - 74; Diyarbakır pirinçleri 105 - 107, kulaklı malları ise 115 . 125 kuruştan muamele görmektedir Mahsul bol, elde yeter derecede stok olduğu için dahilî pazarlarımızın bu cüz'î ihracattan zarar görmesi ve fiyatların yükselmesi gibi bir tehlike bahis mevzuu olamaz

Memleketimizdeki kasaplık hayvan durumu

Son ayların en mühim iktisadi hâdiselerinden birisi de İstanbul ve Ankara gibi büyük istihlâk merkezlerinde rastlanan et buhranıdır Halkımızın devamlı ve geniş ölçüde şikâyetlerini mucip olan bu hal, alman bir takım tedbirlerle giderilmek yolunda ise de meseleye tam bir hal çaresinin bulunduğu herhalde iddia edilemez. Bir yandan narhı yükseltmek,

(Devamı 34 üncü sayfada)

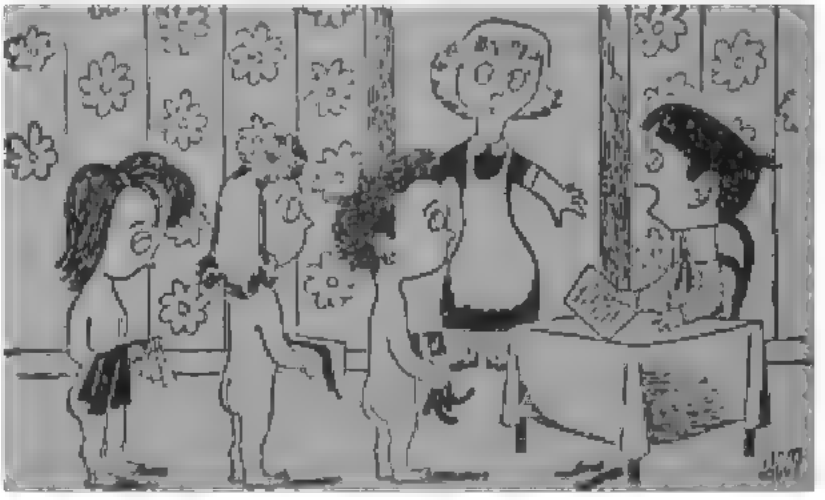

— Vergi tahsildarlığı oynuyoruz da..

KADINLAR ARASINDA

Güzellik

Ayaklarınız bakıma muhtaçtır

Önümüz Haziran, plaj mevsimi de nerede ise başlıyor Hepımız içtimizde sıcak mevsımın sevincini duymaktayız Kalın yünlülere, uzun kollara, kapalı yakalara veda edıp vucucumuzu doya doya güneşe vereceğiz. Kışın sıkıntısını bılhassa çekmiş olan ayaklarımız da nihayet bıraz rahat yüzü görecek

Avrupalılar "insanların yaşını ayaklar tâyin eder" derler, yalan da değil Bakımsız ayaklar, sıhhatınize, duruşunuza, ıfadenize ve tabiî, güzellığınize zararlı surette tesir eder. Muhakkak kı gençlığınızın tazelığılnı muhafaza etmek ve hep güler yüzlü olmak ütersınız Öyle ise günde 14 saat yükünü taşıyan ve tabıatın hesabını yapmamış olduğu sıkı kunduralar ıçinde hapsettiğiniz o zavallı ıkı ayağınıza azamî ıtına göstermenız lazımdır

Yürüyüşünüz ve duruşunuz kusursuz olmalı

Muntazam yürümek ıçın ayak uçlarınızı yere düz basınız (ayaklarınız ne ıçerı, ne de dışarıya doğru dönmem elı). Vücudunuzun yükünü parmaklar değil, tabanlar taşımalı Yürürken ayaklarınızın vazıyetine dıkkat etmeye kendınızı alıştırınız, ilerleyen ayak daıma ötekının tam önüne yerleşmelı

Ayakkabılarınız ayaklarınızdan daıma bıraz büyük olsun

Ayakkabı gıyerken daıma çekecek kullanıma ve çıkardığınız kunduraları kalıba geçırınız Çorapları nız her zaman tam ölçünüze göre ve ayakkabılarınız yaşadığınız hayata uygun olsun Yürüyüşte ve evde oturmak ıçın kullandığınız ayakkabılar ökçesiz olmalı

Fırsat buldukça ayaklarınızı dınlendırınız.

Mesleğiniz ayakta durmanızı ıcap ettırıyorsa, saat başına 5 10 dakıka oturmaya bakınız, her akşam da ayaklarınızı başınızdan yüksek bır yere dayıyarak 15 dakıka uzanınız, Uzun zaman ayakta beklemek mecburıyetınde kaldığınız zamanlar, olduğunuz yerde ayaklarınızı kımıldatınız

Ayaklarınızı yıkayınız

Bunu günde en az bir kere yapınız ve ıtına ile kurulayınız Tırnaklar parmaklardan daha kısa bırakılmamak şartıye ayda bır defa kesılmelı. Bunlara, ellerınize ıtına ettığınız kadar ıtına etmelısınız

Pedikür yaptırınız

Parmaklarınızda en ufak bir arızayı görür görmez derhal pedikure müracaat edınız Yapacağınız cüzî masraf sızı ılerde bırçok sıkıntılar dan kurtarır

Kadınlarımızın pedıküre gıtmeyı âdet edınmemış olmalarına şaşmamak elden gelmez. Bu, Avrupalı bır kadın ıçin ıhtıyaçların en tabıısıdır

Kadın kudreti

Tülya Nemlûk

Yer yüzünde öyle bır kudret mevcuttur kı bunun ehemmıyetı bugune kadar maalesef hemen hemen her yerde hakıkıyle kavranmış olmaktan çok uzak kalmıştır Asırlardan berı bütün baskılara rağmen tabıatın kendısıne vermış olduğu kuvvetin sayesinde hayatıyetını muhafaza edebılmış olan kadın kudretı'

Muhakkak kı bunu en ıyi ıdrâk eden gene de yırmıncı asır, yanı kendı asrımız olmuştur. Tarıh boyunca magara köşelerıne sığınmış ve ancak cınsın temadısıne yaraşan bır matah olmakla başlayan, yavaş yavaş fakat katıyetle hıs sahıbı bır mahlûk olarak annelık ve bılânare zevceık haklarını kazanmaya muvaffak olan kadının, bu gün artık hayata gözlerını tam mânasıyle açmış, ıçınde yaşadığı cemıyet dahılınde yalnız hıs sahıbı değil, aynı zamanda fıkrıne muracaat edılen bir ınsan olmaya namzet bır hale gelmıştır

Kadınların, ıçtımaî mesulıyetlerını, en sarahatle mudrık oldukları memlekette, Amerika'da, Kadın Kulüpleri Umumî Federasyonu Başkanı, Mrs Houghton, bundan bir muddet evvel, kendısıne tevcıh edılmış bır suale sayanı dıkkat bır cevap vermıştır. Demıştır kı «Kendı evı, her kadın ıçın hayatının merkezı olmalı, fakat asla hududunu teşkıl etmemelıdır »

Federasyon başkanının demek istedığı şu ıdı Allahınızı seversenız, mutfağınızdan çıkıp, dışarıda olup bıtenlere bır göz atınız, memleketınızın hayatına faal bır surette ıştırak edınız

Benım bu satırları yazmamdakı maksadın da aynı olduğunu ıtıraf edeyım. Ancak Türk kadınında âmme ışlerıne fıılen alâkadar olmak arzusunun uyanması ıçın ılk önce, ulaşılmaz gıbı görünen sıyasetın esrarengız maskesını yırtmak ıcap ettığı kanaatındeyım

Beraberce tahlıl edelım: Sıyaset nedır? Yağın, şekerın fıyatını ındırıp yükselten şey o değıl mıdır? Köyümüze suyu, elektrığı getiren veya getırmeyen, delıkanlılarımızı Koreye gönderen veya oradan geri çağıran, çocuklarımıza ıyi veya kötü mektepler veren, elhasıl her gun, her bırımızın günlük hayatını tâyin eden şey gene o değıl mı? Öyle ise, «sıyasetle alış verışım yok» demek ne demektır?

Amerıkalı kadınlar ışte bu hakıkatlere vâkıf oldukları ıçındır kı kendı memleketlerının polıtıkasında hatırı sayılır bir ağırlık teşkıl etmektedırler Bırleşık Devletlerde bugün, cumhurreıslığıne, senato âzalığına veya herhangi devlet vazıfelerinden bırıne namzet olan kımse, kadın vatandaşlarının efkârını küçümsemeyı göze alamaz Hattâ o kadar kı umumı kanaate göre, Eısenhower'ın, Reısıcumhur seçılmesınde en büyük âmıl Amerıkalı kadınlar olmuştur ve gene onların tazyıkıledır kı kabınede ıkı kadına yer verılmıştır

Büyük Atatürk'ün, bu kudretı ve memleketın ıstıkbalı bakımından onun ıfade ettığı derin mânayı sezmış olması sayesinde ınkılâptan berı bızım memleketımızde de her ne kadar ufak çapta da olsa boyle bır temayul muşahede edılmıştır* ve zaman zaman, müstesna kabılıyetlı bir ıkı kadınımız mühım mevkıler ışgal etmeye davet edılmıştır.

Mamafih, bence, kadın kudretının ve oynayacağı rolün bu münferıt vak'alardan çok daha manıdar ıfadelerı de mevcut olabılır. Ağır başlı ve muntazam çalışan kadın teşkılâtlarının muvaffakıyetle başarabıleceği, elle tutulan, gözle görülen ışler acaba hıç yok mudur? Bılhassa memleketımızde, âcil bırer mesele teşkıl eden, meselâ, dılencılık, çocuk suçları dâvası, gıttıkçe genışleyen müstehcen edebiyat dâvası, gün geçtıkçe tatmınkâr olmaktan uzaklaşan mekteplerımız, gayrı meşru çocukların ve bekâr annelerın korunması, çocuklara bıçak satma yasağı ve daha nice mevzular, kadınlarımızın dıkkat ve tıtızlıkle üzerınde durması ıcabeden hususlar değıl mıdır?

Büyük şehırlerımızde, kadınlarımızın hayır cemıyetlerıne bır haylı rağbet gösterdıklerını bılıyoruz. Güzel, fakat bırkaç yüz muhtaç kımseye cüz'ı yardımlarda bulunmak, felâket mahallerının âcil ıhtıyaçlarını muvakkaten karşılamak bu memleketın mühım ve ıhmal götürmez dâvalarını halletmez. Büyük şehırlerımızde kurulmuş kadın teşkılâtları var Bunları bütün memleket sathına teşmıl edıp, âtıl kalmış kuvvetlerın hepsını seferber etmek elzemdır. Bunu yaptıktan sonra, muntazam bır programa göre çalışmak ve memleketın ıdaresını ellerında tutan zevata muayyen dâvaları benımseterek bunların hallıne doğru gıtmeyı kolaylaştırmak'

Gaye hıçbır zaman erkekleri taklıt etmek veya onların sahasına tecavüz etmek değıldır Gaye, kadınlara has kuvvet ve hasletlerden azamî surette ıstıfade etmek ve bu kudretı, hızmete çok muhtaç ve çok lâyık Türk mılletının emrıne amade kılmaktır

Mümkün olduğu kadar normal kilonu zu muhafaza etmeye gayret edınız

Yükünü taşımaya alışmadıkları kiloları taşımak mecburiyetinde kalınca ayaklarınız büsbutun yorulur

Tabanlarınızı kuvvetlendirmek, ayak uçlarınızın suplesini artırmak, baldırlarınızı ve bilek adalelerini rahat ettirmek ve kan deveranını kolaylaştırmak için bazı hareketleri muntazaman yapınız

Terden ve rahatsızlıktan çekınınız

Parmaklarınıza kımıldayacak kadar yer bırakan ayakkabılardan başkasını giymeyiniz. Eve gelir gelmez ya terlik ya sandal giymekle ayaklarınıza nefes almak fırsatını veriniz En ufak bir rutubeti hissettiğiniz takdirde derhal çorap ve ayakkabı değiştiriniz

Tere mânı olmak ve sebep olduğu sıkıntıları bertaraf etmek için çoraplarınızın içine talk pudrası serpiniz

Kan deveranını kolaylaştırmak için

Ayakkabınızın içinde bile parmaklarınızı sık sık kımıldatınız Baldırdan parmak uçlarına kadar bacaklarınızı 3 dakika sıcak, 1 dakika da soğuk duşun altında tutunuz ve ameliyeyi beş altı defa tekrarlayınız

Ökçelerıniz sertleşmiş ise

Ayaklarınızı yıkadıktan ve sünger taşiyle iyicene uvdaktan sonra bunlara gece bademyağı sürüp öyle yatınız

Tabanlarınızı kuvvetlendirmek için

Vücudünüzün yükünü her iki ayağınız taşısın; bacaklarınızı hafif aralayınız ve tabanlarınızın bir iç kısmını, bir dış kısmını yerden kaldırmak suretiyle tabanlarınıza bir nev masaj yapınız Birkaç kere tekrar edınız

Yerden bir şey toplamak istermiş gibi parmaklarınızı aşağıya doğru kıvırınız ve derhal tabii vaziyete getiriniz, bundan sonra parmak uçlarınıza basınız ve okçelerinizi içeri doğru alınız

Uzanınız ve ayak parmaklarınızı ilkönce mumkün olduğu kadar yukarıya, sonra da mumkün olduğu kadar aşağıya doğru kıvırınız

Yere koyacağınız bir kalemi ayağınızın ucu ile almaya çalışınız

Bacaklarınızı rahat ettirmek için

Oturun, bacak bacak üstüne atınız ve bileğinizi kımıldatmadan ayağınızın ucu ile bir daire çizınız

Muvazenenizi sağlamlaştırmak için

Mümkün olduğu kadar uzun muddet parmak ucunda yürüyünüz İstirahat edınız Tekrar edınız

Ahenkli bir yürüyüş, güzelliği artıran, daha doğrusu güzelliği belirten bir husustur. Nice kadın vardır ki, sadece yürümeyi bilmediğinden göze sakıl görünür

Ankarada Defile

Hayret· Ankarada ne kadar güzel varmış!

Moda

Doğruyu söyleyen ayna

Bundan bir müddet evvel, Parıstekı meşhur terzi Balmain, Bahar Koleksiyonunu takdim ediyordu, salonları hıncahınç dolduran kalabalığı tahmin edersınız herhalde. Koleksiyonun takdımı bıttıkten sonra Balmain orada bulunan hanımları birer ıkışer alıp bir aynanın önüne göturmeye başladı Aynaya bakmaya gidenlerin yüzundekı hayret, dığer mısafirlerin dehşetlı merakını uyandırdı ve tabıı aynaya doğru bir hücum başladı Evet bu aynada bır sıhır, bir acayıplık vardı Bu garıp ayna karşısındakını o kadar ıyı aksettırıyor kı bır baktınız mı kendınızı başkalarının sızı gördüğü gıbı göruyordunuz Normal bır aynada sağ kolunuz meselâ sol kolunuz gıbı görünür. Fakat İzoskop'ta sağ kolunuz sağ kolunuz olarak kalır. İzoskop, meşhur Profesör Kretyen'ın yardımıyle Jan Korbey ısmınde bir Fransız tarafından ıcad edılmıştir. İkı ayna 90 derecelık bır zavıye teşkıl edıyor. Bunların birleştığı yere yanı ikı aynanın ortasına bakıtığınız zaman kendınızı başkalarının gözü ile görürsunüz ve hattâ öyle bâtıl şekılde kı, görüş zavıyenız de ıkıleşmış oluyor

İzoskop bundan bir zaman evvel keşfedılmıştı amma âlet moda havafana sokan ve binaenaleyh tahmın ettığımıze göre kadınların, hayatından ayrılmaz bır parça halıne çok gecikmeden gırecek olan bu sıhırlı aynanın ıkıncı ve en muhım keşfi Balmain ın kolek sıyonu sırasında yapılmıştır

Bakalım ne gıbı ınkılâplara yol açacak

Ankarada Defile

Eski adıyle İsmetpaşa Kız Enstitüsü, yeni adıyle Kız Teknik Öğretim Enstitüsü Ankarada, Opera bınasında büyük alâkayla karşılanan bir defile tertıplemıştır

Defilenın başlıca hususıyetı, elbıselerın güzellığından zıyade manken olarak Ankara sosyetesının en tanınmış ve en guzel kadınlarının temin edılmesı olmuştur.

Hakıkaten başkentın, bılhassa vücut tenasübü bakımından göze çarpan hemen butun guzelleri defileye ıştırakı kabul ve muhtelıf elbıseleri teşhır etmişlerdır

KÜLTÜR SAHASINDA

Üniversite

İmtihan verme sanatı

Üniversitede imtihanlar, bugünlerde başlıyor. Talebeler — çalışkan talebeler — kendilerini, hummalı bir şekilde imtihan hazırlıklarına vermiş vaziyetteler. Kitaplar devrediliyor, notlar tekrar tekrar okunuyor. En zor gelen, çalışmak değildir En zor, imtihanı veriş şeklidir

Zira, bizim üniversitelerde aynı dersin, hocasına ve kitabına göre türlü imtihan şekilleri vardır ki, talebe, dersle beraber maalesef bunları da öğrenmek zorundadır ve işte can sıkan budur

Hocayı tatmin, gönlünü hoş etmek lâzımdır Her hocanın, talebenin ağzından duymak istediği tâbirler, terimler, hattâ kelimeler vardır Sadece sorulan suâlin cevabını vermek yetmez, aynı zamanda o muayyen tarza da uymak icap eder Bu "kapris" leri yerine getirmek zarureti mevcuttur

Bir ders mevzuunda, muhtelif profesörlerin kitapları bulunur. Tabiî hepsi, esas itibariyle aynı şeyi ihtiva ederler, ama talebe, her birini, başka ders mevzuu imiş gibi ele almak zorundadır Zira, — çok zaman ticarî zihniyetle, hoca, kendi kitabını esas tutmakta, onu âdeta harfî harfine istemektedir

Bir kitap mutlaka satılmalı ve müellifine "emeğinin karşılığı" nı getirmemeli mi?

Bu yüzdendir ki pek çok talebe, "ders" ten muvaffak sayılacak cevaplar verdiği halde, "kitap" ta sınıfta kalmıştır

Kitabı olmayan hocalara gelince; onlar ayrı bir dertlir. Sene için de talebeye not tuttururlar ve imtihanda o notu esas ittihaz ederler; hattâ, ders takriri esnasında yaptıkları nüktelerin tekrarını isterler

Çok kimse de, işte bu ihmalin kurbanı olarak sınıfta kalmıştır

Nihayet "manyak" hocalar gurupunu işaret etmek lâzımdır Bunlar, garip âdetlere sahiptirler Meselâ, imtihana bıyıklı girdiği için gadre uğrayıp, müşkül vaziyette bırakılan ve neticede sınıfta kalan gençler eksik değildir Bunlar için yapılacak şey, derse çalışmakla beraber bıyıklarını kesmektir

Sonra, her hocanın arzusu tam olarak bilinmediği cihetle bazan "temiz pak" giyinmiş, bazan "pejmürde" kıyafetliler ve nihayet bazan da her ikisi birden hışma uğramışlardır. Böyle bir vak'a, Ankara Üniversitesinin Hukuk Fakültesinde cereyan etmiştir

Buna mukabil kadın hocaların, "alımlı" kız talebelere imtihanlarda kolaylık göstermedikleri, hatta bu kadın hocalar biraz "geçkince" oldukları takdirde tamamiyle "beşerî" sayılacak hislerle genç ve güzel talebelerini terlettikleri bir hakikattir Böyle vak'alar da İstanbul Üniversitesinin Edebiyat Fakültesinde sık sık cereyan etmektedir

İmtihanların arefesinde bulunduğumuz şu günlerde gençler ,dersleriyle beraber, bu noktaları da hatırlarından çıkarmamak mecburiyetindedirler

Almanya

Garip bir hâkim

Eğer dava, herhangi bir mahkemede geçseydi, insan

"— Hâkim mutlaka alay ediyor" derdi

Fakat Darmstadt hâkimi fazlasiyle ciddiydi,

17 yaşındaki bir çocuk motosiklet çalıp sokaklarda dolaşmakla itham edilmişti ve dâva ona aitti Hâkim, çocuğu hapse atmak arzusunda değildi

" Oğlum, dedi, eğer deli gibi motosiklet sürersen, tabiatın ne kadar güzel olduğunu farkedemezsin." Sonra da çocuğa cezasını tefhim etti Şehir yürüyüş kulübüne bir senelik âza olmak'

İki senedenberi Darmstadt'lılar, bu çeşit cezalara artık alışmıştırlar Başının ön tarafında sadece bir tutam saçı olan Hâkim Karı Holzschuh 46 yaşındadır. Herkes onu "Çikolata Dâvası Hâkimi" diye tanır. Çünkü bir sefer, çikolata çalan küçük bir kız çocuğa, yetimhaneye her hafta bir kutu çikolata bağışlamak cezası vermişti

Daha akıllı, uslu Almanlar ise, Karı Holzschuh'a "Darmstadt'ın Salomon"u adını takmışlardır. Zira hâkim şehirdeki anormal çocuk miktarını % 40 azaltmıştır Hâkimin felsefesi şudur; "Büyük mücrimler hariç, diğer ufak tefek vak'aların suçluları, hele gençler, başka turlu ıslah edilmeli, dir. Yaptıkları kötü işle alâkalı, faydalı bir iş yapmağa zorlanmalıdır."

Her dâvadan önce hâkim suçluyu tanımaya, onunla temas etmeğe çalışır, böylece onun arkadaşlarından okuduğu kitaplar hakkında bilgi edinir. Sonra da cürümle ve mücrimle alâkalı cezalar verilir İşte verdiği cezalardan bazıları

* Ustasından az bir miktar para çalan bir fırıncı çırağına ceza. Darmstadt hastahanesindeki çocuklara bir fırın dolusu paskalye çöreği pişirmek!

* 16 yaşındaki bir erkek çocuk, yüzme havuzunun soyunma odasında kendisinden daha küçük bir erkek çocuğun eşyalarını çalmakla itham edilmiştir. Ceza Bir sene müddetle çocuğun derslerine yardım etmek'

* "Ödünç" iki motosiklet alan iki erkek çocuğa ceza. Serbest bırakılmış mahkûmlara ait olan Die Bruecke mecmuasına bir senelik abone olmak ve bunu her ay Darmstadt hapishanesine götürmek'

Hâkim, bu cezayı verirken şöyle demiştir

Hâkim Holzschuh
Çikolata Hâkimi

" - Her sefer oraya gidince, büyük demir kapıların arkasında kalmanın ne kadar feci bir şey olduğunu daha iyi anlarsınız!"

Amerika

Kore mekteplerine yardım

Yük kamyonları; ne kadar papaz kalolik, protestan, . varsa hepsi ve müsevi hahamlar tarafından takdis edildi; sonra yola çıktı

Amerikada, Manhattan daydık

Birikmiş halk "God Bless America" şarkısını okuyordu

İstikamet Koreydi

Kafile, batı sahiline doğru yol alan yüzlerce kafileden sadece biriydi Her büyük şehirde durarak, hediyeler toplayacak, yoluna devam edecekti. San Francisco'da, kafilelerin adedi altı yüze baliğ olacaktı ve orada birleşilecekti. Kamyonlar Koreli mekteplilere, Amerikalı mekteplıler tarafından gönderilen binler ve yüz binlerce paketle doluydu

"Amerika Kore Cemiyeti" bütün Amerikaya şâmil olmak üzere, büyük bir harekete girişmiş bulunuyor Bu, uzun vadeli bir programın ilk merhalesidir Amerikan çocukları, kampanya boyunca sadece halen, kâğıt müzik âletleri toplamayacaklar, kendilerine ait bütün malumatı da, Koreli arkadaşlarına göndereceklerdi

Buna mukabil Koreliler de, sergiler tertipliyerek Amerikaya yollayacaklardır

Koreli talebelerin buna şiddetle ihtiyaçları vardır, zira Kore mekteplerinin durumu hakikaten feci'dır

* Harpten evvel mevcut 37 000 mektepten 10,000 tanesi tamamen, 8.000 i ise yarı yarıya tahrip edilmiştir

ASKERLİK SAHASINDA

Bahriye

Amerikada

Bahriye Vekili son günlerde mühim bir açıklama yaparak, Amerika Birleşik Devletlerinin deniz kuvvetleri hakkında geniş malûmat vermiştir

Gerçi Amerikan donanmasının kuvveti, büyük bir sır değildir ama bizzat Vekil tarafından yapılan açıklama geniş alâka toplamıştır

Verilen malûmattan anlaşıldığına göre Amerika Deniz Kuvvetleri 1129 gemi, 9940 tayyare, 3 deniz piyade tümeninden müteşekkildir

Gemiler arasında 14 tayyare gemisi, 4 hattı harp gemisi, 19 kruvazör, 221 destroyer, 108 denizaltı, 740 diğer çeşit gemi mevcuttur

Silâhlar

Güdümlü mermiler

Amerikanın en yeni müdafaa silâhlarından birisi de güdümlü uçaksavar mermileridir Bunlar yerden itibaren devamlı otomatik kontrol altında olup bombardıman tayyarelerini tahripte kullanılırlar

Tayyare ne kadar süratli ve ne kadar yüksekten uçmakta olursa olsun ve kurtulmak için nasıl manevra yaparsa yapsın, bu mermilerden kaçınmaları pek zordur. Tayyare yerde bulunan merkezî kontrol aletleriyle takip edilir ve güdümlü mermi buna göre sevk ve idare olunur Resimlerde pilotsuz bir bombardıman tayyaresi, talim için hedef tayyaresi olarak kullanılmıştır. Buna karşı atılmış olan bir mermi hedefini bulmuş ve tahrip etmiştir

Güdümlü mermilerin inkişafı, tayyare taarruzlarına karşı müdafaa imkânlarını çoğaltmaktadır

Buna rağmen, hava üstünlüğü kıymetinden bir şey kaybetmiş değildir ve hâlâ, tayyareye karşı kullanılacak en tesirli silâh gene tayyaredir

Amerikada güdümlü uçaksavar mermilerinin seri halinde imaline henüz başlanılmamıştır ve şimdilik yapılanlar daha ziyade tecrübe mahiyetinded.r

Güdümlü mermiler yepyeni bir keşif değildir. Harp yılları içinde Almanların yaptıkları V1 ve V2 ler bunların ataları sayılabilir

Mermının tayyareye yaklaşması

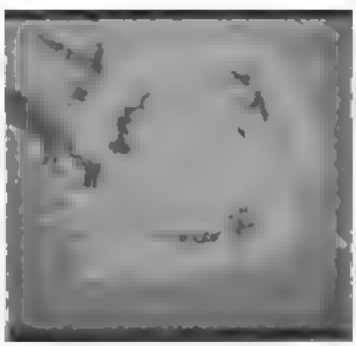

Güdümlü merminin sineması

İsabet ve patlama

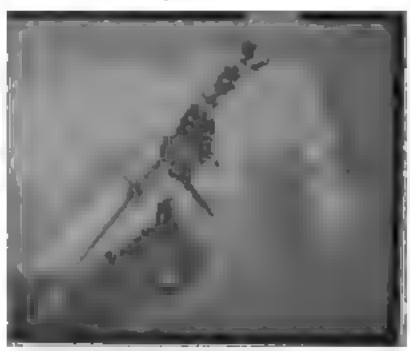

Bombardıman tayyaresının tahrıbı

Kumandanlık ilmi

Seyfi Kurtbek

Kumandanlık ilmi, diğer ilimler gibi, hususî metodlara malik ve muayyen bir bilgi kategorisini etüd eder Kumandanlık sanatı da, bilgiye dayanılarak kumanda metod ve tekniğinin tatbiki şeklinde kullanılmasiyle alışma, deneme ve gelişmelerle öğrenilir. Bilgiye dayanmayan, sadece yılların geçmesi ve devamlı tatbikat ile edinilen tecrübenin değeri kalmamıştır Çünkü harp sanatında değişme ve tekâmül de o kadar hızlanmıştır ki tecrübeler çabuk eskimektedir Asrımızda kumandan, tecrübelerini devamlı olarak yeni bilgilerin süzgecinden geçirmeğe mecburdur Bir harpten uzaklaşıldıkça ondan kalma tecrübeler de değerlerini kaybetmeğe başlarlar ve nihayet bunların hemen kâffesi tarihi kategoriye intikal eder Harbin karakteristiklerindeki değişme süratı eski zamanlara nisbetle çok artmıştır Balkan harbi ile birinci dünya harbı arasındaki farka nisbetle ikinci dünya harbının birinci harpten farkı daha büyüktür. Vuku bulduğu takdirde üçüncü dünya harbının birincinden farkı ise çok daha muazzam olacaktır. Gelecek harbe hazırlanırken bu hakikatı çok dikkatli olarak gözonünde bulundurmak lâzımdır. Şu halde istikbale bakarken tecrubeden ziyade ilme dayanmak mecburiyetindeyiz Tecrübe, ilme üstün olsaydı en eski askerlerin daima en iyi kumandan olmaları lâzımgelirdi Halbuki harp tarihi gösteriyor ki umumiyetle en büyük zaferlerin çoğu en yaşlı ve en tecrübeli kumandanlar tarafından değil, en genç, en kabiliyetli ve yeniliklere en çabuk intıbak eden kumandanlar tarafından kazanılmıştır. İskender, Arbela muharebesini idare ederken 25 yaşında id.

Pyrrus ise Asculum muharebesinde 39, Anıbal Kan'da 33, Sezar Lyon muharebesinde 44, Charles Martel ise Tours da 44, Salâhaddin Eyyubi Suriyeyi fethederken 36, Büyük Frederic, Rossbach 45, Vaşington başkumandan iken 49, Napolyon Yena da, 37, Gazi Osman Paşa Plevnede 45, Atatürk Anafartalarda 34 ve başkumandanlık meydan muharebesinde 45 yaşında idiler Corneille'in dediği gibi "değer, senelerin sayısını beklemez." Tecrübenin değeri muşahedeye tâbidir, müşahede ise doğru ve tam bir bilgi ile gerçek kudretini alır Okumayan, tetkik etmeyen, yeni teoriler ve prensipler üzerinde fikrî çalışmalar yapmayan kumandanlar ne ordularını gelecek harbe hazırlayabilirler, ne de o harpte muvaffak olabilirler Bu, günün kumandanı için öğrenilecek şeylerin sonu yoktur Muazzam bir ilim ve araştırma dunyası yeni buluşlar için çalışmaktadır. Yeni metodlar ve vasıtalar süratle tekâmül ediyor. Yenilikler çok sıkı olarak takip edilmeğe ve harp doktrinlerinin müstakbel inkişafı üzerinde devamlı olarak kafa yorulmalıdır Bilgi ve araştırma ilerive, tecrübeye bakar Tecrube, yaş ve eskilik, bilgi, çalışmak ve öğrenmek demektir Ancak kabiliyetli, anlayışlı ve ehliyetli olanlar öğrenebilir, Kumandanlık politikamızda bilgi, ve ehliyete birinci derecede ehemmiyet vermeliyiz

TIP DÜNYASINDA

Sunî ilkah

Tohum vericiler

Erkekte ve kadında muhtelif sebeplerle ortaya çıkan ve aileyi çocuk sahibi olmak gibi önemli bir saadetten mahrum bırakan kısırlığın bir çok tedavi yolları vardır. Fakat bütün bu çareler sonuçsuz kaldığı zaman veterinerlerin sık sık kullandıkları suni ilkaha (Insemination artificielle) insanlarda da baş vurulabilir mi? İşte bu konu günün meselesi halindedir, İsveç basını: «Ne olursa olsun, kadınlarımız anne olmalıdır» başlığı altında yayınlar yapmaktadır. İsveç Sağlık Şûrası da hükumete, suni ilkahı (S.İ) kanuna bağlayacak bir tasarı teklif etmiştir.

Suni ilkah veterinerlerin yaptığı gibi kolayca tatbik edilivecek basit bir usul değildir Bu işin adli, ahlâkî, hukukî, psikolojik, sosyal, biyolojik, ve deontolojik cepheleri vardır. Bilhassa S, İ. kocanın tohumu ile değil de başka bir vericinin tohumu ile yapılacak olursa mesele daha onemli bir durum alır

Bu konu Amerikada da büyük tetkiklere yol açmıştır. Seymour ve Kerner'e gore 1941 de Amerikada 10.000 sunî ilkah yapılmıştır, Bu sırada Pasifikte harp eden askerlerin spermlerinin Amerikaya gönderildiği söyleniyordu. Profesyonel vericilerden alınacak spermin üretilebileceği, tohumun seleksiyona tâbi tutulacağı, bu işlerin devlet kontrolü altında yapılması gerektiği ileri sürülmekte idi Hattâ kemik bankası, kan, damar bankası gibi teşekkullerin yanında, tohum islah istasyonlarına benzeyen sperm bankalarının da kurulması teklif edilmekte idi

Biz fantazıye kaçan bu fikirleri bir tarafa bırakarak S. İ.'ın tıbbî tetkikini yapalım: Tasavvur edelim ki bir çift inatçı bir kısırlığa karşı bütün imkânları denedikten sonra, doktora gidip S. İ. istesin. Bu arzu karşısında ortaya çıkan meseleler nelerdir?

önce bu çiftin hakikaten evli olup olmadıklarını araştırmak lazım gelecektir. Evli olmayan bir kadına bu ameliye tatbik edilemez. O halde elle rindeki evlenme cüzdanı dikkatle gözden geçirilecektir

Sperm verici, kadının kocası değil de yabancı bir şahıs ise bunun hüviyeti gizli tutulacak, kısır çiftle karşılaştırılmıyacak ve tanıştırılmıyacaktır. Ancak hekim tarafından gizlice muayenesi yapılacak ve kan grupu tesbit edilecektir, Çünkü ilerde, kan gurupların tetkikiyle babalık iddiası ve babalığın reddi gibi bazı çapraşık ve pürüzlü meseleler ortaya çıkabilir.

Nihayet hekim iki tarafın yazılı muvafakatını de alacaktır. Bütun bu işler gizli tutulacaktır Çunkü bu ameliye şahısların en derin mahremiyetlerini ilgilendirmektedir Bir hekim muayenehanesinde, derin bir sükûnet içinde hayatın en muhteşem diyebileceğimiz bir olayı cereyan etmektedir. Bu sırrın açıklanması şahısları, ruhlarının en derin yerinden yaralayabilir. Eğer bu işler bir kanuna bir lanacaksa sırrın ifşasını en ağır şekilde cezalandıracak muevvideler konulması zarurıdır Bu surette çocuk da, sonra-

İhtiyarlamamak Elinizdedir

Dr. Esad Eğilmez

İnsanlarda, daha henüz, ihtiyarlık dediğimiz devre gelmeden önce, bir takım fonksiyonel bozukluklar ortaya çıkar. Kritik çağ denilen bu dönem 40 . 60 yaşlar arasına rastlar Bu sırada hekimlerin yapacağı bazı ödevler ve alacağı bazı profilaksi tedbirleri vardır. Arteryoskleroz ve benzerleri gibi ihtiyarlıkla ilgili bazı hastalıklar meydana çıktıklan sonra ise organların fonksiyonlarını eski haline getirmek güçleşir

Son zamanlarda ihtiyarlamamak imkânlarını arayan ve ihtiyarlığın doğurduğu fonksiyon bozukluklarını önlemeğe çalışan yeni bir ilim kurulmuştur. Geriatrie denilen bu ilim şubesinin konusunu Stieglitz şöyle özetliyor. "Jeriyatri'nın ödevi hayatı uzatmak değildir. Ancak çok ileri yaşlara kadar sıhhati koruma ve ihtiyarlığın doğuracağı bir takım hastalıkları ve sakatlıkları kabil olduğu kadar engelleme ve daha olgunluk çağında başlanılacak bir terbiye metodiyle entellektuel faaliyeti muhafaza etme imkânlarını sağlamaktır."

Ne kadar yaşlı olurlarsa olsunlar, insanların sağlık, saadet ve kendilerine göre bir faaliyet çerçevesi içinde uzun süre ile yaşamak istemeleri en tabii haklarıdır. Jeriyatrinin amacı işte ihtiyarların bu arzusunu yerine getirmek, onları ihtiyarlık hastalıklarından, sakatlıklardan, sefaletlerden, kudretsizliklerden ve duşkünluklerden korumaktır

Crampton'un dediği gibi ihtiyarlama zamanın akıp gitmesinden ileri gelen bir olay değildir. Bu belki de hastanın hayatı suresince maruz kaldığı müteaddit hastalıkların, kötu tesirlerin, şokların, gerginliklerin ortaya koyduğu bir hâdisedir. Bunları ortadan kaldırmak ve zararlı etkilerini sınırlandırmak suretiyle sıhhatli ve neşeli bir ihtiyarlık devresi sağlamak elbette mumkundür Geriatrie preventive bu amaçlara ulaşabilmek için üç metod kullanır: Detection, Correction, Reeducation

Detection'dan maksat sistematik olarak yaşlı kimseleri kontrol ve muayene etmektir Bu musyeneler her sene tercihan aynı doktor tarafından veya aynı hastahanede yapılmalıdır. Yaşlı kimsede görülen hiçbir belirti ihmal edilmemeli, dikkatle gözden geçirilmelidir. Bu arada hastanın kendi anlatacaklarına buyuk kiymet vermek lâzımdır

Şeker hastalığı, tansiyon yüksekliği, kalb hastalıkları gibi anaya, babaya ve aileye aid rahatsızlıkların önemle üzerinde durulmalıdır.

İhtiyarların kotü alışkanlıkları da sorulmalıdır.

Bundan başka idrar muayenesi, kan muayeneleri, üre tâyini, kanda şeker tesbiti, kalb ve akciğerlerin röntgen tetkiki ve elektrokardiyografi de ihmal edilmemelidir. Bu araştırmalardan alınan sonunçlara gore Correction ve reeducation yani ıslah, tedavi ve tashih çarelerine baş vurmak gerekecektir. Sinus intanları, amığdallerde, dişlerde, safra kesesinde, prostatda mevcut enfeksiyon ve ütahaplar, hipertansiyon, anfizem. hipertiroidi, prostat bozuklukları giderilmelidir. Kabızlık varsa önüne geçilmelidir.

Şişmanlık ihtiyarlarda nadirdir, Çünkü şişmanlar daha ileri yaşlara varmadan hipertansiyon, diyabet, veya damar ve kalb hastalıklarından ölürler. Mamafih şişmanlık varsa tedbîr alınmalıdır

Kötü beslenme, eksik beslenme, bir taraflı beslenme gibi harp ve kıtlık devrelerinin bildiğimiz hastalıklarına karşı vitaminler ve ölçülü rejim, sistemleriyle esaslı surette savaşmak lâzımdır. Kalori kiloyu denk tutacak kadar olmalıdır. Gunde kilo başına bir gram protein vermelidir Sebze, sutlü maddeler, meyvalar ve unlu maddeler yeteri kadar verilmelidir. Yağlılar az olmalıdır.

Yaşlılarda hormonları da yerine göre kullanmak lâzımdır Bu sayede kritik yaşın sebep olduğu bir çok fonksiyon bozuklukları ortadan kalkar. Bu maksat için kullanılacak hormanlar; testis hormonları, yumurtalık hormonları, sürrenal hormonlardır

Özet olarak; hekim, ihtiyarlara, nasıl ihtiyarlamak g e r e k t i ğ i n i ö ğ r e t e c e k ve onlara, alacağı muhtelif tedbirler sayesinde hastalıksız,. saadet ve kudret içinde, ahenkli ve düzenli bir şekilde göçme çare, imkân ve yollarını gösterecektir

dan, ne şartlar altında ana rahmine düştüğünü bilmeyecektir.

Hukukî cephe

Bu ameliye bir ırza tasallut addedilebilir mi? Irza tasallutta kadına zorla yapılan bir cinsî münasebet vardır. Bu birleşme aynı zamanda gayrı meşrudur. Yanı nikâh olmadan vuku bulmuştur. Bir an için şuursuz bir hekim tarafından zorla veya jinekolojik bir müdahale bahanesiyle kısır bir kadının rahmine sperm enjeksiyonu yapıldığını tasavvur edelim. Rahim içine sperm enjeksiyonu yapmayı cinsî münasebet addedecek bir mahkeme kararının kolayca reddedileceği meydandadır. Bir başka şahıstan alınarak kadının rahmine sperm enjeksiyonu yapılırsa bu ilkah evlenme dışı bir ilkah gayri meşru bir birleşme sayılabilir mi? Böyle farzetsek bile cinsi munasebetin yokluğu bu hâdisenin ırza tasallut addedilmesine mânidir.

S. İ. bir zina mıdır?

Kocanın spermi ile yapılan S İ bir zina olamaz. Ancak üçüncü bir şahsın spermi ile yapılmışsa ne olacaktır? Koca gerektiği zaman karısı ve spermin sahibi aleyhine dâva açabilir mi? Vericinin hareketi cinsi münasebete benzetilerek kocanın sıkâyeti mâkul ve makbul sayılabilir mi? Buna ihtimal vermiyoruz. Sun' ilkah kocaya karşı bir namusa tecavüz hâdisesi sayılamaz. Bilhassa onun rızası alınmışsa. Koca suni ilkaha muvafakat etmemişse mahkemenin ne karara varabileceğini tahmin etmek zordur. Koca S. İ in suçlu tarafın iddia ettiği kadar sun! olmadığını da söyleyebilir? Fakat bu takdirde de ispat meselesi vardır. Meslek! sır olarak kıskanç bir itina ile saklanan bu suçların ispatı nasıl mümkün olabilir? Bir gebeliğe sebep olan sun! ilkahın zorla yapılıp yapılmadığı nasıl ispat edilebilir? Mahkemeye muvafakat vesikaları, noter senetleri, şahitler mi ibraz edilecektir? Dostu tarafından gebe bırakılmış bir kadının doktora baş vurarak bu gebeliğin asıl mahiyetini örtmek üzere S. İ. istemesi mümkün değil midir? Karı . kocanın, bazı eksikliklerini gidermek için kocanın spermi ile yapılan S. I. lerdeki anlaşmazlıkları önlemek amacı ile, yukarda söylediğimiz tedbirler alınarak yapılmışsa bir suç teşkil edemez. Fakat karşı taraf, hekimi sperm değiştirme veya jinekolojik müdahale perdesi altında İlkah yapma gibi suçlarla itham ederse durum ne olacaktır? Bu hallerde şikâyetçi taraf ileri sürdüğü şeyleri ispat etmekte güçlük çekecektir. Vicdanlı doktor hiç korkmadan yetkili makamların kararını bekleyebilir .Suç halinde bile şikâyetçi taraf delil bulmakta zorluk çekecektir. Vaziyetin feci tarafı da burasıdır Bazı kimseler modern ilmin hekimlere tanıdığı korkunç ve hudutsuz yetkiden çekinmekte, tıbbın (iyileştirmek veya acıları dındırmek, bunlar mümkun değilse teselli etmek) şeklinde ifade edilen ana prensiplerinden ayrılmasını endişe ile karşılamaktadırlar.

Karısının isteği dışında, zorla S. I. yaptıran kocanın, kanun karşısındaki sorumluluğu da ayrıca gözden geçirilmeğe değer. Bu S. İ. kocanın spermi ile veya başka bir şahsın spermile yapılmış olabilir. Her ne olursa olsun koca icbar suçu ile suçlandırılacaktır. "Bir şahsa karşı zor kullanarak veya tehdit ederek yahut herhangi bir şekilde hareket hürriyetini tahdit ederek; onu herhangi bir hareketi yapmaya veya yapdırmaya zorlayan kimse hapis veya tazminatla cezalandırılır."

Sunî ilkahın tekniği

Erkek, spermini kadın döl organlarına ulaştıracak durumda değilse (Hypospadias, erken ejakülâsyon), yahut da kadın spermi alamıyorsa (Vaginisme), veya kadında rahmin boynunun ifrazı ilkaha engel oluyorsa (Endocervicite) sunî ilkaha müracaat edilir Bu gibi hallerde kocanın spermi kullanılacaktır. Azoospermie ve necrpspermie durumunda bir başkasının spermini kullanmaktan başka çare yoktur.

S. I. in en basit yolu spremi vajene, rahmin boynuna veya rahmin içine enjekte etmektir. Sperm mastürbasyonla alınmakta, on dakika kadar bekletilmekte, alındıktan 15 — 20 dakika sonra kadının döl organlarına yerleştirilmektedir. Bu işin yapılması için en müsait zaman kadının yumurtlama gününden 12 saat öncesidir S.İ. her aybaşı devresinde bir defa denenmek üzere 3.5 kere tekrarlanabilir Rahim içine veya rahmin boynuna yapılan enjeksiyonlarda enfeksiyon tehlikesi vardır. Bunun için asepsi - antisepsiye çok dikkat edilmelidir. Bazıları spermi penisilinle karıştırarak kullanmaktadır. S I. in daha bir çok incelikleri varsa da hekimlik sanatına taallûk ettiğinden anlatmaktan vazgeçiyoruz

S. İ. konusunu bitirmeden önce şunları da hatırlatalım' Başka bir şahsın spermile yapılması gereken S.I hekim tarafından öne sürülmeyecek ve teklif edilmiyecektir.

Başka bir şahsın spermile S İ yapmak için kan - koca'nın muvafakati şarttır.

Kendisine S I. yapılacak kadının tam sıhhatli olması lâzımdır Sperm verici de sağlam olmalıdır. Böyle bir vericinin seçilmesi' de kompleks bir meseledir. Bazan ilgililerin fikrine müracaat zarureti vardır.

S.İ in psiko familyal cephesi de şudur Kadın şiddetle ana olmak arzusundadır. Bu ameliyeden sonra hem kendisi, hem aile sukûn ve huzura kavuşacaktır. Erkeğe gelince, iki durum ortaya çıkabilir. Ya S. I. sonunda dayanılmaz bir aşağılık duygusu baş gösterir. Sperm vericiye karşı şiddetli bir kıskançlık, çocuğa karşı da nefret başlar; yahut da ananın tatmin edilmiş olmasından ve sevincinden memnun kalır. Babalığı tevekkülle ve mukavemetsiz kabul eder —Dr. E E.

Haftanın Notları

Aureomycine avitaminozlara sebep olabilir

Liter, ağızdan kullanılan antibiyotiklerin, bilhassa aureomyeinin avitaminozlara sebep olabileceğini yazmaktadır. Yazarın beş vakasında antibiyotik verildikten İki gun sonra ileri derecede bir B avitaminozu görülmüştür. Bu avitaminoz belirtileri enerjik bir B kompleksi tedavisinden sonra süratle geçmiştir

Yazarın fikrine gore Aureomycin barsak içerisinde vitamin biyosentezini bozmaktadır. O halde bu antibiyotiklerin muhtelif vitaminlerle ve bilhassa B kompleksi ile birlikte verilmesi faydalı olacaktır

İhmal edilmiş bir hastalık: Çocuk hipertansiyonu

Wolmann'a göre hekimlerin ekserisi çocukların tansiyonunu ölçmez. Halbuki çocuklarda da yüksek tansiyona rastlamak nadir bir şey değildir Çocuklarda tansiyonu ölçmek için özel tansiyon aletleri kullanılır Bunların kullukları daha dardır

Akıl hastalıkları artıyor

Fransa'da akıl hastalıkları endişe uyandıracak şekilde artmaktadır Sağlık Bakanlığının verdiği bir istatistiğe göre hastahanelerde akıl hastalığından yatanların miktarı 1946..951 yılları arasında aşağıdaki artışları göstermiştir:

1946	65.000
1948	75.300
1950	85.500
1951	92.500

Üç buudlu radyografi

Rochester üniversitesinden radyolog Georges H. Ramsay; Copenhague radyoloji kongresine üç buutlu film çeken yeni tıp bir röntgen cihazı sunmuştur Bu yeni aletin teşhiste büyük önem kazanacağı muhakkaktır

AKİS

Hoşunuza Gittiyse

Hemen

ABONE OLUNUZ

KİTAPLAR ÂLEMİNDE

ŞARKILI KAHVE • GÜN IŞIĞI

Sabahattin Kudret *AKSAL — (Yenilik Yayınları 77 s. 100 krş İkıncı baskı) — (Varlık* kayınları 95 s *100 krş.)*

Aksal'ın Şarkılı Kahvesi ilk olarak 1944 te yayınlanmıştı. Yeni baskısı ile "Gün Işığı'nı yanyana getirince şairin evrimi daha iyi görülüyor-

İlk kitabında canı sıkılan bir adam sokakta dolaşıyor; bir bacı, bir kadın, bir kahve ona şiir yazdırıyor, bir duş ülkesine doğru, düş gemilerle, düş denizlere açılmak istiyor. Açılmıyor ama. Hiç açılmamış olduğunu da ayrıca belirtiyor Ölümü getiriyor aklına, ama arkasından da "Mademki daha ölmedim" diyor Umut da ölmemiştir. "Ev bulutu" var, ağaç var, çiçek var. Aşklar var sonra .

Fakat acılar bir türlü ortadan kalkmaz. En büyük acı, kişinin kendini boş yere avutmuş, oyalamış olması.

Bütün söylendiklerim yalan
Yalan yaşamakta olduğum
Ne sıcak memleketlere gitmek istedim

Ne kaçmayı düşündüm
Ben bu şehrin semasından
Kasabından, fırıncısından
Hoşnudum

(Bütün söyledıklerim, s. 33)

Neden öyleyse buna söz? Gene kendisi anlatıyor -

Ne tuhaf ömrümün sonuna kadar
Kelimelerle yaşamam
Ağaçtan çok ağaç sözünü
Denizden çok deniz sözünü
Sevmem
Halbuki bir sabah erken uyanınca
Balkona çıkmak ta güzel

(Ne tuhaf s. 35)

Durum belirmeğe başlıyor. Şair şairliğini düşünüyor. Dış dünya dediği, duygularının, duygulanmalarının da katıldığı bir çokluktan, bir karmaşadan, zengin, bölüksüz bir dünyadan bir takım sözleri çekip çıkarmak istediği halde bu sözler onu doyurmuyor; yerinmiyor her şeyden çok sözleri sevmesine Şairin yaratacağı gerçeklik bu olacak Gene de şairliğe katlanıp katlanamıyacağını soruyor gibi

Bu kitapta göze çarpan . Gün Işığında geliştirdiği başka bir şey var Aksal, ışık değişımının şairi Geceleri sokaklarda çok dolaşır ama ona asıl çarpan şey, karanlıktan aydınlığa geçiş sabah, sabahın halleri, gürültüsü; sonra da aydınlıktan karanlığa geçiş üzünç. Bu duygular içinde kalan şairin şiirleri, çokluk, kısa, yalın Şiiri daha çok duyguda aradığı için olacak, gevşek bir yapısı var şiirlerinin

İkinci kitapta yapı daha sıkı, daha belirli Şair, şiirde karar kılıyor; sözlerle uğraşacaktır bundan böyle. Aydınlık, "Köpeği, tılkıyi ininden uğratan" bir şey oluyor. Her şey, şiirde, kelimeler dünyasında "yer almak için" yarışıyor Gecenin karanlığı, uykunun karanlığı, ertesi günün ışığına hazırlar kışkıyi. Rahattır karanlık, uyku rahattır. Özlenen bir şeydir Günün yorgunluğundan sonra gelir. Fakat gerçek olan, ertesi gündür. Günler de böylece gelip geçer Orta yaşa gelinmiştir. Düşler, gene var ama, yapının sıkılığında sıkılıyorlar artık. Geriye doğru kayıyorlar, o her şeyin başıboş olduğu zamanlara .. Evin içinden gorülen dünya daha büyük bir yer kaplamakla. Sevdiklerini eve çağırıyor şair. Gene de iş zorunu ile dışarıda geçirdiği gün, evinin gündüz halını bilmesine engel olmaktadır (Eşya s 34) Pazar günleri ise, akşamdan kalma kalktığını, daha Şarkılı Kahvede söylüyordu (s, 49) Gece vakti düş vaktidir, ölümün yaşandığı, kişinin yanıbaşına geldiği bir dünya içinde artık şair. Ölüm üzerine şiirleri çok Ölüm demek, şimdiye kadar sevdiği karşısında duygulandığı şeylerden ayrılmak demek Bu ayrılma gürültülü de olmuyor, öluveriyor insan "Sonsuz bir denizin kıyısı"nda rahata kavuşur ama bu dünyayı nasıl unutabilir? (s, 57, 59, 61, 64, 66, 67, 69)

Bir gün, yazdığı şiirlerden usanıyor Yazmak istediği şiir, şimdiye dek yazdıklarından başka olmalı. Öyle

Bir şiir ki sesi duyulsun
İsteği halkın
Rüzgârları essin üzerinde
Vatanın
,

(Bir şiire başlamak üzere, s. 47)

"Anadolu yolculuğu" (s 48), "Etimesgut şiiri" (s. 49), "Sincankoy" (s. 50), "Bir kasabada uyanmak" (s 52), "Anadolu yaylası" (s. 53) böyle şiirler Şair bu deyişi, kelimelerden başka bir şeyle elde etmek istemiyor "Anadolu yaylası" bunun tam örneği

Çok önemli bir şey daha var Aksal, bu kitaptaki uzun şiirlerinde (Anadolu yaylası, Bir gün Istanbulda, Hikâye i sevda, Gün ışığı) yeni bir "rythmos" bulmuş. Okuyuşunuz ağır, yayvan olamıyor bunlarda Büyük bir ustalıkla, oranını tam olarak bulduğu uzunlu kısalı mısralarla, hızla okunacak - yani "kendini hızla okutan şiirler yazmış Düşünceler, duygular, mısra yapısına, bağlı olarak, birbiri içinde eriyor, geçişiyor, bu büyük hızın içinde Aksalın renkli, ışıklı dünyası, insanlarıyle birlikte akıp gidiyor

YABANLAR

Carlo GOLDONİ — Çeviren : Samım SİNANOĞLU (M E V Dunya edebiyatından tercümeler, *İtalyan klâsikleri ; 17 106 s. 100 krş)*

Dilimize bir çok eseri çevrilmiş olan Carlo Goldoni'nin bu eseri, 1760 yılında ilk defa oynanmış, hâlâ da oynanan oyunlarındandır

Gene kadın erkek münasebetlerini ele alarak erkeklerin sert davranışının kadınlarda uyandırdığı tepkiyi göstermek isteyen parlak bir komedi

PERSPECTİVES

Dergi — sayı 6 — İngilizce (Hamish HAMILTON — 176 s. — 100 Krş)

Amerika Birleşik Devletlerinin sanatını, edebiyatını, düşüncesini tanıtmak, yaymak amacıyla üç ayda bir çıkarılan bu dergi kâğıdından, baskısından, sayfa düzeninden, kapaklarından içindeki yazılara kadar, üzerinde titizlikle durulduğunu, güzel olması için canla başla uğraşıldığını belli ediyor. Her sayısında Amerika Birleşik Devletlerinin tanınmış tenkidçi, denemeci, düşünürlerinin edebiyat, resim, müzik, tenkid yazıları, yazarları tanınmış olsun olmasın şiirler, hikâyeler var. Bu sayısında da William Troy'un "Virginia Woolf Duygululuk romanı" başlıklı bir yazısı, Francis Fergusson'un "3 roman" ı, Allen Tate'in "Şair kime karşı sorumludur" başlıklı birer incelemesi, Edward Cone'un, Verdi'nın son operaları üzerine bir yazısı, Ressam Hyman Bloom'un eserlerinden renkli, renksiz reprodüctionlar, Tate'ın bir şiiri, Herbert Gold'un bir hikâyesi var Çağdaş Amerikan tenkid çığırının kitaplar karşısındaki durumunu belirten tenkid yazıları, dergilerden, kitaplardan seçme listeler bu derginin son sayfasına varıncaya dek okunmasına yol açıyor

Derginin geniş bir çevreye yayılmasını sağlamak üzere dört dilde yayınlandığını da söylemeliyim. (Almancası: Perspektiven, Fransızcası Profils, İtalyancası Prsopettı)

Halk Bankası
T. A. Ş.

Sermaye ve İhtiyatları

10.778.885,-

Şubeleri

Adana *İzmir*
Aydın *Kastamonu*
Balikesir *Kırşehir*
Burdur *Malatya*
Bursa *Maraş*
Çorum *Merzifon*
Denizli *Nevşehir*
Erzurum *Niğde*
Eskişehir *Sivas*
Gaziantep

SANDIKLAR
Ankara
Sermaye ve İhtiyatları
1 689,856 -
Ajansı ' Beypazarı
İstanbul
Sermaye ve İhtiyatları
3 151 671,
Ajansı : Çarşıiçi

BASINDAN AKİSLER

Fransız mebuslarından Mr de Leotard, son zamanlarda muhtelif fakültelerin verdikleri diplomaların çok arttığı endişesiyle bu hususta Maarif Vekiline bir yazılı sual tevcih etmiştir

Maarif Vekili, cevap olarak şu rakkamları vermiştir

Edebiyat fakültesi 1952 de 2300, 1949 da 2439· Fen fakultesi 1952 de 1165, 1949 da 1358, Hukuk fakültesi 1952 de 2530, 1949 da 3068, Tıb fakültesi: 1952 de 1925, 1949 da 2177, Eczaçı mektebi· 1952 de 888, 1949 de 1025, Dişçi mektebi 1952 de 918, 1949 da 1089

Görülüyor ya, Mr de Leotard'ın endişesi beyhude imiş. *(Le Figaro)*

*
**

İtalyada yapılan, sinemayla alâkalı bir istatistikten anlaşıldığına göre on milyon İtalyan haftada vasatı bir defa sinemaya gitmektedir Yani, çoluk, çocuk, ihtiyar dahil İtalyanların beşte biri

Film isimleri hakkındaki bir anket de su neticeyi vermiştir· "Aşk, sevgi, âşık" kelimeleri rağbetten düşmektedir "Kadın" da öyle Ama, gene de "erkek" kadar değil. "Kardeş, alev, ateş" de alâka çekmemektedir. Hele "kalb" hemen tamamiyle iflâs halindedir. Buna mukabil "kardeş, kız" yükselmekte, "intikam" büyük terakki kaydetmektedir Evvelce beğenilen 3 rakkamı, yerini 2 ve 7 ye bırakmıştır

Fakat gene de, bu sene hasılat rekorunu kıran filmin adı "Aşk, ekmek ve fantezi" dir. *(Cinespettacolo)*

*
**

Daily express gazetesi Paristeki İngiltere Büyükelçisi Sir Gladwyn Jebb'in verdiği büyük suvareyi şiddetle tenkid etmiştir

Gazete, altmış beş kişinin yemeğe, üç yüz kişinin de onu takip eden kabul resmine davetli bulunduğunu yazdıktan sonra, şoyle demektedir·

"Altı ahçı, inşası 7 bin İngiliz lirasına (60 bin Turk lirası) mal olan bir mutfakta çalışarak mönuyü hazırlamışlardır

Halbuki bu ziyafetin faydası nedir? Büyükelçi, o hengâme arasında kimmle .ki satır lâf edebilecektir? Zaten etse bile, içlerinde kaçı İngilterenin işine yarayacaktır?

Siyasetin, artık elçilerin isi olmadığını anlamamız lâzım Hâlâ XIV Louis devrinde değiliz" *(U P)*

*
**

Maurice Chevalier, Paris civarındaki Marne . la Coquette'deki evinde hususi surette yaptırdığı çini doşeli bir şarap mahzenini merasimle ahbaplarına göstermiştir

Bu münasebetle tertiplenen toplantıda Albert Prejean gibi artsitler, Pierre Benoit gibi muharrirler, Meksika Elçisi gibi diplomatlar ve Paris Şehri Valisi de hazır bulunmuşlardır

Maurice Chevalier misafirlerine, istikbalın "çini doşeli şarap mahzenlerinde" olduğunu söylemiştir. *(Le Figaro)*

artiste, Gabriel Avönü'sünde dunyanın en garip güzellik müsabakası yapılmıştır. Müsabakaya katılanlar bir hayvanla beraber sahneye çıkmak mecbüriyetinde bırakılmışlar; reyler, "en güzel hayvanlı en güzel kadın" a verilmiştir. Hayvanı veya kendisi güzel olmayanlar, rey kaybetmişlerdir.

Müsabıkların çoğu partener olarak köpek veya tay tercih etmişlerdir Hayvanların büyük itinayla süslenmiş oldukları ve bir kısmına permanant yapıldığı müşahede edilmiştir

Hattâ bir seyirci

" Hayvanlar, kadınlardan daha guzel" demiştir

Neticede, müsabakayı nefis bir Alman dog'u ile geçen Mm. Paul Devrai kazanmıştır "

Gösteriyi, "Kır hayatına âşıklar" cemiyeti tertiplemiştir *(L'urore)*

Ahçıbaşı Chatâlet Fransız Mutfağının Buyuk Elçisi

İsviçrenin Bern şehrinde bir Beynelmilel Yemek Sergisi açılmış ve pek çok millet bu sergiye iştirak etmistir Bütün pavıyonların içinde en ziyade alâka uyandıran, Fransız pavıyonu olmuştur Pavıyon ıki gün de, Air France Şirketine ayrılmıştır Burada ziyaretçilere, sanki tayyaredeymisler gibi, şirketin Fransa . Şimali Amerika hatlarında verilen yemek, aynı plâstik tepsiler içinde verilmiştir

Air France, "Fransız Mutfağı" nın dünya çapındaki şöhretini korumak için Bourget Hava Meydanındaki ahçı basısı Mr Chatelet'yi hususî surette İsviçreye göndermiştir

Mr. Chatelet, bu seyahate "üniforma" sını giymiş olarak çıkmıştır *(Agence Intercontinentale)*

*
**

Seine nehri üzerinde işleyen küçük gemilerin en yenisi olan "Le Parisien" ile Paris sosyetesinin en ileri gelen şahsiyetlerine gece, dert saat süren yemekli bir gezinti yaptırilmiştir

Gezintide Fransızlardan — yani Parisin yerlilerinden başka — ecnebiler de hazır bulunmuşlardır. Bu arada Kanada ve Venezuella sefirleri, Hindliler, İngilizler, Amerikalılar toplantıya katılmışlardır

Misafirler kendi aralarında kimin Parisi en iyi tanıdığı hususunda bir müsabaka tertiplemişler ve birbirlerine, vapurla geçilen yerlerin nereleri olduğunu sormuşlardır

En kötü cevapları verenler ve Parisi hiç tanımadıkları anlaşılanlar, doğma buyume Parislıler olmuştur (Le *Monde)*

*
**

Aralarında meşhur balerin Ulanova bulunan bir Rus dans heyeti Parise temsiller vermeye gelmişken, orada taş yağmuruna , tutulmuşlar ve geri dönmeye mecbur kalmışlardır

Hadise şoyle olmuştur.

Rusya sulh taarruzunu sanat sahasında da gelistirmek maksadiyle Comedie Française'i Moskovaya davet etmiş ve Fransız sanatkârlarının orada verdikleri temsiller hakikaten son derece büyük muvaffakiyet kazanmıştır

Bunun üzerine, meşhur Rus balesi de Paris Operasında gösterıler yapmak üzere Fransaya gelmiştir

Bale geniş alâka uyandırmış, temsillerin biletleri günlerce evvel tamamiyle satılmıştır. Bu biletlerden alabilenler, saatler ve saatler kuyrukta beklemek zorunda kalmışlardır

Fakat temsilden iki gün evvel Hıadıçınde Dien Bien.Fu komünistlerin eline düşmüştür Bunun üzerine bütün Fransada büyük bir infial uyanmış ve Rus artistleri görüldükleri yerde yuhalanmışlar, nümayişlere sebebiyet vermislerdir

Fransız Hükümeti, hâdise çıkacağını anlayarak temsilleri lâğvetmiştir

Fakat bu defa da, kuyruk olarak bilet almak saadetine erişenler nümayişe başlamışlardır. *(A P)*

**

Fransada, harpten beri evsiz kalanların miktarı o kadar artmış ve bunlar öylesine koyu bir sefalet içinde kalmıştır ki, bütün hassas kalbler harekete gelmiştir. Bu arada rahip Pierre adında biri, bütün Fransaya şâmil kampanya açmış, hakikaten pek çok evsizi de bir yere yerleştirmiştir. *(France - Soir)*

BİR HİKÂYE

Büyük Büyücü

Rene Daumal

Çev: Bilge Karasu

Boulfetard sokağında bir evin tavanarasında oturan güçlü bir büyücü vardı. Kocamış, üstü başı düzgün, vaktinde kalkıp vaktinde yatan bir küçük memur kılığında yaşar giderdi. Gibelins caddesinde, Credit Aragonais'nın bir şubesinde çalışırdı. İstese, damın bütün kiremitlerini, bir büyünü kürdan vuruşuyla, altın külçelerine çevirebilirdi. Çevirirdi ya, ah lâksızlık etmiş olurdu, çalışmanın, erkeği yücelttiğine inanırdı çünkü. Hoş, kadını da biraz yuceltir, derdi bu lâfın arkasından.

Sırp - Bulgar tahvilât değerlerinin düşmesiyle yoksullaşıp, evine yerleşmeğe gelen, kendisini gözetmeşini isteyen cadı Ursule teyzesini, istese, genç, güzel bir sultana, büyülü arabasına koşacağı bir kuğuya, bir rafadan yumurtaya, bir kızböceğine, bir otobüse çevirebilirdi ama toplumun, ahlâkın temeli sağlam aile geleneklerine aykırı düşerdi bu. Onun için 4e paspasını döşek yapıp yatıyor, sabahları altıda kalkıp Ursule teyzesinin kahvesini pışırıyor, ayçöreklerini almağa çıkıyordu; bundan sonra da günlük azarını işitiyordu, ses çıkarmadan, kahve, sabun kokar, çöreklerin bırından pişkin bir hamamböceği cihar, yeğenden başka her şeye benzer, mirasın yüzünü bile görmemeğe lâyık olurdu. Hangi miras? diye de sorulabilirdi hani, her neyse o, sesini çıkarmadan bütün bunları dinlerdi, bilirdi çünkü, bir İsteyecek olsa.. ama Ursule teyzesi, güçlü bir büyücü olduğunu bilmemeliydi. Bir öğrense, Tanrı bilir, kafacığına, bunu yararına kullanma düşüncesi girer, çıkmaz. Cennetin kapıları da bir daha açılmamacasına kapanıverirdi teyzesinin yüzüne.

Bundan sonra da büyük büyücü altı kat merdiven iner, arasıra da o katıl, o yağlı, pasaklı basamaklarda ayağı kayar, yuzu çarşamba pazarına çevrilirdi ama yerden, bilmiş bilmiş gülümseyerek kalkar, bir içinden gelse, kırlangıç oluvereceğini, penceresinden uçup süzülebileceğini düşünürdü. Yalnız bunu komşuları görebilir, bu olağanustü olay o yalın ruhlarda, çocuksu, fakat kurtarıcı bir inancın temellerini sarsabilirdi.

Sokağa çıktığında, daracık alpaka ceketini fiskeler, onu hemen bir dıba cübbeye çevirecek sözleri söylememeye dikkat ederdi. Böyle bir şey oluverse, tabiat yasalarının değişmezliğine öylesine kanmış olan gelip geçenlerin içine kuşku kurdunu sokardı çünkü.

Bir tezgâhın önünde, sozum ona kahve diye getirilen bir nesneyi içer, küflü bir çörek yer, kahvaltı etmiş olurdu, ah bir isteseydi, yok mu ya!... Ama kendi kendine, o olağanustü yetkilerini kullanmağa engel olmak için bir çırpıda beş kadeh konyağı ardarda yuvarlardı, alkol, büyü yetilerini uyuşturarak onu, bir veli alçak gönnlülüğü içinde bırakır, kafasına bütün insanların, kendinin bile, kardeş olduğu düşüncesini sokardı. Kasadaki kızı öpmeye kalktığında, kirli sakalını öne sürerek, onu iteleyecek olsa, kız, kitabın yazdıklarını anlamayan kalbsizin biri olurdu. Sekize çeyrek kala dairede, kollarına kolluklarını geçirmiş, kalemi kulağının arkasında, gazetesine göz gezdirirdi. Biraz kendini toplamağa uğraşsa, o anda, bütün dünyanın bütün geçmişini, şimdiki zamanını, geleceğini bilebilirdi ama bu Tanrı vergisi yetisini kullanmamaya zorlardı kendini. Gazeteyi okumalıydı, halkın dilini unutmamalıydı, çünkü içki içeceği saatte, öteki insanlarla görünüşte bile olsa, bu dilde konuşacak, onları iyilik yolunda güdecekti. Sekizde kalemini kâğıdın üstünde gıcırdatmağa başlardı, bir yanlışlık yaparsa da, üst'ün ün asarı boşa gitmesin diye yapardı; yoksa, haksız yere azarlayan üst'ü büyük bir günaha girmiş olurdu da ondan. İşte böyle, gün boyunca, büyük büyücü, boyun eğmiş bir küçük memur kılığında insanlığa yol gösterme işini sürdürür giderdi.

Zavallı Ursule teyzesi! Öğle vakti, maydonoz almayı unutmuş olan yeğeni eve döndüğünde, çanağı başında parçalayacağına, onun gerçekte ne olduğunu bilebilseydi herhalde başka türlü davranırdı ama, öfkenin ne denli bir delilik olduğunu da hiç bir zaman anlayamazdı.

Adamcağız isteseydi hani!.. Hastanede, herhangi bir adsız hastalıktan bir hıristiyana handiyse yakışmayacak şekilde, bu dünyada, dolaptaki erimiş ceketi ile kılı dökük bir diş fırçasından, iş arkadaşlarının nankör gönüllerinde alay dolu analardan başka bir şey bırakmıyarak ölüp gideceği yerde, paşa olur, simyacı olur, padişah yahut bülbül olur, Lübnan hurması olurdu. Ama bunlar Tanrının gizli niyetlerine aykırı düşerdi. Mezarının başında kimse kalkıp demeç vermedi. Ne olduğu kimsecikleri aklını yormadı. Hem kimbilir? Belki kendi bile bunu bilememiştir.

Gamsız Teyzenin Maceraları

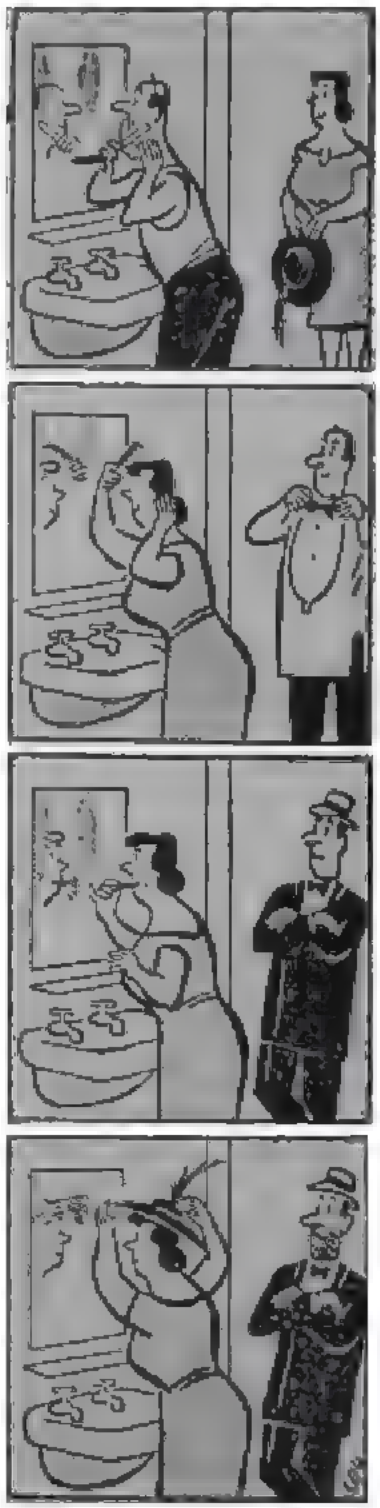

AKİS

Hoşunuza gittiyse hemen

ÂBONE OLUNUZ

SANAT DÜNYASINDA

Tiyatro

İzmirden haber geldi

Son günlerde, bu yıl İzmirde bir Güzel Sanatlar Akademisinin faaliyete geçeceği, bundan başka, mükemmel bir tiyatronun kurulması için de teşebbüslerde bulunulduğu haberleri yayılmaktadır

İzmir gibi büyük bir şehir için biran evvel tehakkuk etmesi temenni olunan haberler insana sevinç veriyor. İzmir gerçekten tabii ve tarihî zenginlikleriyle insandaki güzel sanat kabiliyetini besliyen müstesna beldelerden biridir. Burada yetişmekte olan sanatçıların kendi sahalarında organize edilmeleri hususunda akademinin başaracağı rolün ehemmiyeti aşikârdır Fakat tiyatro bahsine gelince.

Bir kaç yıl önce ;İzmir Şehir Tiyatrosu dramının nasıl neticelendiğini ve son perdenin hangi mizansenle kapandığını bilenler, tiyatro bahsindeki söylentileri şüphe ile karşılamakta ve bu sırada böyle mesut bir hâdisenin tahakkukuna inanmamaktadırlar

İzmirin tarih şansı zengindir. Yerin altında ve üstünde bulunan eserler; Efes'ler, Sarflar,, Didimler İzmire gurur verir. Verimli toprağından hayatı, sanatla beraber fışkırır.

İzmirin sanat tarihinde yanan tiyatro binasının yerine yenisini yapmak için halkın parmaklarındaki yüzüklere varıncaya kadar teberruda bulunduğu ve Balkanların en büyük opera ve tiyatro binasını inşa ettirdiği bir vakıadır. Ancak bu gün bunlar, geçmişiyle' Övünen bir mirasyedinin hikâyeleri durumundadır

Bilindiği gibi, 945 yılında İzmirde toplanan bir avuç idealist sanatkâr, belediyenin o zamanki reisini ikna ederek bir şehir tiyatrosu kurmaya muvaffak olmuşlardı. Beş yıllık faaliyetten sonra, kurucu reisin belediyeden ayrılmasını müteakip, bir takım mesnetsiz mülâhazalarla İzmir Şehir Tiyatrosu lağvedilmişti İleri sürulen iddialar şunlardı

1 _ Tiyatro beş yıl içinde ikiyüz bin lira masraf etmekle belediyeye yük olmuştur.

2 — Tiyatro istikrar ve tesanütten mahrum olarak anarşi içinde bocalamakta ve muhitte dedikodu mevzuu olmaktadır

3 Esasen tiyatro binası olmayan bir şehirde tiyatro kadrosunun beslenmesinde bir fayda görülmemiştir

Bu üç sebep gerçektir Hattâ, tiyatronun lağvına karar verildiği sırada muhterem belediye meclisi âzalarının ileri sürdükleri "kanalizasyon tesisatı tamamlanmamış bir şehirde tiyatro yaşatmak lükstür" iddiası da gerçektir ve işte bu iddiada bulunan zihniyetin henüz mevcut olduğu yerde bir şehir tiyatrosunun yeniden kurulup yaşayabilmesinin imkânsızlığıdır ki, İzmirde bir tiyatro kurulması hakkındaki haberlere karşı şüphe uyandırıyor

İzmir şehir tiyatrosunun kapatılması için ileri sürülen iddiaları yüzde yüz doğru ve halta eksik bile bulsak, bunların hallı için her halde müesseseyi kapamaktan başka pek çok çare vardı

Bir şehrin medenî vasfını temin eden şey; o şehirde mevcut müesseselerdir Otobüsler, tramvaylar, metrolar, su, elektrik, havagazı, kanalizasyon, sağlık tesisleri birer medeniyet vasıtalarıdır. Fakat bir şehrin sakinleri halk olarak, millet olarak ve nihayet insan olarak manevî bir hayata da muhtaçtır ve bir şehrin manevi hayatını müzeler, sanat galerileri, opera ve tiyatrolar ve mümasili kültür yuvaları temin ederler

Halkın maddî ve mânevi hayatını temin eden müesseseler arasında indi bir tasnif yapmak, kurulmuş bir tiyatroyu — eğer muhtaçsa— ıslah etmek dururken ceffelkalem lâğvetmek ve hele medenî insanların mânevi ihtiyacını inkâr etmek ancak aşiret telâkkisinden kurtulamamış insanların harcıdır Hele demokrasi inkılâbına beşik olmuş, daima hürriyet meşaleciliği yapmış bir şehirde, çok büyük feragat ve fedakârlıklarla kurulmuş olan tiyatronun kapatılmasını hiçbir mantıkî sebeple telif etmeye imkân yoktur

İzmir Şehir Tiyatrosu yalnız dört sezonda 52 değişik eser vermiştir. Bunun ehemmiyetini anlamak için Ankarada ve İstanbuldaki resmi tiyatroların repertuvarlarını gözden geçirmek

OPERA ALBÜMÜ

CAVALLERİA RUSTİCANA

Bestekâr ; Pietro Mascagni (7 Aralık 1863 de Livorno'da doğdu, 2 Ağustos 1945 de Romada öldü), önceleri operet truplarında basıt bir orkestra şefi olan Mascagni, bu operası ile fevkalâde büyük bir şöhret kazandı. "Cavalleria Rusticana" tıpkı "Pagliacci" gibi, tamamiyle hayattan alman motiflerin işlenmesi ile meydana getirilmiş realist fakat aynı zamanda İtalyan romantizmini havi tek perdeli bir eserdir

Şahıslar Sanluzza, genç bir köylü kızı (dramatik soprano), Turiddu, genç bir köylü (Tenor). Alfio, bir arabacı (Barıton) , Lola, arabacının karısı (Subret), Lucia, Turiddu'nun annesi. (Alto).

Mahal: Sicilyada bir köy. Zaman 1880. Fevkalâde kuvvetli bir koro (daha doğrusu iki koro). Bale yok. Orta orkestra (49 enstruman) ve buna ilaveten tuba Sahne müziği için harp, çan ve org Operanın devamı 1 saat Perde kapanmaz, yarıda sahne boş kaldığı zaman intermezzo çalınır.

TABLO VE MEVZU

Perde açıldığı zaman kilisesi ve evleriyle birlikte köyün meydanı görülür Paskalya yortusudur. İlkbahar her tarafta parlak bir tabiat meydana getirmiştir Köy halkından müteşekkil bir koro Paskalya şarkıları söylemektedir Bu sırada köylü kızı Santuzza bir kenarda yalnız başına durur. Sevgilisi Turiddu onu terketmiştir Santuzza, Turiddu'nun annesi Lucia'ya gider ve oğlunu ona şikâyet eder Turiddu evvelce seviştiği Lola ya dönmüştür. Lola, Turiddu askere gittiği zaman arabacı Alfio ile evlenmiştir. Şimdi de evli olduğu halde Turiddu ile buluşmaktadır Bu sırada bir kırbaç şaklamasından Alfio nun köye döndüğü anlaşılır Alfio, kiliseye gitmekte olan halk tarafından selâmlanır Santuzza bu arada Turiddu yu beklemektedir Turiddu'yu görünce, onun tekrar kendisine dönmesi için yalvarır Turiddu önceleri bu yalvarışlara dayanamıyarak genç kızla birlikte gitmeye hazırlanırken yakınında Lola'nın sesini duyunca Santuzza'yı bırakır ve Lolanın peşine düşer. Bunun üzerine fevkalâde hiddetlenen Santuzza doğruca Alfio'nun yanına gidip ona karısının sadakatsizliğini anlatır

Âyin bitmiştir Halk kilıseden çıkar Aralarında Turiddu ile Lola'nın da bulunduğu kalabalık içmeye giderlerken Turiddu. Alfio'yu görür ve onu da içmeye davet eder. Bu sırada iki erkek birbirleriyle konuşurlar Lola her şeyi anlamıştır, kadınlarla birlikte yoluna devam eder İki erkek içlerinden birisi ölünceye kadar dövüşeceklerdir. Turiddu annesine veda eder, Santuzza'dan af diler ve kendisini bekleyen Alfio ile birlikte çıkar gider Finaiden biraz evvel kadınlar "Turiddu'yu öldürdüler" diye bağırırlar, perde iner

Kara Ağaçlar Altında
Eugene O'Neil İzmir Şehir Tiyatrosunda

ıcap eder Bu eserler arasında dunya klâs.klerinden bır çoğu, Turk tıyatro suna şeref verecek olgunluk ve mükemmeliyette temsil edilmiştir.

İzmır Şehır Tıyatrosunun temsillerini bır buçuk milyona yakın bır seyırcı kitlesı takıp etmıştır. Tıyatro yalnız İzmırde değil, bütün Ege bolgesinde temsiller vermek suretıyle genış bir muhıtın sanat ıhtıyacını cevaplandırmakta ıdi Böyle bir muesseseyi yaşatamıyan ve bazı tertıplere kurban eden ınsanlarda, büyük bır zıhnıyet değışıklığı vuku bulmalıdır kı kurulacak tıyatro yaşayabılsın

İzmir Şehir Tıyatrosu her şeye rağmen yaşatılmalıydı, fakat şahıs.ara bağlı bır müessese olduğu ıçin yaşamadı Muhıt, tıyatroyu benımseyemedığı ıçın kapatılmasına göz yumdu ve bazı söz sahıpleri tıyatroyu benüz anlamamış oldukları ıçin belediye meclısinde o tarzda konuştular

İzmır Şehir Tiyatrosunun kapatılma sorumluluğunu tamamıyle 1950 seçımlerınden sonra gelen belediye meclısine yük.emek hatalı bır görüş olur Bılâkıs; tiyatroyu kuran Reşat Leblebıcıoğlu.ndan sonra ge.en reıs Hulusı Se.ek, kısır polıtika anlayışına kurban gıttığı tıyatroyu yıkmak ıçın bütün şartlan bır araya toplamış ve hattâ nıyeti herkes tarafından bılınen Galıp Arcan'dan da bır rapor temın etmeyı unutmamıştı.

Bütün -bunlar tıyatro tarıhınce bılınen şeylerdır Bız burada, kurulmuş bir müesseseyi yaşatam.yan bir belediyenin, nasıl olup ta yen.den bır tıyatroyu değışmıyen şartlar ıçınde kurabileceği hakkındaki haberleri yorumluyor ve şu dort sene ıçınde, İzmırde bır zıhnıyet değışıkl.ğının vuku bulmuş olmasını bütün kalb.mızle temennı edıyoruz

İzmırin yeni Belediyesi bakalım ışın altından kalkacak mı?—T D

İstanbul Şehir Komedi Tiyatrosunun İzmir Ankara turnesi

Bir yaz gecesinin rüyası

İstanbul Şehir Tıyatrosu Komedi Kısmı mayıs.n yirmi ıkıncı günü turneye çıktı. On dört gün İzmırde, on dört gün Ankara da temsiller verecek olan trup, bır tercüme, bır adapte, bır de telif olmak üzere beraberınde üç eser götürüyor

Tercüme, Jean Guitton dan "Onu Çok Seviyordum" ısımlı komedısıdır Memleketımıze gelen ıkı Fransız trupu tarafından da sahnelerimızde oynanmış olan bu komedi ezelî mevzu olan aşkı hafiften alanlarla, cıddî telâkkı edenleri karşılaştırıyor

Tabî aslında

Bız temsil ederken mevzuu bır tarafa koyup "yıldız" larımızın maharet lerını belırtmeğe kalkışıyoruz.

"Melek Hanımın Kıskançlığı" ıse sevımlı Burhan Felek'ın tıyatroda ılk kalem denemesıdır ve Verneurl den adaptedır.

Lüzumsuz bır adaptasıyon! Hem çok yazık kı muvaffak olmamış

İstanbulda "bugün" yasayan Melek hanım, Bursaya sevgılısıyle gıttığını sandığı meşhur ve zengın bır fabrıkatör olan kocasından haber alamıyor ve ondan ıntıkam almağa kalkışıyor

Bursa ıle telefonla, şehrın dış ma ha.lelerıye konuşulur gıbı görüşmek, telefonların bu kadar bozuk olmasına rağmen kabıl. Haydı kabıl olmadı, uçakla İstanbuldan yırmı dakıka, va pürla da günu bırlık g.dıp gelını yor.

Burhan Felek Bursa yerıne Malat vayı koysa ıdı Melek hanımın merakına haklı bır sebep göstermış olurdu, Öyle ya secım neticeleri bile, oradan hâlâ pek öğrenılmış değıldır

Turnenın tek telif eseri "Makine" Vasfi Rızanın rol almak ıstemedığı komedidir. Cevat Fehmi Başkut, hemen her eserınde olduğu gıbı, mevzuunu, muayyen bir sınıf halkı alâkadar eden bır vakadan alıyor. Bu sefer ıkı sınıfı diyebiliriz Emeklilerle şoförleri. Hem, vaka ıçın hakıkıye pek yakın olduğu da kulaktan kulağa söylendi, durdu Amma ben burada tekrarlayacak değilim Sanıden sahı ıse kahramanı gucenır, öte taraftan oyunun tadı kaçar

Gulhane Parkında Shakespeare

Komedi kısmı turneye çıkarken dram sahnesi aktörlerınden bır kısmı Gülhane Parkında «Bır yaz gecesının rüyası"nı tahakkuk ettirecekler

Tabî açık havada Mevsım vaz'

Sevımlı F K G. nın, bu sene spor ve sergı sarayında açılan İstanbul fuarını battal edip onun yerıne Gulhane Parkında bır Bahar ve Çıçek Bayramı yapmağa çalıştığı malûmdur Nıs Karnavalı gıbı arabalarla çıçekler geçırılıyor, en güzelıne de şehır adına mükâfat verıyor. Bu sene mayısın yırmı ıkısınde, yanı geçen hafta açılacaktı, amma F K. G. yalnız doktor, valı, belediye reısı vesaıre olmakla kalmıyor, müneccımlığı de var, havaların fena gıdeceğını anlayıp bayramı bır hafta sonrasına bıraktırdı.İşte, Shakespeare de rüyasını tehır ettı Yuzlerce sene beklemış, bir hafta daha duru elbette Daha da duracağından gayrı

Benım bütün endışem, rüyanın sayın başre.ısör Meıneckenın elınde kâbûs olmak ıhtımalıdır Bereket versın, dram kısmı kodamanları, şımdıden film peşınde oldukları ıçin eserde rol kabul etmediler, yerlerını genç unsurlar aldı, ne çıkacaksa onlardan çıkacak —fa

Radyo

Haşmetlı Alaturka hazretleri

Sabah sabah yatağınızdan meyhane kokan bır hanendenın yanık âvazeleri ile fırlamak ve bu suretle gününüze başlamak zorunda kalırsanız acaba ruhî durumunuz ne hale gelır-Haydı Mevlûd'u "M.llı ırade" adına radyoya soktuğumuzu kabul edelım — kaldı kı, çalışma saatlerınde mevlûdu yayınlamak ve dınlemek de kanaatım.ze göre günahı kebaırdendır — fakat radyonun "gün aydın" dan sonra kemence taksımleri ile, ut zımbırtıları ıle sınırlerımızı perişan etmeye ne hakkı vardır? Efendım halk böyle ıstıyor.. İyı ama halka daha güzeli, daha ıyıyı, daha asîlı tanıtmak, sevdırmek, bız münevver geçınenlerın vazifesi değ.l mıdır? Radyoda garp müzığı proğramlarının ne kadar "ürkekçe" tertıp edıldığını, ne kadar "aman bır lâf gelmesın" korkusu ıçınde hazırlandığım duyar gıbı oluyoruz Burada batı müzığı mı yerlı müzık mı? — Türk müzığı değıl — münakaşasına gırışmeyeceğız Şımdıye kadar bu mevzuda bır haylı şeyler söylenm.ştır ve neticede ışte bugunkü utanılacak hale gelınmıştır Alaturka bütün bayalığı

ve bütün sefaleti ile her yere hâkim dir, nota dahi bilmeyen meyhane kuşları piyasa bülbülleri Türk müziğinin mümessilleri olmuşlardır Adnan Saygun"Yunus Emre Oratoryosu"nun partisyonunu bastırmak için para bulamazken, "bakmıyor çeşmi siyah" şarkısını okuyan hanendenin sırf plaklardan kırk, elli bin lira kazandığını işitmiştik. Radyomuz da artık bu "çeşmi siyah" hanendelerinde, bahriye çiftetellisi sazendelerinde karar kılmış, meyhane müziğini baş tacı yapmıştır Bach ta kim oluyormuş, Beethoven de ne imiş, Mozartın da esamisi mi okunurmuş? Gelsin "Beklenen şarkı", gitsin "telgrafın telleri" .

Güzel, güzel ama a efendım, "vaktı kerahat'ı" sabah saat sekizde başlatmak da nerede görülmüştür?

Resim

XV. Devlet Resim ve Heykel Sergisi

XV Devlet Resim ve Heykel Sergisi bu sene biraz daha geciktirerek 15 nisanda Ankarada açıldı Bir ay devam etti, kapandı

Bizde, nedense sergi deyince akla resimden ziyade salon derdi geliyor Adı büyük "Devlet Resim ve Heykel Sergisi" bile olsa, sergi bir fakültenin zemin katından istifade etmekte

Bu sene sergiye iştirak eden ressam sayısı diğer yıllara nazaran oldukça fazla. İsimlerini hiç duymadıklarımızın yanında, sergının kurulusundan îleri resimlerini gördüklerimiz de var. 91 ressam ve 5 heykeltraş

Sergide "jüri" nin gözünden kaçmaması icap edecek derecede bozuk resimleri gördükçe üzüldük. Halkımız için gezici bir sanat dershanesi olarak kabul edebileceğimiz böyle bir sergının jürisi, süzgecini daha sıkı tutmalı ve boş çerçeveleri ayıklamalıydı. Buna rağmen umumî hava geçen senekinden üstün sayılabilir

Sergi salonu umumiyetle iyi tertîplenmişti. 248 tabloyu küçük bir yerde teshir etmek ancak böyle mümkün olabilirdi

Girişin sağında Ayetullah Sümer, Şeref Akdık Hikmet Onat ın resimleri, senelerden beri bıkmadıkları mevzularda İnsanın, acaba ben bu resmi geçen sene görmüş muydüm, diyesi geliyor Feyhaman Duran, insanı şaşırtan bir durgunluk içinde "Rumeli Hisarında gece" yi bir amatör yapsaydı söyleyeceğimiz söz daha başka olurdu, fakat .

Vecih Bereketoğlunun, resimleri muhafazakâr olmasına rağmen taze kalan yerleri var

Mahmut Cüda malûm natürmortları ve renkleriyle sergiye iştirak tiryakılığına ayak uydurmuş

Epikman Refik ı biz, sergide teshir ettiği iki resimden daha kuvvetli buluyoruz

Eşref Üren ve Melâhat Üren güzel resimler yapmışlar. Eşref Üren'in mütevazı, sağlam ve olgun adımlarını burada görebiliyoruz Tercih lazımsa 231 No. lu "Kuvayı Maliyeciler" ını zikredeceğiz

Kadın ressamların öteden beri işledikleri çiçeği, bu defa Me.âhat Üren çok daha başka bir anlayış ve duyuşla bize çerçevelemiş. 236 No. lu "oda içi" çirkin mi? Hayır

Altıok İsmail ın, bazı dergilerde resim tenkidlerine rastlamıştık. Bu defa resimlerini gördük, iyi oldu. 13 No lu "kadınlar" renksizliğine rağmen güzel

Arellerden Orhan'ın peyzajlarını, diğerlerine tercih edeceğiz

Seâhattin Teoman'ın Topkapısarayi Harem dairesindeki mevzuları bitirse acaba ne resmi yapacak" diye merak ettik

Böyle olmasına rağmen Harem dairesine ait resimleri bundan evvel yapılanlardan güzel ve desen sağlamlığı içinde olduklarını söylemeliyiz.

Seyfi Toray, araştıran ve karar ve

Bir Çin Şiiri

Hayırlı Fırtına

Damımın üstüne düsen
Ve beni hiç uyutmayan yağmura
Lanet ediyordum
Bahçemi harap eden
Ve yaprakları
Dallarından ayıran ruzgâra
Lanet ediyordum

Fakat sen gelince
Yağmura şükrettim.
Çünkü, ıslak elbiselerini
Çıkarmağa mecbur oldun.
Rüzgâra şükrettim,
Çünkü, lâmbamı söndürdü

(Lui Chie'den)

remiyen bir fırça Acaba hangi taraf yenecek

Hasan Kavruk ebadları küçük olmasına rağmen büyük resimler veriyor

Madde Arel'in pek dekoratif kalan "Fatih" ini, Şemsi Arel'in "Fatihin Topları"na tercih edeceğiz,

Nurullah Berk'ın "figür" adlı kadını güzel

Gelecek Eyüboğullularına ikisi de cidden çalışkan, yeni ve her defasında bize Cemal Tollu gibi iyi resimler veren bir çift

Bedri Rahmının "Kemenceci" si de "Kurban" ı da gayet güzel. Yalnız, "kurban" daki fon renginde biraz düşündük

Eren Eyuboğlu da iki resim vermiş Çınardibi (Biz ona pazar yeri diyebiliriz) az renkli olmasına rağmen kusursuz sayabileceğimiz resimlerden biri

Bu defa da Elif Nad, Türk süsleme sanatlarına ihanet etmiş Onun gayesi Türk süsleme sanatlarını bugünkü yağlıboyaya sokmaksa geç kaldığını ve tuttuğu yolun iyi bir yol olmadığını söyleyebiliriz

Zeki Faik'ın evvelki senelerini aratır gibi bir hali var

Yazımı Arif Kaptan'ın resimleriyle bitirmek istiyoruz Fazla bir deformasyon içinde olmalarına rağmen usta fırçası belli ve güzel. önümüzdeki sergide Kaptanı, daha Arif Kaptan görmek bizi sevindirecektir. —İ Ç

Kasap ve Ressam

Füreya Kılıç'ın İstanbulda açtığı çini sergisinde otuzdan fazla guaş vardır. Bunların çoğunu Bursadan, Uludağdan yapılmış manzaralar teşkil ediyor. İçlerinde cidden çok çekici, sanatkârın iç âlemini gösterenler var Ne yazık ki çoğunun üzerinde bir kırmızı işaret ve "satılmıştır" yazısını görüyoruz

Geçen gün resimleri uzun uzun seyreden bir ziyaretçi fiyatlarını sordu. Kataloğa bakıldı Yüz lira. Ziyaretçi kendini tanıttı

– Ben Balıkpazarında kasabım Adım Osman Canbay. Tenzilât yaparsanız şu resmi alırım.

Bu "engel" adını taşıyan ve kırmızı rengin hâkim olduğu bir resimdi Füreya Kılıç, kasabın arzusunu yerine getirdi, Osman Canbay da resmi aldı.

Rengin cazibesi mi, yoksa adının uyandırdığı intiba mı, Canbaya bu resmi beğendirdi, bilmiyoruz, amma etin kilosunun beş liradan fazlaya çıkarılmış olduğu bir zamanda bir kasabın pazarlığa kalkışmasına ve tenzilât istemesine ne buyurulur?

Bundan sonra sanatkânn da bu kasaba müşteri olmasını ve aynı şekilde mukabele görmesini temenni ederiz —fa

Sinema

Ömer Hayyam'ın aşkları

Mevzu sıkıntısı çeken Hollywood produktörleri son zamanlarda senaristlerini yeni mevzular bulmaları hususunda seferber ettiler. Sinema başkentinden gelen haberlere bakılacak olursa bu yeni hamle ilk semerelerini vermiye başlamıştır. Hazırlıklan yapılmakta olan The Loves Of Omar Hayyam Ömer Hayyamın Aşkları" adlı filmin bu yolda atılmış ilk adım olduğunu söylemek hiç de yanlış olmıyacaktır

Üç buutlu olarak, Cinemascope usuliyle filme alınacak bu eserin yalnız mevzu bakımından değil, taşıdığı hususiyetler dolayısiyle de beyaz perdede bir "yenilik" olacağı söylenmektedir

Nedense bir müddettir Hollywood produktörleri şarka ait mevzulara fazlasiyle iltifat gostermektedirler Bu iltifat ise akla gelmiyecek basit bir sebebe istinat etmektedir Produktorleri

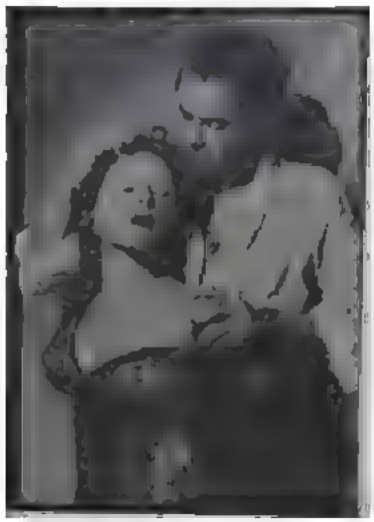

Glenn Ford

Amerikada Hasılat Rekoru

şarka ait filmler çevirmeye sevkeden şey, harem sahnelerinin büyük alâka göstermesidir! . Yakın bir gelecekte Hollywood filmlerinde de bizim film lerimizdekilere taş çıkartacak göbek sahnelerine rastlıyacak olursa, pek şaş mamak icap edecektir. Çünkü beyaz perdede başlamış olan çıplaklık modası bu yola doğru gitmektedir. Bizim filmlerin kabahati, Avrupa ve Amerika filmcilerinin yaptıkları gibi seyirciyi tedricen çıplaklığa alıştıracakları yerde, işe sondan başlamış olmalarıdır

İnşaallah Hollywood üstatları beyaz perdeye yenilik getireceğini söyledikleri bu eserde Ömer Hayyamı, Errol Flynn vari bir Don juan yapıp karşımıza çıkartmazlar

Olup bitenler

Ava Gardner ile Frank Sinatra arasındaki o bitip tükenmek bilmeyen anlaşmazlık hâlâ devam etmektedir. Geçenlerde gazetecilerle bir konuşma yapan Ava bu mevzudaki düşüncelerini şöyle ifade etmiştir

"Kavgaya tutuştuğumuz zaman Frank'tan nefret ediyor ve onu terkedivorum. Onu tekrar gördüğüm zaman ise kalbim yeniden aşkla doluyor. "

Steinbeck'ın "Gazap Üzümleri"n de sanatını bir kere daha takdir etmiş olduğumuz Henry Fonda yeni den beyaz perdeye donmek kararını vermiştir Bir kaç yıldır faaliyetini ta mamen sahneye hasretmiş olan Henry Fonda yakında Warner Bros studyo sunda "Mister Roberts" adlı filmi çe virmiye başlıyacaktır

Bu filmdeki baş rol daha evvel Warner idarecileri tarafından Marlon Brando'ya teklif edilmiş, fakat Bran do nun istediği ücreti vermek imkânı ni bulamıyan Warnerciler Henry Fon da'yı bu rolü oynamaya iknayı daha ehven bulmuşlardır.

Birinci sınıf bir karakter artisti olduğunda şüphe bulunmıyan Fonda'nın yeniden beyaz perdeye dönmesi sinema severleri şüphesiz sevindirecektir

The Bandits — Haydutlar" adlı filmde baş rolü oynamak üzere Edward G. Robinson ve Glenn Ford'un seçildikleri haber verilmektedir

Dünyadan Haberler

Hollandada büyük festival

Lâhey — 15 haziranda başlayıp 15 temmuzda bitecek olan yedinci büyük festival dolayısiyle Hollândanın Amsterdam, Lâhey, Haarlem, Utrecht, Alkmaar gibi büyük şehirlerinde muhtelif opera ve orkestra konserleri tertip edilmiştir Festival Hollânda Kraliçesi , Jualina ve Prens Bernhard'ın himayesinde yapılmaktadır. Festival 15 haziranda Amsterdamda Verdi'nin "Otello" operası ve Lâhey'de de Shaw'ın "Caeser ve Cleopatra" piyesi ile başlıyacaktır. Festivale dışarıdan Londra B. B C. senfoni orkestrası Karl Münchingerin idaresinde Stuttgart şehir orkestrası, Milâno Scala tiyatrosu ile Viyananın Burg tiyatrosu ve Londranın Sadler we'ls balesi iştirak edeceklerdir Tanınmış piyanist Arthur Rubinstein ile İngiliz piyanisti Clifford Curzon da festivalde çalacaklardir

Jean Marais Hamburg'da

Hamburg — Tanınmış Fransız sah ne ve film yıldızı Jean Marais kendi tiyatro trupu ile birlikte buraya gel miştir, Jean Marais Hamburgda dostu şair Jean Cocteau'nun, Kral Ödipus motifi üzerine yazmış olduğu "Cehennem Makinesi" isimli piyesini temsil edecektir

Bestekâr Karl Satow 70 yaşında

Berlin — Berlinde ikamet etmekte olan bestekâr Karl Satow 70 inci yasını kutlamıştır Kendisi iki operadan başka bir hayli enstrümental müziğe ait eserler bestelemiştir. Satow orkestra şefi olarak Bremen, Rostock ve Trierde pek çok operalar idare etmiş, bir aralık Walter Kollo ile birlikte çalışmış ve Robert Winterberg in on iki operasının enstrümentasyonlarını yapmıştır

Furtwaengler Parise geldi

Paris — Wilhelm Furtwaengler, Berlin filarmoni orkestrası ile birlikte Paris operasında verdiği konserde büyük bir muvaffakiyet kazanmıştır "France soir" gazetesinin müzik münekkidi yazmış olduğu bir makalede "Furtwaengler' in her zamankinden daha genç, daha kuvvetli ve sanatkâr olduğunu" söylemiştir

Furtwaengler'den başka dünyanın en meşhur müzisyenleri de bu sene Parise uğramışlar ve Parisin "Dünya nın Sanat Merkezi" sıfatını hak etme sine çalışmışlardır

Bir Aktörün Hâtıraları

"Moliere telif hakkını istiyor,,

Henüz Devlet Tiyatrosu kurulmamıştı Devlet konservatuvarına bağlı olarak konservatuvar mezunları tarafından, Türkocağında "Tatbikat Sahnesi" adı altında temsiller verilmekteydi

Günlerden bir gün, "Cimri" temsil ediliyordu Telefonu açtım,

— Alo . Burası tatbikat sahnesi oynadığımız eserin sahibi Molere gelmiş, hakkı telifini istiyor, dedim

Telefonun öbür ucundaki "mektepler muhasebesi müdürü" şu cevabı verdi

İyi ya, bordrosunu hazırlayalım da, muamelesini tamamlanınca parasını alır

Bundan sonra telefonda şu muhavere cereyan etti

— Yalnız haftaya Marsilya vapuruna yetişecek, acelesi varmış. Hem mümkünse oynanacak olan temsillerin de parasını istiyor (eserler program dahilinde sahneye konduğu için kaç gün oynanacağı bilinirdi)

— Yo. İşte o olmaz, temsillerin ne hasılat yapacağını ben nereden bileyim En iyisi iki şahit bulup Ertuğrul beyle (İlgın) notere gitsinler, bir vekâletname çıkarsınlar; biz Ertuğrul beye öderiz, o da kendisine gönderir

— Hepsini verseniz çok iyi olacak, diyor, yeni evlendiği için paraya çok ihtiyacı varmış

Ona imkân yok, ha sonra haberi olsun, yüzde 7.5 vereceğiz. yüzde 7.5 unu da tercüme hakkı olarak Yaşar Nabi alacak. Eğer Türkçe yazsaydı yüzde 15 verirdik

Muhaveremiz bu minval üzere neticelendi. Sayın muhasebecimiz "Cimri" komedisinin o güne kadar tekrarlanan 25 temsilinden Mofiere'in hissesine düşen yüzde 7,5 tutarının bordrosunu ikmal ederek o zamanki itâ âmiri konservatuvar müdürünün imzasına arzetmiş

Bir de baktım, telefonla beni çağırdılar, konservatuvara gittim Müdürün odasına yaklaştığım sırada muavinlerinden biri (Dil . Tarih ve Coğrafya fakültesi mezunu) beni durdurttu. Müdürün çok kızgın olduğunu, bağırıp çağırdığını söyledikten sonra

— Allahaşkına doğru söyle Moliere Ankaraya mı geldi yoksa sen mi uydurdun? , dedi

Müdürse ateş püskürüyordu hakkımda dava açtıracağını bildirdi Ben sükûnetle

Dâva açtırmanız benim işime gelir zira aktörlükte temin edemediğim şöhrete bu yolldan belki kavuşurum, dedim.

Şeref Gürsoy

SPOR ÂLEMİNDE

Teşkilât

Akısleri devam eden istifa

Bir mücadele, neticesine göre hüküm alır. Musbet neticeyi elde edene bütün şan ve şeref, yenilene tariz, acı, ıstırap...

Ama, her zaman böyle değil!

Son spor hâdiselerine bu zaviyeden bir nazar atfedecek olursak, Beden Terbiyesi Umum Müdürü Cemil Alpman ile Futbol Federasyonu sabık Başkanı Orhan Şeref Apak arasında prensip anlaşmamazlığı ile başlayıp ikincinin istifaya mecbur bırakılmasile neticelenen düellodan galibin şan ve şerefle çıktığı görülmez. Bu düelloda Alpman ilk raundu kazanmıştır, ancak hâdiselerin neyi göstereceği zamana bağlıdır ve kuvvetle muhtemeldir ki zaman Apak'ın haklı bulunduğunu ispat etsin.

Yalnız, iki ayrı zihniyetin, müşterek çalışmada, bir gün çatışacağı tabii idi. Beden Terbiyesi Umum Müdürü, bir memurdan başka şey değildir. Birdenbire spor idarecilığında en üst kademeye getirilmiş, en kolay yol olarak da her şeyi mevzuat dairesinde görmüştür.

Federasyon başkanına gelince, o spor idarecilığının en alt tabakasından işe başlamış, olgunlaşarak, kademeleri birer birer aşarak son mevkiine gelmiştir. Mevzuat! Evet, ama müsbet işler sadece mevzuatın çerçevesinde gerçekleşemez. Mutlaka, "insiyatif" de lâzımdır. İşte bu noktada, iki zihniyet birbirine girmiştir.

Hazın olan, mukadder akıbetin tam dünya kupası maçlarının arefesinde gelip te çatmış olmasıdır. Patlağın böyle kritik bir anda ortaya çıkmasının memleket sporu için hayırlı olmayacağı tabiidir, ilk bakışta, zararlıdır. Orhan Şeref Apak gibi görünebilir. Ama, aslında, kaybeden, son zamanlarda yeni bir hamleyle adından dünyada bahsettirmeye başlayan Türk futboludur.. Futbolumuzu ele alan iyi idare ortadan kalkınca, hamlenin köstekleninesinden, haklı olarak şüphe edilebilir. Gönül isterdi ki, zihniyet ihtilâfına rağmen bu tatsız neticeye varılmasın da, iki taraf anlayış göstersin.

Fakat ne yazık ki alâkalı yüksek makamlar tek tarafın iddiasını kabul etmişler, ötekini topyekûn reddetmişlerdir.

Boks

Yerinde sayan bir spor

Memleketimizde son yıllarda güreş, futbol ve basketbol gelişirken, diğer taraftan boks ve atletizm gibi spor kollarında hiçbir ilerleme kaydedilmediği aşikârdır.

On, onbeş yıl öncesine kadar bir varlık olan Türk boksu, yıllar geçtikçe bu varlığı kaybetmek tehlikesi ile başbaşa durumdadır.

Bugün eski yıldızlardan başka, ecnebi memleketlerde şöhret yapmış kaç boksörümüzün ismini sayabilirsiniz?

Türk boksunun gelişmemesi sebeplerini araştıracak olursak, bunların başında:

1 . Sahasızlık,

2 . Antrenörsüzlük,

3 - Alâkasızlık.

bulunduğunu görürüz.

Bu üç manın kaldırılmasının Türk boksunun gelişmesinde mühim bir rol oynayacağına şüphe yoktur. Bu gün çalışmak için bir saha ve bir antrenör bulamayan boksörün hangi fizik kabiliyete sahip olursa olsun başarısı arızîdir. Bu anide parlayan başarı da alâkasızlık yüzünden sönüp gitmektedir.

Bugün boksta ileri gitmiş olan milletlerin başarılarının sebeplerini araştıracak olursak, bunların başında iyi antrenörlerin, çalışma sahasının ve alâkanın mühim rolü bulunduğu görülür. Tabiî bu şartlar altında yetişen boksörlerin spor hayatları hem başarılı, hem de uzun olmaktadır.

Bu sahada yıldız bulundukça alâka da artmakta, alâka artınca yıldız çoğalmaktadır.

Yurtta futbol kalkındırma faaliyeti istiyoruz

Tevfik Ünsî

Tekrar vazifeye getirilmiş bulunan Ulvi Yenal ve yeni Futbol Federasyonundan beklenen pek çok hizmet var. Bunların bir kısmı çok âcil hallı icap eden dâvalardır; bazıları da senelerden beri hallını beklediğimiz meselelerdir.

Futbol Federasyonunun bugün için ilk hedefi dünya kupasıdır. Her millete nasip olmıyan dünya kupası final turlarında oynamak şansını elde ettikten sonra, Türk futbolunun dünyaya tanıtılması için bu şanstan en iyi bir şekilde istifade etmek lâzımdır. Önümüzdeki kısa çalışma müddeti içinde alınacak bütün tedbirlere başvuran federasyonun faaliyeti futbolcularımız formdan düşmekte oldukları bu sırada butuk bir feragat ve vazife hissile tamamlarlarsa, İsviçrede iyi bir intiba bırakabiliriz. İyi bir intiba mefhumu içine saha dahilinde olduğu kadar, saha dışında da iyi bir intiba bırakmayı kasdediyoruz ki, sporcularımız senelerdir bu muvaffakiyeti bize tattırmaktadırlar.

Federasyonun dış temaslar bahsinde dünya kupasından sonra da bazı vazifeleri vardır. Bunların başında genç takımlarla ilgili beynelmilel temaslara lâyık olduğu ehemmiyetin verilmesi gelir. Dünya genç takımlar turnuvasının bu sene Türkiyede tertibinin federasyonca ele alınmasını bile tavsiye edeceğiz. Ayrıca genç takımlara münferit milli temaslar temini de bir zarurettir. Bundan evvelki federasyon başkanlığı sırasında 27 milli teması birden tahakkuk ettiren Ulvi Yenal'ın bu defa da hem futbolumuzu tanıtmak, hem de ilerletmek için aynı yolda gideceğine şüphe etmiyoruz; sadece milli takımımıza kaliteli rakipler istediğimizi de işaret ediyoruz.

Futbol federasyonlarının asıl büyük faaliyeti iç dâvalarımızın hallıne mâluf olmalıdır. Futbol kalkınması dâvamız içinde milli maçlar ancak mevzii bir faaliyet olabilir. Bugün futbol, memleketimizde bir milli spor mahiyetini almaktadır ve futbolde çok ilerlemeğe namzet bulunuyoruz. Ancak bu hevesi körüklemek, çalışmaları desteklemek lâzımdır. Futbolün üç büyük şehrimize münhasır olmadığını, her sene İstanbul, Ankara, İzmir takımlarında, Anadoludan transfer edilmiş gençlerin parlaması, bunların milli formaya pek kısa zamanda ulaşmaları ispat etmektedir. Şu halde bütün yurda şâmil bir kalkınma programı lâzımdır. Anadolunun futbol bolgeleri kaliteli hakem, ışının ehli antrenör, nizamına uygun muntazam saha istiyor. Görmek, öğrenmek, kendine ideal edinmek için sahasında büyük kulüpleri seyretmek, onlarla boy ölçüşmek arzusunu hissediyor. Amatör olduğu için mali yardım bekliyor, himayeye ihtiyaç duyuyor. Bu bölgelerin futbol faaliyetini arttırmak, onların iyi elemanlarını, takımlarını tanıtmak için klâsik bölge ve Türkiye şampiyonlukları gayri kâfidir, İstanbul, dolayısıyle Türk futbolu üzerinde vaktiyle yabancı büyük takımlar, futbol yıldızları nasıl bir rol oynadılarsa, Anadolunun takımları ve futbolcuları üzerinde de İstanbul, Ankara ve İzmir takımları, futbol yıldızları aynı rolü oynayacaklardır. Ucuz, basit fakat futbol ve futbolcu için inşa edilmiş stadlarda, kaidelere vâkıf hakemlerin idaresinde, hakiki antrenörlerin çalıştırdığı kasaba takımları, büyük şöhretli takımlarımızla maç yapmağa başladığı gün Türk futbolu en müspet ilerleme yoluna girmiş olacaktır.

At yarışları

Jokey Kulübünün durumu

Atçılık ve yarış mahfilleri ile bütün meraklılarının sabırsızlıkla bekledikleri dâva hallolunmuştur. Yani, memleketimizde çok daha fazla taraftan, çok daha fazla iş sahası olduğuna şüphe bulunmayan sporlara ait "Beden Terbiyesi" Kanunu bir türlü hazırlanamazken, Büyük Millet Meclisinden bir "Yarışçılık Kanunu" çıkmıştır. Büyük mesele ve büyük kazanç!

Teferruatı geçelim. Bugün Türkiyede at yarışları ve bahsimüşterekler tertip etmek hakkı jokey kulübünündür. Ziraat Vekâletinin jokey kulübünün icraatını köstekleyecek veya yanıltacak bir müdahalede bulunduğu da iddia edilemez. O halde neticeee Halı hazırdaki durumun bütün mesuliyeti jokey kulubune aittir

Halı hazırdaki durum nedir?

Vakıa binbir ihtilâf ve binbir müşkülâta rağmen koşular bermutad İzmir'de başlamış, Adana'da bir kavis çizmiş, İstanbula gitmek üzere Ankara ilkbaharında 8 haftalık bir konaklama devresinin yansını bitirmiştir Şüphesiz bu bir icraattır. Fakat, yapanların büyük bir kısmı da dahil, bu icraattan hiç kimse memnun olmamıştır; "bu mu idı beyim jokey kulubunden beklediğimiz? Yaptıklarının, geçen yıllardan farkı ne?" denilmektedir

Jokey kulübünün bunlara karşı hazır bazı cevapları vardır. Meselâ yarış yerlerinin kendilerine verilmesinde muşkullerle karşılaşmışlardır. Ama bu, sadece madalyonun bir tarafına ait köşecıktır. Muayyen bahisler, muayyen işleri yapacak olduktan sonra, bir değişıklik beklemek kadar abes ne olabilir?

Asıl mühimi, jokey kulübü kuruluşu bakımından olmasa bile bugünkü idareyi elinde tutan elemanları bakımından gayet zayıf bir teşekküldür Bütün, sakatlık ve başarısızlıkların sebebi de budur!

Türkiye de yarışlar, uzun seneler Yarış ve Islah Encümeni diye, hakıkatte sadece Atıf Esenbel'in şahsiyle temsil edilen bir organizasyon tarafından idare edilmiştir. Teşkilât, bahsimüşterekle katıyyen alâkadar olmamış, işin bu tarafını vilâyet hususi muhasebeleri tertip etmiştir. O devirde imtiyaz sahibi birkaç kişi hariç, koşuların içyüzüne vâkıf olunamamış ve hiçbir zaman istidatlı ve meraklı kimselerin yetişmesine meydan verilmemiştir. Bundan dolayı bugun jokey kulübunun, işleri taksım etmek için eleman bulamamasının bir sebebi de budur. Lâkin asıl sebep, hıçbir vakıt bu değildir

Jokey kulubünün ileri mevkiini işgal etmiş şahısların büyük bir kısmı at ve yarış mevzuunu bilmeyen kimselerdir. —C. K.

Gizli kalmış bir sayfa;

Güneş Macerası ne idi?

Eşfak Aykaç

Dedıler kı, memleket spor efkârını zaman zaman ılgılendırmış hâdıseler arasında uzun dedıkodulara sebebıyet vermiş olmakla beraber, esası meçhul bulunanlardan bırını de sen bılfıl yaşadın Yazsana!

Dostlarımın bu arzularına uymakta ne beis var? Hıç! Nıhayet, geçmiş gıtmış, kapanmış bir kardeş anlaşmamazlığı tatlı bir hâtıra ızı bırakacak hafızalardan sılınmeğe başlamıştır.

Güneş - Galatasaray ayrılığından sonra Güneşin kendi saflarına almak istediği üç futbolcuya ait, o zamanlar binbir dedıkoduya yol açan, maceraları nakledeceğimi şüphesiz anlamışsınızdır.

Bu maksatla kalemi elime aldığım şu anda, 15 küsur yılın gerisinde kalmış vaka ile alâkalı şahıs ve dekorların kâffesi bırden kafama hücum edıyorlar...

İşte İş Bankası Yenicamı Şubesi, pek muhterem Yusuf Zıya Beyefendi, Tepebaşındakı Garden Bar ve elıme bir tomar para sıkıştıran solıç Haşım, Saray sinemasının karşısındakı Yeşil Muhallebıcı ve Masör Danyal, Ayazpaşadakı Uçler apartmanı, zekı ve sevımlı Eşref Şefik Bey, Galatasaray lisesındekı 10 uncu sınıf dersanemiz, Selçuk, Bülend, pek muhterem Muslın Hoca ile beşıncı kolu kalecı Sacıd ve... ve... 7-0 lık feci mağlûbıyet! ..

Galıba 1936 senesı ıdı. Galatasarayın Güneş ısımlı öteki şubesi, haylı zamandır faalıyete geçmış, ve Galatasaray - Güneş zıddıyetı had safhaya varmış bulunuyordu.

Buraya ıntısap edenlerin çok müsait şartlardan faydalandıklarını duyuyorduk.

Bır gün, antrenmandan mektebe dönerken, o zamankı takımın sol açığı Bülend yanıma sokularak dedı kı:

Azızım Eşfak, ben bızım takımdan ayrılacağım.

Hayretle sordum

— Sebep? Nereye gıdeceksın?

— Güneşe gıdeceğım, ıyı para veriyorlar.

Devrın anlayışına göre, kulup değıştırmek, hele Galatasaraydan Güneşe geçmek, 1875 senesınde, bir muslüman kızın, hırıstıyan kocaya kaçması fılân gıbi, yüz kızartıcı hâdıseler Cumlesinden addolunuyordu.

— Çıldırdın mı ya, hu? dedım, sonra seni mektepte barındırmazlar vallahı, lınç olursun

Güldü ve:

Mektepte kalacak değılım kı, dedı ve ılâve ettı.

— Kabul edersen senı de ıstiyorlar. Ben Haşımle de konuştum, o razı oldu

Mektebe gelınceye kadar, Bülend ışın teferruatını anlattı Masör Danyal'ın aracılığıyle vâkı teklife göre, o ders yılı sonuna kadar, kımseye bır şey hıssetırmeden Galatasaray lısesınde kalacak, terfı sınıf ettıkten sonra, Feyzıâtı lısesıne geçerek buradan mezun olacak, ve müteakıben Avrupaya gönderılecektı. Bu devre zarfında, Galatasarayda oynamağa devamla beraber, Güneş Kulübünden gelecek talımat daıresınde hareket edecek ve meselâ, falan musabakaya ıştırak etmememiz emredıldığı takdırde, o müsabakaya katılamıyacaktık. Buna mukabıl, bızlere, o zamanın parasıyle hıc de küçümsenemeyecek bır meblâğ olan, 45 lıra gıbi ıyı bir aylık bağlanacaktı. Ayrıca, işi müspet karşılad,ğımız takdırde, toptan bir "ayak bastı parası" da verılecektır.

Bulend benım tereddütlerımı görunce.

— Yahu dedı, ışte Santrfor Rasıh gözümüzün önünde, Parıste sefa edıp, keyif sürüyor. Kulübün, verdığı beş lira maaşa evden eklediğımız harçlıkla, bu Beyoğlunun tadı çıkmaz. Sen gel, cahılliği bırak, şu işe gırelım, vallahi ıhya olacağız.

Kafamı kaşıyarak.

— Bulend dedım, bu kolay değıl, bız gözümüzü açtık, Galatasarayı tanıdık, ılığımızle, kemığımızle

(Devamı 34 üncü sayfada)

OKUYUCULARDAN MEKTUPLAR

AKİS'in ilk sayısını okudum. "TIME" mecmuasının cidden güzel bir örneğini vermis bulunuyorsunuz, tebrik ederim. Uzun zamandır aynı şekilde bir dergiyi çıkarmayı çok düşündüğüm için, teşebbüsünüzü hissen paylaşıyorum.

Mecmuanın havasına TIME'da olduğu gibi, biraz daha canlılık verebilirseniz, AKİS büyük bir boşluğu dolduracaktır.

Bu münasebetle bir noktaya da ilişeceğim: Bu sayınızın 9 uncu sayfasında "C. H. P." başlıklı yazının bir yerinde adım da geçmekte ve benim Nihat Erim "hakkında alenen en ağır şekilde tenkidlerde bulunduğum" tebarüz ettirildikten sonra, "karşı parti gazetesine verilmiş bir malûmat" ile âdeta köprü kurulmaktadır.

Beni iyi tanımış olmanızı isterdim. Ben arkadan konuşmayı pek seven adam değilim. Nihat Erim'in beğenmediğim tarafları olabilir, ama bunu yüzüne söylemekten çekinecek biri değilim ki, arkadan konuşmayı kendime yakıştırayım. Diğer taraftan, iştirak ettiğim bir toplulukta görüşülen gizli bir şey olursa onu benim cins adamlar başkalarına duyurma gayretkeşliğine düşmezler.

Duyulan bir ihtiyacı olgunlukla karşılamakta olan AKIS'e yürekten muvaffakiyetler dilerim.

Hıfzı Oğuz Bekata — Ankara

Uzun seneler beklemekte olduğum bir mecmuaya kavuşmanın sevinci içinde size bu satırları yazmış bulunuyorum.

Her şeyden önce sizleri candan tebrik ederim. Tuttuğunuz yol çok isabetlidir. Bu yoldan dönmeyiniz. Bizde çok kişi su fikirdedir: Mecmuaları ayakta tutan çıplak kadın resimleriymis AKİS, bunun aksini ispat edebilecek en esaslı delil olacaktır.

Bu mecmuayı herkesin okuyarak hoşlanacağını zannediyorum. Çünkü AKİS'te her çeşit yazı var: Politika, iktisat, malî mevzular, askerlik, kadın. spor, sinema, sanat, v.s. Nasılsa bunların bir veya bir kaçı ile alâka. dardır. Bundan dolayı AKİS'i kim eline alsa kendisini alâkadar eden bir iki mevzuda yazı bulacaktır.

AKİS'te bilhassa "Yurtta, olup bitenler" başlıklı şayfalar çok dikkatimi çekti. Bu sütunlarda âdeta son haftalar içindeki siyasî hâdiselerin bir nevi panoraması yapılmaktadır.

Ben de AKİS'in birinci saysının üçüncü sayfasındaki Kendi Aramızda başlıklı yazıdan cesaret alarak sizlerden bir ricada bulunuyorum: 6 Ocak 1954 tarihinde faaliyete geçip, kısa bir zamanda memleketimizin her tarafında teşkilâtını tamamlamış olan D. P Genç Demokratlar Teşkilâtlan hakkında ve bu Teşkilâtın payeleri, çalışmaları hakkında okuyucularınıza aydınlatıcı malûmat vermenizi gençlik teşkilâtı başkanı değil de, münevver bir genç sıfatiyle rica etmekteyim.

Bu hususta sizlere memnuniyetle her türlü yardımda bulunabileceğimizi bildirmek isterim.

En samimi temennilerimizle işlerinizde muvaffakiyetler dileriz.

Ahmet Yılmaz — İstanbul

**

Mecmuada çeşitli konular arasında sinemaya yer vermeniz, hele bu konuyu baldır bacak resimlere muhtaç olmadan yapmaya karar vermeniz beni ayrıca sevindirdi. Fakat, şunu da tekrar edeyim ki AKİS, her konuda olduğu gibi sinema hususunda da objektif bir tarafsızlık muhafaza etmeye, dikkate mecburdur.

Bu bakımdan, gecen sayınızda bahis mevzuu edilen Türk Film Dostları Derneği hakkında malumat vermek isterim.

Bu Dernek, iyi kötü bir teşvik maksadiyle her yıl bir Türk Filmleri Festivali tertip ediyor. Burada hiç bir menfaat beklemeyen, iyi niyetli bir takım insanlar çalışıyor. Derneğin baş düşmanı da pespaye filmler çeviren prodüktörlerdir. Dernek Başkanı Burhan Arpaddır.

Elemeye girecek filmler, bir tek kişi, yani Dernek Başkanı, tarafından seçilmiş değildir. Bu sene çıkan 48 film, Dernek üyeleri tarafından mevsim boyunca münavebe ile seyredil. miş ve her film hakkında bir teknik fiş hazırlanmıştır. Mevsim sonunda üyeler bir araya toplanarak fişler vasıtasiyle filmler hakkında tartışma yapmışlar ve ona göre finalistleri seçmislerdir. Dernek, Jüriye seçtiği kimselerin "ismi şöhretlerinden" faydalanmak gibi bir düşünce ile hareket etmemiştir. Zaten film hakkında hüküm verecek bu jürinin seçilmesi film lerin seçilmesinden daha zor olmuştur.

Jüri kendisine sunulan filmleri, seyretmek istememiş değildir. Jüri 8 filmden yalnız bir tanesini seyretmeyi yarıda bırakmıştır.

Jüri âzasından istifa edenler de olmamıştır. Yalnız bir üye, alaturka mu sikiyi idealize eden bir film finale bırakılmadı diye çekilmiştir.

Jüri, dostluk hatırı için bir secim yapmayı da kabul etmiş değildir. Her şey, evvelce tasarlanan plâna göre, cereyan etmiştir.

Semih Tuğrul — İstanbul

**

Uzun zamandır ilânlarını yapmakta olduğunuz AKİS mecmuasını nasıl bir merak ve sabırsızlıkla beklediğimi anlatamam.

Vakıa neden bilmem, içimde O'nun "Özlenen Mecmua" olacağı hissi uyanıvermisti. Ama, bugünkü mecmuacılığımıza bakarak bir an için AKİS'in samimiyetinden de şüphelenmekten kendimi alamadım.

İşte bu merak saikasiledir ki bu yağmurlu mayıs sabahında ilk işim köşe basındaki bayie koşmak oldu... Su anda yanlış düşünmüş olduğum Hususlardan dolayı mahcubiyet değil bilâkis memnunluk duymaktayım (Keşke her zaman böyle mahcup edil. sek...)

Ancak müsaadenizle kendi fikirlerimi acizane arzedeyim:

Meselâ: Kapaktaki (Fiyatı: 60 kuruş) cümlesi yukarıya ortaya veya (Sayı: 1) in ortaya alınarak sağ köşeye konması daha uygun olurdu herhalde.

Bugünkü sayfa güzelliği bozulmadan ilânlar sonlara konulabilirdi. Dikkat edilecek beliibaslı bir husus ta ekseri okuyucuların, mecmuaların mizanpajı üzerinde titizlikle durmalarıdır. Sayfaların birbiri içine girmesi okuyucuyu sıkar, hattâ sinirlendirir.

Saniyen mecmua fazlaca bir siyasî hava taşıyor gibi. Belki iyi bir şey ama sayfaların yarısından fazlasını bu hususa ayırmak, edebiyata, tarihe, yurt notlarına, millet ve ordumuz hakkındaki dünya basını yazılarına v s. o s. yer vermemek de biraz insafsızlık olur zannımca. Sonra süre hiç yer ver. meyisiniz size. birkaç şiirimi gönderirken beni tereddüde düşürdü İsmimin sayfalarınızda yer alması ümidi bile hoş.

Ümit ve temenni ediyorum ki bütün bunlar gelecek sayılarda tamamen halledilecek ve biz okuyucular, eğimiş olduğumuz bu güzel pınardan çok uzun zaman kanmak imkânım bulacağız...

A. Nihad Güney — İstanbul

*
**

AKİS mecmuasının 15 Mayıs tarihli ilk sayısını aldım ve okudum. Her sayfasında bir hazine yüklü olan bu mecmuayı hazırlıyanların hepsine içimden gelen bir sevgiyle teşekkür ederim.

Hikmet Erdemli — Kırşehir

**

AKİS, ilk sayısından itibaren alâkanızı çekmeye muvaffak oldu.

Bunun âmillerini size hülâsa etmek isterim

Şüphe yok ki Türkiyede ciddî mecmua, yani okuyucuya bir şeyler öğreten, bir şeyler kazandıran mecmua şimdiye kadar mevcut değildi.

Birinci sayımızdaki "Kendi Aramızda" sayfamızda denildiği gibi münevver, bugün, tek bir şeyle değil, muhtelif mevzularla, ama muhtelif mevsularla bir muayyen şekilde alâkadar olan kimsedir. Bu alâkası ona bir istifade temin etmeli. Kısaca okumalı, öğrenmeli.

Ahmet Erdem - İstanbul

Dünyada olup bitenler

(Baş tarafı 14 üncüde)

zımdır ki, Cenevre deki komünist murahhas heyetlerini fiilen idare eden Molotoftur. Manevra icabı kararların ve tekliflerin ondan gelmesi tabiidir. Hem Molotof, bütün komünist âleminin siyasetini yürtüyor. Bu bakımdan Vietmin'in ne de olsa mahallî kalan görüş ve istekleriyle Molotof'un büyük çaplı siyasetinin arada bir çarpışması beklenmelidir.

Taksim plânına doğru :

Molotof, mütarekenin tarafsız memleketler murahhaslarınca kontrolü esasını kabul etmekle batılılara karşı bir tavizde bulunmuş sayılabilir. Bu jestin en azdan Fransız plânını kurtarmış ve müzakerenin devamını sağlamış gibidir. Fakat şimdi halli gereken mühim bir mesele var ki, pazarlığın çetin safhası bu noktada toplanacaktır.

Zaten müzakerelerin gizli cereyan etmesine karar verilmiş olması da, tarafların bu pazarlıkta serbest konuşabilmelerini temin içindir.

Fransızlar derhal muhasamata son verilmesini istiyorlar. Bu öyle bir mütareke olmalı ki. Hindicini için ileride bulunacak siyasi hal tarzı ile alâkası olmasın, muhtemel taksim plânına temas etmesin. Yani mücerret olarak ateş kesilsin ve meselenin siyasî tarafı sonradan serbestçe müzakere edil" sin.

Bu teklif komünistlerce kolaylıkla kabul edilemez. Elbetteki Vietmin bugünkü avantajlı askerî durumunu değerlendirmek, meselenin siyasî hal tarzında bu askerî durumun sıkletini terazinin kefesinde bulundurmak is. ter.

Fransızların istedikleri gibi bir mütareke kabul edilecek olursa, Fransız ve Vietnam'lılar, nefes alacaklar ve konferansa iştirak eden memleketlerce teminat altına alınmış olan muhkem bir mütareke hattının gerisine çekilip ondan sonra işin siyasî tarafını müzakerede kendilerini dirhem dirhem satmağa kalkacaklar.

Bu, açıkça görülüyor ki, en safdilleri dahi tebessüm ettirecek bir kurnazlıktır. Vietmin elindeki siyasî meselede en azdan bir prensip anlaşmasına varmadan ateş kesmek istemiyecektir.

Nitekim, Cenevrede gizli müzakereler başladığı sırada, Hindiçinide Dien-Bien-Fu'yu düşürmüş olan komünist Vietmin kuvvetleri tehditâmiz bir şekilde Kızıl nehir deltasına doğru yönelmişlerdir. Bu suretle konferans, masasında Fransanın iki ayağı bir papuça sokulmağa çalışılmaktadır.

Bu vaziyet dahilinde Fransanın, ateş kes kararını temin etmek için, siyasî sahada bazı tavizlerde bulunmak zorunda kalacağı anlaşılıyor.

Pek muhtemeldir ki bu suretle, karşılıklı tavizlerle bir taksim plânına, yahut da taksimi tazammun eden bir uzlaşmaya doğru ilerlenecektir.

Mefluç bir siyaset:

Bütün bu pazarlığın inkişafında Amerikanın rolü nedir? Kabul etmek gerektir Foster Dulles'in Hindiçini operasyonu büyük bir blöf tesiri uyandırmıştır. Bu vaziyet dahilinde, Dulles'in yerine Cenevrede Amerikan murahhas heyetine başkanlık eden Bedell Smith, mefluç bir siyasetin mümessili gibi görünüyor.

Ne oldu? Amerika Hindiciniye müdahale etmek durumuna çok yaklaşmış iken birdenbire bu durumdan uzaklaştı. Müdahaleye çok yaklaşması denebilir ki, Dien-Bien.Fu'yu kaybettirdi. Çünkü General Giap, böyle bir müdahale ihtimaline karşı son gayretini sarfederek bu dayanak noktasını ele geçirmeyi zarurî görmüştü.

Amerikanın müdahale durumundan uzaklaşması da... şimdi bütün Hindiçini dâvasının kaybedilmesi tehlikesini yaratmış gibi görünüyor.

Fakat müdahale edilebilir mi idi? Bunun münakaşası diğer sütunlarda görülecektir. Şu var ki, katî bir karar alınmadan müdahale niyetinin açıklanmış olması Hindicini dâvası için meşum neticeler doğurmuştur.

Güneş macerası ne idi ?

(Baş tarafı 32 ncide)

buraya bağlıyız. Düşünüyorum, pek yapamıyacakmışım gibi geliyor bu iş bana!

O sırada mektebin önüne gelmistik. Bülend, göz süze süze yanımdan geçen zamanın mâruf sahne sanatkârlarından birini göstererek, kulağıma bir şeyler fısıldadı ve pek akıllı olmadığım mânasına gelen ifadelerle enseme bir tokat atarak:

— Bana bak, dedi, bu fırsat bir daha ele geçmez. Sersemliği bırak, gel şu işe peki de, sonra çok pişman olursun.

— Bu gece düşüneyim, yarın cevap veririm, dedim.

Yürüdük, içeri girdik.

O gece sabahlara kadar uyuyamadım. Ertesi gün, kahvaltıya inerken, Güneşlilere bildirilmek üzere Bülende verdiğim "Evet" cevabında, zannederim, yukarıda bahsettiğim sahne sanatkârımızın hayalinin rolü pek büyük oldu.

Vardığımız bu prensip kararının kuvveden fiile çıkması yolunda kaydettiği inkişafları ve neden dolayi tahakkuk edemediğini, daha öteki hafta bütün teferruatiyle bahsedeceğim.

Eşfak Aykaç

Mali ve iktisadi sahada

(Bas tarafı 17 ncide)

diğer yatıdan da istihsal merkezlerinden olan sevkiyatı arttırmak suretiyle mahallî ölçüdeki sıkıntıyı bir dereceye kadar hafifletmek belki kabil olur. Ancak, öte yandan bu halin derin sebeplerini araştırmak; asıl bu derin ve aslî dertlere çare bulmak lâzımdır., Ziraatin hergün hayvancılık aleyhine ve büyük bir hızla genişlediği açık bir hakikattir. Meraların dahi ekilerek tarlaya inkılâp ettirilmesi, artık bütün memleket köylüsünün başvurduğu müşterek bir yoldur. Kaçakçılğın önlenememesi yüzünden mevcut kasaplık hayvanlarımızın mütemadiyen Suriyeye geçirildiği de bir vakıadır. Bu iki mühim vakıa yanında bir, de mevsimlerin müsait gitmemesi yüzünden vukubulan aşırı hayvan ölümünü, münakale güçlüklerini de hesaba katar. sak derdin asıl sebeplerine belki parmağımızı basmış oluruz. Temennimiz hükümet politikasının bu istikamette gereken ana tedbirleri alması, diğer yandan yeni tedbirleri alması; diğer yandan yeni yeni kurulmakta olan Et ve Balık Kurumumuzun çalışmasını plânlarken bu mühim mânileri ortadan kaldıracak tedbirleri almakta ihmal göstermemesidir.

Sovyetler ile Batı Almanya arasında ticari münasebetler başlıyor

Rusyanın son zamanlarda hür dünya memleketleri, bu arada bilhassa İngiltere, Fransa ve İsveç ile ticarî temaslarında bir artış müşahede edilmektedir. Bu cereyana son zamanlarda Batı Almanyanın da uymakta olduğu görülüyor. Gerçekten, yakında Alman iş adamları ile sanayicilerinden ibaret bir heyet Moskovaya giderek ticaret muahedesi imzalayacaktır. Hilen iki memleket arasında resmen diplomatik münasebetler kesilmiş olduğu için Batı Almanya bu anlaşmayı, Doğu Almanyadaki bir iktisat komitesi de aletiyle yapacaktır. Anlaşma imzalandığı takdirde Rusya Batı Almanyaya 75 milyon mark değerinde hububat, ham madde ve kereste satacak: karşılığında Batı Almanyadan çelik levha, makina ve balıkçı gemisi alacaktır.

Amerika Birleşik Devletleri, Batı ile Doğu arasında hergün artan bu ticarî temasları yakından ve dikkatle takip etmekte; yapılan anlaşmaların stratejik mânada maddeler ihtiva et. memesine bilhassa itina evlemektedir. Bu hal diğer yandan, Amerikan iş adamlarını da Amerikanın gümrük politikasını gevşetecek Avrupa menseli malların Amerikaya daha kolay girmesini temin; böylelikle de her iki kıta arasındaki ticrî temasların daha da arttırılmasını sağlamak için hükümet üzerinde baskı yapmalarına yol açmaktadır.

SÜMERBANK

Sermayesi 200.000.000 Türk Lirası

Vadeli, vadesiz küçük cari hesaplar için yılda

16 çekiliş

Apartman katları ve daireleri, müstakil evler, otomobiller, 2000 altın ve her keşidede çeşitli para ikramiyeleri

Ayrıca vadeli ve 6 ay çekilmeyen vadesiz mevduat sahiplerine yünlü (halı hariç) ve pamuklu satışlarında tenzilât

ŞARTLARI GİŞELERİMİDEN ÖĞRENİNİZ.

Her 150 lira için bir kur'a numarası

Umum Müdürlüğü: Ankara, Merkez Müdürlüğü: Ankara, Şubeleri: Adana, İstanbul, İzmir, Kayseri, Ajansları : Bahçekapı, Beyoğlu (İstanbul). Bürosu: İskenderun.

Sümerbank'ın Müesseseleri :

★ Sümerbank Alım ve Satım Müessesesi — İstanbul
★ Sümerbank Ateş Tuğlası Sanayii Müessesesi — Filyos
★ Sümerbank Bakırköy Pamuklu Sanayii Müessesesi — İstanbul
★ Sümerbank Bursa Merinos ve Hereke Yünlü ve Halı Dokuma Sanayii Müessesesi — Bursa
★ Sümerbank Çimento Sanayii Müessesesi — Sivas
★ Sümerbank Defterdar Yünlü Sanayii Müessesesi — Defterdar/İstanbul
★ Sümerbank Deri ve Kundura Sanayii Müessesesi — Beykoz/İstanbul
★ Sümerbank Ereğli Pamuklu Sanayii Müessesesi — Ereğli/Konya
★ Sümerbank İzmir Basma Sanayii Müessesesi — İzmir
★ Sümerbank Kayseri Pamuklu Sanayii Müessesesi — Kayseri
★ Sümerbank Kendir Sanayii Müessesesi — Taşköprü
★ Sümerbank Malatya Pamuklu Sanayii Müessesesi — Malatya
★ Sümerbank Nazilli Basma Sanayii Müessesesi — Nazilli
★ Sümerbank Pamuk Satınalma ve Çırçır Fabrikaları Müessesesi — Adana
★ Sümerbank Selüloz Sanayii Müessesesi — İzmit
★ Sümerbank Sunğipek ve Viskoz Mamulleri Sanayii Müessesesi — Gemlik
★ Türkiye Demir ve Çelik Fabrikaları Müessesesi — Karabük

Sümerbank'ın teşebbüsü :

★ Kütahya Seramik Fabrikası

Alım ve Satım Müessesesinin toptan ve perakende mağazaları :

Adana, Ankara, Bursa, Diyarbakır, Erzurum, Eskişehir, İstanbul (Bahçekapı ve Beyoğlu), İzmir, Konya, Kayseri, Malatya, Samsun, Trabzon, Zonguldak.

BU YILIN

İKRAMİYE PLÂNI

BİR BUÇUK MİLYON LİRA

SİZİN
DE
TASARRUF
HESABINIZ

VAR MI ???

T. C. ZİRAAT BANKASI

Güzel Sanatlar Matbaası — ANKARA